

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI

■ 2002

■ 2003

■ 2004

■ 2005

■ 2006

YILLIK RAPOR

© KKTC Merkez Bankası, 2006

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa- KKTC

Telefon

0392 - 228 32 16 (10 Hat)

Fax

+0392 - 228 21 31

+0392 - 228 52 40

Telex

57493

Websitesi

<http://www.kktcmb.trnc.net>

E-mail

ileti@kktcmb.trnc.net

Bu Rapor, KKTC Merkez Bankası
Yönetim Kurulu'nun onayı ile
hazırlanmış ve yayımlanmıştır.

Bu raporda yayımlanan veriler geçici verilerden derlenmiştir. Önceki raporlar ve/veya internet sitemizdeki verilerle karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkün olup, kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu rapordaki veriler kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası / TMSF'den herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

*Bu yayının tüm hakları saklıdır.
Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim,
araştırma vb. çalışmalarda kaynak
gösterilerek kullanılabilir.*

A. KISALTMALAR

\$/Dolar	Amerikan Doları
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
TL/TP	Türk Lirası
YP	Yabancı Para
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
SYR	Sermaye Yeterliliği Rasyosu
TMSF	Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
GSMH	Gayri Safi Milli Hasıla
GSYİH	Gayri Safi Yurtiçi Hasıla
DPO	Devlet Planlama Örgütü
OECD	Organisation for Economic Co-operation and development
EFTA	European Free Trade Association
RoA	Return on Assets
RoE	Return on Equity

B. TANIMLAR

Döner Değerler = Likit Aktifler

Likit Aktifler = Nakit Değerler + Merkez Bank. Alacaklar + Bankalardan Alacaklar

Duran Değerler = Menkuller + Gayrimenkuller

Mevduat Munzam Karşılıkları = Yasal Karşılıklar

31 Aralık 2006 tarihinde
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ MERKEZ BANKASI
YÖNETİM KURULU

	BAŞKAN	ERDOĞAN KÜÇÜK
*	ÜYE	TAŞKENT ATASAYAN
	ÜYE	VARGIN VAYER
	ÜYE	RİFAT GÜNAY
	ÜYE	ERDAL GÜRYAY

* 7/12/2006 tarihinde vefat etmiştir.

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır)

SUNUŞ

KKTC Merkez Bankası'nın 41/2001 sayılı yasayla belirlenmiş amacı kalkınma planları ve yıllık programlara uygun olarak ekonomik gelişmeye yardımcı olacak biçimde para-kredi politikalarını uygulamak, bankacılık sistemini düzenlemek ve denetlemektir. Bu amaç doğrultusunda Bankanın görev ve yetkilerinin çerçevesi açık bir şekilde belirlenmiştir. KKTC Merkez Bankası 2001 yılından itibaren Yasa ile belirlenen amaçlara ulaşmada görev ve yetkilerini istikrarlı ve kararlı bir şekilde tüm organları ile uygulamaktadır.

2006 sonu itibarıyla birinci kuşak düzenlemeler diye nitelendirilebilecek düzenlemelerin tamamlanmış olduğu düşünülmektedir. Ancak bilindiği gibi bankacılık sektörü gelişmelerin anlık olarak takip edilmesi gereken dinamik bir yapıya sahiptir. Bu özelliğinden dolayı sektörde bugüne kadar elde edilen kazanımların devamını teminen yeni bankalar yasası ve ilgili diğer ikinci kuşak düzenlemelerin zamanında ve eksiksiz yerine getirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu düzenlemelerin kapsamına dair bilgilere Raporun içerisinde yer verilmiştir. Aynı şekilde denetimde risk odaklı denetime geçiş çalışmaları yapılmış olup uygulama aşamasına gelinmiş bulunmaktadır. Finansal sektörün sağlamlığı ve istikrarı açısından gerek düzenleme gerekse denetimle ilgili hususlar geleceğe yönelik risklerin öngörülmesine ve gerekli tedbirlerin alınmasına dair önemli çalışmalar olup uygulamaya konmasının gerekli olduğu kanaati taşınmaktadır. Kurumun diğer temel görevlerini yerine getirmesine yönelik olarak çalışmalar da süregelmektedir. Ödeme sistemlerinin modernize edilmesi bu konulardan biridir. Döviz ve efektif piyasaları tesis edilmiş olup bankalararası piyasaların kurulum çalışmaları devam etmektedir. Kamuoyu ile iletişim yayın ve raporlar aracılığıyla sağlanmış ve düzenli bilgi akışı ilgili kesimin hizmetine web sitemiz vasıtasıyla sunulmaktadır.

2006 yılı Faaliyet Raporu dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisindeki gelişme tahminleri ile yayımlanan gerçekleşmiş verilere dayanarak genel bir değerlendirme yapılmaktadır. İkinci bölümde genelde mali sektör özelde ise bankacılık sektöründe bir yıllık dönemde meydana gelen değişimler ayrıntılı bir şekilde ele alınmaktadır. Üçüncü bölümde KKTC Merkez Bankası finansal tabloları, kadro ve personel durumu ile yönetim kurulu kararları yanısıra 2007 yılı başından itibaren yayımlanmasına başlanan para arzı verilerinin tanıtımı ve 2002-2006 dönemine ait verileri incelenmektedir. Son bölümde Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna ait değerlendirmelere yer verilmektedir.

2002 yılından itibaren çift haneli yüksek reel büyüme trendine giren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinin 2006 sonuna göre büyüme hızının yavaşlaması ve Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın yüzde 7,8 oranında büyümesi beklenmektedir. Dünya ekonomisindeki yüzde 4,3 oranındaki büyüme ile kıyaslandığı zaman bunun üzerinde bir büyüme olacağı anlaşılmaktadır. Bu gelişmelerin fert başına milli gelir üzerinde de olumlu etkisi olacağı tahmin edilmektedir. Diğer taraftan bütçe açığı ve dış ticaret açığını genişleyeceği öngörülmektedir. Enflasyon oranı bir yıllık dönemde 16,5 puan artarak yüzde 19,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu artışa esas itibarıyla YTL'nin değer kaybı ve zamlar neden olmuştur.

Bankacılık sektörünün toplam mali sektör içerisindeki ağırlıklı yapısı nedeniyle KKTC ekonomisi içindeki önemli rolü artarak devam etmektedir. Piyasa oligopol bir yapıya sahip olup sektör toplam aktiflerinin yüzde 70'i beş bankada yoğunlaşmaktadır. 2005-2006 faaliyet dönemi içerisinde bankacılık sektörü aktif büyüklüğü 3.1 milyar dolardan 4.0 milyar dolara ulaşmıştır. Sektörün finansal derinleşme göstergeleri olarak kabul edilen toplam aktifler/GSYİH, Krediler/GSYİH ve Mevduat/GSYİH oranlarının tümünde artış meydana gelmiştir. Kredilerdeki yüzde 41 oranındaki büyüme hızına karşın mevduatlardaki büyüme hızı yüzde 29 oranında gerçekleşmiştir. Aktif ve Özkaynak karlılığındaki gelişmeler bir önceki yıla göre olumlu yönde değişim göstermiştir. İç ve dış gelişmelerin neden olduğu sektör içerisindeki risklerin tesbiti ve yönetilebilmesi olası olumsuz etkilerin asgari düzeyde tutulabilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu yöndeki algılamalara karşı duyarlılığın arttığı gözlenmektedir.

KKTC Merkez Bankası bilançosu bir yıllık dönem içerisinde yüzde 12,7 oranında büyümüştür. Döner değerlerin toplam aktifler içerisindeki payı yüzde 76'dan yüzde 81'e yükselmiştir. Diğer taraftan 2005 sonunda bankalar ve yasal karşılıklar toplamının toplam aktifler içerisinde yüzde 76 olan payı yüzde 84'e yükselmiştir. Personelin bilgi ve becerisinin artırılması, mesleki gelişmeleri izlemesi ve kendini yenilemesi amacıyla eğitim programlarına katılım sağlanmıştır. Teknolojik altyapının güncelleşmesi yönünde gerekli takip yapılmakta ve tedbirler alınmaktadır.

Sonuç itibarıyla bugüne kadar alınması gereken tedbirlerle ilgili kararlılığını her zaman koruyan Yönetim Kurulu Üyesi arkadaşlarıma ve bu kararların başarılı bir biçimde hayata geçirilmesinde benim için çok önemli yeri olan Merkez Bankası'nın değerli personeline teşekkürlerimi sunmak isterim.

Erdoğan KÜÇÜK
Başkan

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
1. KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ EKONOMİSİ	1
1.1. Temel Ekonomik Göstergeler	2
1.2. Ekonominin Genel Dengesi	6
1.2.1. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla ve Ana Sektörlerde Yıllık Büyüme	7
1.3. Kamu Maliyesi	10
1.4. Ödemeler Dengesi	15
1.4.1. Cari İşlemler Dengesi	15
1.4.1.1. Dış Ticaret Dengesi	16
1.4.1.2. Görünmeyen İşlemler Dengesi	21
1.4.2. Sermaye Hareketleri	21
1.4.3. Genel Denge	22
1.4.4. Rezerv Hareketleri	23
2. MALİ SEKTÖRÜN DEĞERLENDİRİLMESİ	25
2.1. Mali Sektör	25
2.1.1. Mali Sektörün Aktif Büyüklüğü	25
2.2. Bankacılık Sektörü	26
2.2.1. Piyasa Yapısı Genel Görünümü	26
2.2.1.1. Performans Göstergeleri	26
2.2.1.2. Banka, Şube, Personel Sayısı ve Kapasite Göstergeleri	28
2.2.1.3. Banka Gruplarına Göre Sektör Yapısı	29
2.2.1.4. Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma	30
2.2.1.5. Banka Büyüklükleri	30
2.2.2. Aktif Yapısındaki Gelişmeler	31
2.2.2.1. Döner Değerler (Likit Aktifler)	32
2.2.2.2. Likidite Yapısı	34

2.2.2.3.	Menkul Değerler Cüzdanı _____	37
2.2.2.4.	Mevduat Munzam Karşılıkları _____	38
2.2.2.5.	Krediler (Brüt) _____	39
2.2.2.6.	Tahsili Geçikmiş Alacaklar, Ayrılan Karşılıklar ve Takibe Dönüşme Oranı _____	43
2.2.2.7.	Diğer Aktifler _____	46
2.2.3.	Pasif Yapısındaki Gelişmeler _____	46
2.2.3.1.	Mevduat _____	47
2.2.3.2.	Özkaynaklar _____	51
2.2.4.	Bilanço Dışı İşlemler _____	52
2.2.5.	Sermaye Yeterliliği _____	53
2.2.6.	Gelir - Gider Yapısındaki Gelişmeler _____	54
2.2.7.	Bankacılık Sektörü Riskleri ve Değerlendirmesi _____	56
2.2.7.1.	Kredi Riski _____	56
2.2.7.2.	Piyasa Riski _____	60
2.2.7.3.	Likidite Riski _____	60
2.2.8.	Yasal ve İdari Düzenlemeler _____	61
3.	MERKEZ BANKASI _____	63
3.1.	Para Arzı _____	63
3.1.1.	Giriş _____	63
3.1.2.	Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler _____	63
3.1.3.	Krediler _____	65
3.2.	Yönetim Kurulu _____	66
3.3.	Kadro ve Personel Durumu _____	66
3.4.	Eğitim Faaliyetleri _____	67
3.5.	Bilanço Açıklaması _____	68
3.5.1.	Aktif Hesaplar _____	69
3.5.1.1.	Nakit Değerler ve Bankalardan Alacaklar _____	69

3.5.1.2.	Menkul Değerler Cüzdanı _____	69
3.5.1.3.	Krediler (Toplam) _____	70
3.5.1.4.	Takipteki Alacaklar (Net) _____	70
3.5.2.	Pasif Hesaplar _____	71
3.5.2.1.	Mevduat _____	71
3.5.2.2.	Yasal Karşılıklar _____	72
3.5.2.3.	Özkaynaklar _____	72
3.6.	2006 Yılı Kar-Zarar Hesabı _____	73
3.7.	Yasal ve İdari Düzenlemeler _____	75
4.	TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU _____	81
4.1.	Giriş _____	81
4.2.	Fonun Kaynakları, Yetki ve Görevleri ile Faaliyetleri ____	81
4.2.1.	Fon Kaynakları _____	81
4.2.2.	Yetki ve Görevler _____	81
4.2.3.	Faaliyetler _____	82
4.2.4.	TMSF'na 2000-2006 Döneminde Devredilen Bankalar Nezdindeki Mevduat Ödemeleri ve Finansmanı _____	82
4.3.	TMSY'ye Devredilen Bankalar ile ilgili Gelişmeler _____	83
4.4.	Finansal ve Operasyonel Yeniden Yapılandırma _____	84
4.5.	Tahsilat Bilgileri _____	88
4.6.	Borç Yeniden Yapılandırma Çalışmaları _____	90
4.7.	Banka Hakim Ortakları/Grup Kredileri Hakkındaki Gelişmeler _____	90
4.8.	Tasfiye Kapsamındaki Krediler _____	91
	İSTATİSTİK TABLOLARI _____	93
	GRAFİKLER _____	111

T A B L O L A R

Tablo-1	Makroekonomik Göstergeler_____	6
Tablo-2	Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla)_____	7
Tablo-3	GSYİH Büyümesi ve Ana Sektörlerin GSYİH İçindeki Payları_____	10
Tablo-4	Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla) _____	11
Tablo-5	Bütçe Dengesi _____	13
Tablo-6	Bütçe Göstergeleri (%) _____	15
Tablo-7	İhracatın Sektörlere Göre Dağılımı (Milyon ABD\$)_____	18
Tablo-8	İhracatın Ükelere Göre Dağılımı (Milyon ABD\$) _____	19
Tablo-9	İthalatın Ükelere Göre Dağılımı (Milyon ABD\$)_____	20
Tablo-10	KKTC Mali Sektörü Aktif Büyüklüğü (ABD\$)_____	25
Tablo-11	KKTC Bankacılık Sektörü Performans Rasyoları_____	27
Tablo-12	Banka, Şube ve Personel Sayısı_____	28
Tablo-13	Kapasite Göstergeleri_____	29
Tablo-14	Grup Paylarındaki Gelişmeler (%)_____	29
Tablo-15	Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)_____	30
Tablo-16	Banka Büyüklükleri_____	31
Tablo-17	Seçilmiş Aktif Büyüklükleri_____	32
Tablo-18	Döner Değerler_____	33
Tablo-19	Gruplar İtibarıyla Likit Aktifler (Bin YTL)_____	33
Tablo-20	Banka Grupları İtibarıyla Menkul Kıymetler Portföyü_____	38
Tablo-21	Gruplar İtibarıyla Mevduat Munzam Karşılıkları (Bin YTL)_	38
Tablo-22	Banka Grupları İtibarıyla Toplam Krediler_____	40
Tablo-23	Kredilerin Sektörlere Göre Dağılımı _____	42
Tablo-24	Tahsili Gecikmiş Alacaklar, Ayrılan Karşılıklar ve Takibe Dönüşme Oranı_____	44
Tablo-25	Diğer Aktiflerin Toplam Aktif İçindeki Payı_____	46
Tablo-26	Bankacılık Sektörünün Pasif Yapısı_____	47
Tablo-27	Banka Grupları İtibarıyla Pasif Yapısı_____	47

Tablo-28	Banka Grupları İtibarıyla Mevduat ve Toplam İçindeki Payları (%)	49
Tablo-29	Mevduatın Türlerine Göre Dağılımı	49
Tablo-30	Mevduatın Vadelerine Göre Dağılımı	50
Tablo-31	Özkaynaklar	52
Tablo-32	Bilanço Dışı İşlemler (Nazım Hesaplar)	52
Tablo-33	Sermaye Yeterliliği Rasyosu ve Alt Kalemleri	53
Tablo-34	Seçilmiş Kâr/Zarar Kalemleri	54
Tablo-35	Brüt Kredilerin Aktifler İçindeki Payı	59
Tablo-36	Kredilerin TP – YP Kompozisyonu	59
Tablo-37	Tahsili Geçikmiş Alacakların Gelişimi	59
Tablo-38	Tahsili Geçikmiş Alacaklar İçin Ayrılan Karşılıkların Gelişimi	59
Tablo-39	Kamu ve Özel Sektöre Kullandırılan Kredilerin Dağılımı	59
Tablo-40	Brüt Kredilerin / Mevduata Oranı	59
Tablo-41	Toplam Kredilerin Sektörlere Göre Dağılımı	59
Tablo-42	Seçilmiş Kredi Rasyolarının Banka Yoğunlaşması	59
Tablo-43	Parasal Büyüklükler (Yılsonu Yüzde Değişim)	64
Tablo-44	Personelin Hizmet Gruplarına Göre Dağılımı	66
Tablo-45	Personelin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	67
Tablo-46	Eğitim Programları ve Katılım	68
Tablo-47	KKTC Merkez Bankası Bilançosu	69
Tablo-48	Toplam Aktiflerin TP-YP Kompozisyonu (%)	71
Tablo-49	KKTC Merkez Bankası Özkaynak Dağılımı	72
Tablo-50	Toplam Pasiflerin TP-YP Kompozisyonu (%)	73
Tablo-51	KKTC Merkez Bankası Kâr-Zarar Tablosu	74
Tablo-52	Bankacılık Sektörü İle İlgili Alınan Kararlar	75
Tablo-53	Bankacılık Sektörüne İlişkin Yasal Düzenlemeler ve Merkez Bankası İdari Kararları	75
Tablo-54	KKTC Merkez Bankası 31.12.2006 Bilançosu (Aktif)	76
Tablo-55	KKTC Merkez Bankası 31.12.2006 Bilançosu (Pasif)	77

Tablo-56	KKTC Merkez Bankası 31.12.2005 Bilançosu (Aktif)_____	78
Tablo-57	KKTC Merkez Bankası 31.12.2005 Bilançosu (Pasif) _____	79
Tablo-58	TMSF'ye Devredilen Bankaların Mevduat Ödemesi ve Finansmanı (2000-2006) _____	83
Tablo-59	TMSF'ye Devredilen Bankaların Devir Gerekçeleri_____	84
Tablo-60	TMSF'ye Devredilen Bankaların Listesi _____	85
Tablo-61	TMSF'ye Devredilen Bankalardaki Mudilerin Durumu (2000-2006) _____	86
Tablo-62	Tasfiye ve Fona Devredilen Bankaların Kredi ve Mevduat Analizi _____	87
Tablo-63	TMSF ve Tasfiye Halindeki Bankaların Şube ve Personel Sayısı _____	88
Tablo-64	TMSF'nin Tasfiye Halindeki Bankaların Kredilerinden Sağladığı Nakit Girişler (31.12.2006 itibarıyla)_____	89
Tablo-65	TMSF'nin Kredilerden Sağladığı Nakit Girişler (31.12.2006 itibarıyla)_____	89
Tablo-66	Geri Ödeme Planına Bağlanan Alacaklar (Hakim Ortaklar Dahil)	90
Tablo-67	Hakim Ortaklarla Yapılan Protokoller (ABD\$)_____	91
Tablo-68	Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla)_____	93
Tablo-69	KKTC'de 1978-2006 Dönemi Yıllık Ortalama ABD Dolar Kuru Değişim Oranı ile Enflasyon Oranı (%)_____	94
Tablo-70	Kamu Hizmetlerinin GSYİH İçerisindeki Reel Payı ve Kamu Hizmetleri Çalışanların Toplam Çalışan Nüfusa Oranı (%)_____	94
Tablo-71	KKTC'de 1977-2006 Dönemi Bütçe Açığının GSMH'ya Oranı (%)_____	95
Tablo-72	Ödemeler Dengesi (Milyon ABD\$)_____	95
Tablo-73	Kamu Kesimi Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla)_____	96
Tablo-74	Dış Ticaret Dengesi_____	96
Tablo-75	KKTC'de 1982-2006 Dönemi Kamu Harcanabilir Gelirleri Ve Kamu Giderleri İle Kamu Finansman Gereği (1977 Fiyatlarıyla YTL)_____	97
Tablo-76	Mali Müesseselerin GSYİH İçerisindeki Payı ve GSYİH'ye Katma Değerinin Reel Büyüme Hızı (1977 Fiyatlarıyla, %)_	97
Tablo-77	KKTC'de 1977-2006 Dönemi Kamu Sektörü İç Borç Stokunun GSYİH'ya Oranı (Bin YTL)_____	98
Tablo-78	Kamu/Özel Yatırımların ve Tasarrufların GSYİH'ye Oranı (%) _____	98
Tablo-79	Uluslararası Finansal Gelişmeler_____	99
Tablo-80	KKTC Merkez Bankası Mevduat Faiz Oranı, Yılsonu Alış Kurları ve GSYİH'deki Gelişmeler _____	99

Tablo-81	Bankacılık Sektörü Bilançosu _____	100
Tablo-82	Aktif Büyüklüğüne Göre Bankalar _____	101
Tablo-83	Gruplar İtibarıyla Aktif Büyüklüğündeki Gelişmeler _____	102
Tablo-84	Toplam Kredilerin Toplam Aktiflere ve Özkaynaklara Oranı (%) _____	102
Tablo-85	Banka Grupları İtibarıyla Kredilerin Grup Aktif Toplamı İçindeki Payı (%) _____	102
Tablo-86	Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Kredi ve Avansların Toplam Plasmanlar İçindeki Payı ve Yüzde Değişimi _____	103
Tablo-87	Gruplar İtibarıyla Likit Aktifler (ABD\$) _____	103
Tablo-88	Likit Aktiflerin Toplam Aktifler İçindeki Payı (%) _____	103
Tablo-89	Likit Aktiflerin Dağılımı (%) _____	104
Tablo-90	Likit Aktiflerin Gruplara Göre Gelişimi (%) _____	104
Tablo-91	Likit Aktiflerin Mevduatı Karşılama Oranı (%) _____	104
Tablo-92	Gruplar İtibarıyla Mevduat Munzam Karşılıkları (ABD\$) _____	105
Tablo-93	Tahsili Gecikmiş Alacakların Toplam Plasmanlara Oranı (ABD\$) _____	105
Tablo-94	KKTC Merkez Bankası Likit Aktifler ve MDC Toplamının Toplam Aktifler İçindeki Payı _____	105
Tablo-95	KKTC Merkez Bankası Likit aktifler ve MDC Toplamının Yükümlülükleri Karşılama Oranı _____	106
Tablo-96	KKTC Merkez Bankası Likit Aktifler ve MDC Toplamı _____	107
Tablo-97	Likit Aktifler + MDC, Yasal Karşılıklar ve Hazine'nin Merkez Bankası'na Olan Toplam Borç Miktarı _____	108
Tablo-98	KKTC Bütçe Açıkları ve Hazine'nin Merkez Bankası'na olan Toplam Borç Miktarı _____	109

G R A F İ K L E R

Grafik-1	KKTC'de 1978-2006 Dönemi Reel Büyüme Hızı (%) _____	2
Grafik-2	Fert Başına GSMH (ABD\$) _____	3
Grafik-3	Enflasyon Oranı (%) _____	4
Grafik-4	KKTC Bütçe Açığının GSMH'ya Oranı (%) _____	4
Grafik-5	İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (%) _____	5
Grafik-6	Kamu Finansman Gereğinin GSMH İçindeki Payı (%) _____	12
Grafik-7	Cari İşlemler Dengesi (Milyon ABD\$) _____	16

Grafik-8	Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD\$)_____	17
Grafik-9	2006 Yılında Güney Kıbrıs'a Yapılan İhracatın Ana Mal Gruplarına Göre Dağılımı (%)_____	20
Grafik-10	Sermaye Hareketleri Dengesi (Milyon ABD\$)_____	22
Grafik-11	Cari İşlemler Dengesi ve Sermaye Hareketleri Dengesi (Milyon ABD\$)_____	22
Grafik-12	Finansal Derinleşme (%) _____	26
Grafik-13	Likit Aktiflerin Toplam Aktifler İçindeki Payı (%)_____	34
Grafik-14	Likit Aktiflerin Dağılımı (%)_____	35
Grafik-15	Likit Aktiflerin Gruplara Göre Gelişimi (%)_____	35
Grafik-16	Likit Aktiflerin ve MDC'nin Mevduatı Karşılama Oranı (%)__	36
Grafik-17	Menkul Değerler Cüzdanının Grup Aktif Toplamı İçindeki Payı (%)_____	37
Grafik-18	Bankacılık Sektörü Krediler Toplamı (1985-2006)_____	39
Grafik-19	Banka Gruplarına Göre Kredilerin Kendi Grup Aktif Toplamı İçindeki Payı (%)_____	40
Grafik-20	Kamu Kredilerinin Toplam Plasmanlara Oranı (%)_____	41
Grafik-21	Kredi Faiz Oranları_____	43
Grafik-22	Tahsili Gecikmiş Alacakların Toplam Plasmanlara Oranı (%)	45
Grafik-23	Bankacılık Sektörü Mevduatlar Toplamı (1985-2006)_____	48
Grafik-24	Mevduat Faiz Oranları_____	50
Grafik-25	Bankacılık Sektörü Özkaynaklar Toplamı (1985-2006)_____	51
Grafik-26	Faiz Gelirleri / Faiz Giderleri (%)_____	55
Grafik-27	Faiz Dışı Gelirler / Faiz Dışı Giderler (%)_____	56
Grafik-28	Para Arzı ve Kredi Büyüklükleri_____	65
Grafik-29	1978 – 2006 Döneminde ABD Doları Kuru Değişim Oranı_	111
Grafik-30	Dış Ticaret Açığının GSMH'ya Oranı (Dolar Fiyatlarıyla)___	111
Grafik-31	1977 Fiyatlarıyla Yatırım-Tasarruf Dengesi_____	112
Grafik-32	1977 Yılı Fiyatlarıyla Mali Müesseselerin GSYİH'ya Katma Değerlerinin Reel Büyüme Hızı (%)_____	112
Grafik-33	Kamu Kesiminin GSYİH Payı İle Çalışan Nüfus İçerisinde Kamu Çalışanlarının Payı (%)_____	113
Grafik-34	1978-2006 Dönemi Kamu Sektörünün GSYİH'ya Katma Değerinin Reel Büyüme Hızı (%)_____	113
Grafik-35	1977-2003 Dönemi Kamu Sektörünün Yurtiçi Toplam Borç Stoku (ABD\$)_____	114

Grafik-36	KKTC’de Seçilmiş Yıllar İtibarıyla Tarım, Sanayi ve Hizmetler Sektörünün GSYİH’ya Oranı (%)	114
Grafik-37	KKTC’de 1977-2006 Dönemi ABD\$ Kuru Değişim Oranı İle Enflasyon Oranı (%)	115
Grafik-38	KKTC’de 1982-2006 Yıllarında Kamu Harcanabilir Gelirleri ve Kamu Giderleri ile Kamu Finansman Gereği (1977 Fiyatlarıyla Milyon YTL)	115
Grafik-39	İç Borç Stoku / GSYİH (%)	116
Grafik-40	Bankacılık Sektörü Aktif Özetleri (1985-2006-ABD\$)	116
Grafik-41	Bankacılık Sektörü Likit Aktifler ve MDC Toplamı (1985-2006)	117
Grafik-42	Bankacılık Sektörü Yasal Karşılıklar Toplamı (1985-2006)	117
Grafik-43	Menkul Kıymetler Cüzdanının Banka Grupları İçindeki Payı (%)	118
Grafik-44	Kamu Kredilerinin ve Toplam Plasmanların Yıllara Göre Değişimi	118
Grafik-45	Gruplar İtibarıyla Kredilerin Takibe Dönüşme Oranı (%)	119
Grafik-46	Gruplar İtibarıyla Kredilerin Kendi Aktif Toplamı İçindeki Payı (%)	119
Grafik-47	Tahsili Gecikmiş Alacakların Toplam Kredilere Oranı (%)	120
Grafik-48	Bankacılık Sektörü Diğer Aktifler Toplamı (1985-2006)	120
Grafik-49	Banka Grupları İtibarıyla Pasif Yapısı (%)	121
Grafik-50	Bankacılık Sektörü Diğer Pasifler Toplamı (1985-2006)	121
Grafik-51	Bankacılık Sektörü Kullanılan Krediler Toplamı (1985-2006)	122
Grafik-52	Bilanço Dışı İşlemler (%)	122
Grafik-53	KKTC Merkez Bankası Likit Aktifler ve MDC Toplamı	123
Grafik-54	KKTC Merkez Bankası Likit Aktifler ve MDC Toplamının Toplam Aktifler İçerisindeki Payı	123
Grafik-55	KKTC Merkez Bankası Likit Aktifler ve MDC Toplamının Yükümlülükleri Karşılama Oranı	124
Grafik-56	Hazine Borçlarının Merkez Bankası Toplam Aktiflerine Oranı	124
Grafik-57	KKTC Merkez Bankası Yasal Karşılıklar Toplamı	125
Grafik-58	KKTC Merkez Bankası Yasal Karşılıklar Toplamının Toplam Pasifler İçerisindeki Payı	125
Grafik-59	Çek Kullanmaktan Men Edilenlerin 2005-2006 Yılları Dağılımı	126
Grafik-60	2005-2006 Yılları Arasında Kullanılan Re-eskont Kredilerinin Dolar Cinsinden Sektörel Bazda Dağılımı	126
Grafik-61	Bankamız Reeskont Kredilerine Uygulanan Faiz Oranları (Ticari)	127

Grafik-62	Bankamız Reeskont Kredilerine Uygulanan Faiz Oranları (Sanayi-Turizm-Eğitim-Tarım)_____	127
Grafik-63	Bankamız Reeskont Kredilerine Uygulanan Faiz Oranları (İhracat) _____	128
Grafik-64	Bankamız Reeskont Kredilerine Uygulanan Faiz Oranları (Küçük Esnaf) _____	128
Grafik-65	Bankamız Nezindeki Mevduatlara Uygulanan Faiz Oranları _____	129
Grafik-66	Bankalarca Tesis Edilecek Yasal Karşılık Oranları_____	129
Grafik-67	Bankamız Nezindeki Yasal Karşılık Mevcutlarına Uygulanan Faiz Oranları _____	130

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır)

1. KUZHEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ EKONOMİSİ

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisi 2002 yılından itibaren yüksek reel büyüme trendine girmiştir. 2006 yılı tahminleri de göz önüne alındığında, son beş yıllık dönemde ülke ekonomisi GSMH’da yüzde 10,9 ve GSYİH’da ise yüzde 10,5 oranında yıllık ortalama reel büyüme göstermiştir. Ancak, son üç yılda elde edilen çift haneli yüksek reel büyümenin 2006 yılında devam etmeyeceği ve büyümenin yavaşlayarak hem GSMH’da hem de GSİYH’da yüzde 7,8 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. 2006 yılında ekonomik büyümede beklenen nispi yavaşlamanın, enflasyon oranının artması, kredi faizlerinin yükselmesi, Türk Lirasının değer kaybetmesi gibi nedenlerden kaynaklanacağı düşünülmektedir. Kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasına karşı yapılan mücadelenin devam etmesi gerekmektedir. Çünkü kayıt dışı ekonomi haksız rekabet ortamı yaratmakta, ekonomide düşük verimliliğe neden olmakta, istihdamın kalıcı artışını olumsuz etkilemekte, kamu gelirleri üzerinde olumsuz etki yaratarak gelir yapısını bozmakta ve gelir miktarında kayıplara neden olmaktadır. Bu etkiler sonuç itibarıyla büyüme performansına olumsuz bir şekilde yansımaktadır.

2002 yılından beri devam eden büyüme süreci içerisinde 941,4 milyon dolar olan gayrisafi milli hasıla (GSMH), 2005 yılı sonunda 2.327,8 milyon dolar olarak gerçekleşerek dolar bazında toplam yüzde 147,3 oranında büyümüştür. Bu rakamlara 2006 yılı tahmininin ilave edilmesi ile birlikte, söz konusu dönemde GSMH toplam yüzde 178,9 oranında artarak 2.625,4 milyon dolara yükselecektir. Buna paralel olarak fert başına milli gelir, gayri safi milli hasıladaki büyümeye benzer bir trend içerisinde olmuştur. Belirtilen dönemde fert başına GSMH 2005 sonuna göre toplam yüzde 139,7 oranında büyüyerek 4.409 dolardan 10.567 dolara yükselmiş, 2006 sonuna göre bu rakamın yüzde 167,7 oranında büyüyerek 11.802 dolara ulaşması beklenmektedir. Söz konusu bu büyümede, göz önüne alınan dönem içerisinde YTL’nin ABD Dolarına karşı değer kazanmasının yanı sıra, GSMH’deki yüzde 178,9’a ulaşan artış hızının, nüfustaki yüzde 4,2 oranındaki artış hızından çok daha büyük olması etkili olmuştur.

Ancak ekonomik büyüme, milli gelir ve fert başına milli gelirden gerçekleşen ve gerçekleşmesi beklenen bu olumlu gelişmelere rağmen, 2006 yıl sonu itibarıyla bütçe açığı, dış ticaret açığı ve cari işlemler açığında genişleme olacağı tahmin edilmektedir.

Resmi istatistiki verilerin tutulmaya başlandığı 1977 yılından günümüze, ülke tarihinin en düşük enflasyon oranı 2005 yılı sonunda yüzde 2,7’lik oranla elde edilmiştir. Ancak bu seviye 2006 yılında sürdürülememiş ve enflasyon 16,5 puan artarak yüzde 19,2 olarak gerçekleşmiştir. Enflasyon oranındaki sözkonusu bu önemli artışın, yıl içerisinde YTL’nin yabancı paralar karşısındaki değer kaybı ve uluslararası piyasalarda yükselen ham petrol fiyatları paralelinde ülkemizde de akaryakıtta yapılan ve yüzde 28’lere varan fiyat artırımının etkili olduğu düşünülmektedir.

Bütçe açığı 2002 yılında 225,1 milyon dolardan 2004 sonunda 120,9 milyon dolar gerileyerek 104,2 milyon dolara düşmüştür. Ancak 2005 sonunda yine artmış ve 185,3 milyon dolara ulaşmıştır. 2006 yılında ise bu açığın artmaya devam ederek 203,7 milyon dolara ulaşması beklenmektedir. 2002 yılında bütçe açığının milli gelire oranı yüzde 23,9 iken 2004 sonunda yüzde 5,9’a

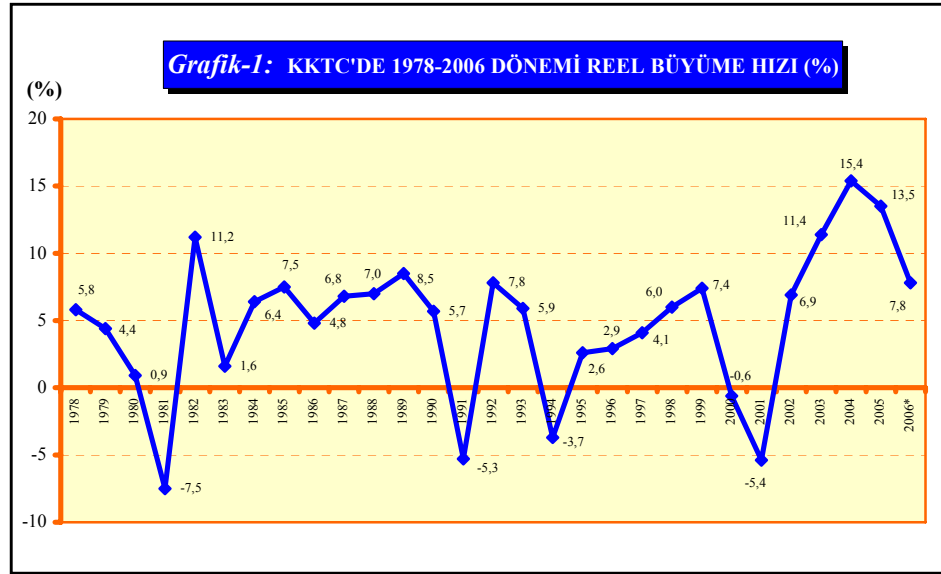
gerilemiştir. 2005 sonu itibarıyla bu oran yüzde 8,0'e yükselmiştir. 2006 yıl sonunda ise tahmini değerlerle bu oranın çok küçük bir değişimle yüzde 7,8 düzeyinde gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Yıl sonu itibarıyla, tahmini rakamlarla ihracatta beklenen yüzde 4,4 oranındaki daralmaya karşın, İthalatta yüzde 2,8'lik bir artış beklenmektedir. Bu ise zaten mevcut olan dış ticaret açığının daha da büyümesi anlamına gelmekte ve tahmini rakamlarla söz konusu açığın 38,5 milyon dolar artarak 1.225,9 milyon dolara yükselmesi beklenmektedir.

2002 ve 2003 yıllarında sırasıyla 13,7 ve 19,4 milyon dolar fazla veren cari işlemler dengesi, 2004 sonunda 14,1 milyon dolarlık açığa dönüşmüş, 2005 yılı sonunda ise 276,3 milyon dolar olmuştur. Artış hızı yavaşlamakla birlikte, bu açığın 2006 yılında büyüyerek 282 milyon dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir.

1.1 Temel Ekonomik Göstergeler

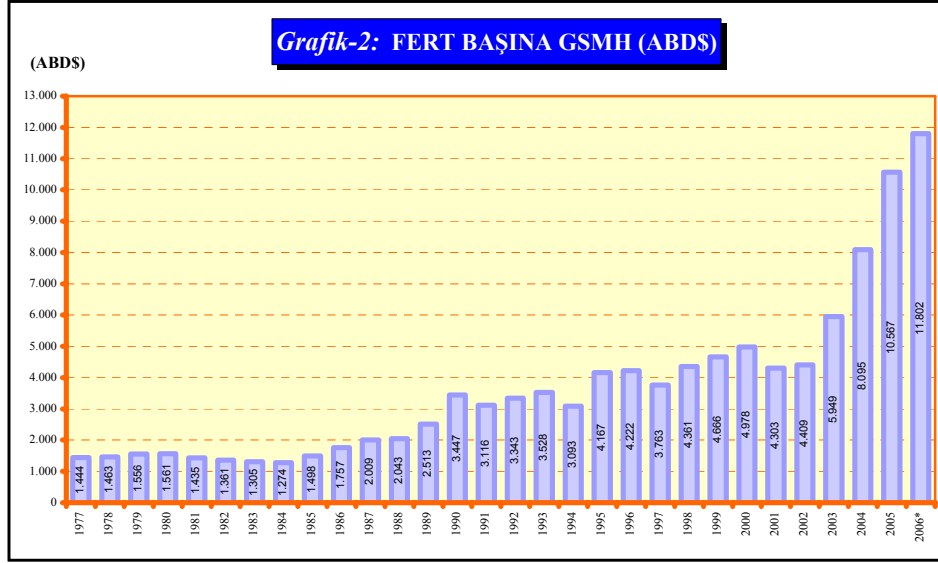
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisi 2002 yılından itibaren kesintisiz bir büyüme sürecine girmiş ve 2002-2005 yılları arasında GSMH reel olarak yıllık ortalama yüzde 11,8 oranında artış göstermiştir. 2006 yılında da büyümenin yavaşlamakla birlikte devam edeceği ve bu oranın yüzde 7,8 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Ekonomide beklenen reel büyüme sonucunda, 2005 yılı sonunda 2.327,8 milyon dolar olarak gerçekleşen Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti GSMH'sinin, 2006 yılı sonunda 297,6 milyon dolar artarak 2.625,4 milyon dolara yükseleceği tahmin edilmektedir. 2006 yılı için öngörülen bu ekonomik büyümeye en büyük katkıyı ticaret-turizm, kamu hizmetleri ve inşaat ana sektörlerinin yapacağı tahmin edilmektedir. Söz Konusu sektörlerin katkısıyla, GSMH'nin cari fiyatlarla yüzde 21,1 ve GSYİH'nin ise yüzde 21,2 oranında artması beklenmektedir.

Ekonomide beklenen bu büyümeye paralel olarak, 2005 yılı sonunda 10.567 dolar olarak gerçekleşen fert başına GSMH tutarının 2006 yılı sonunda yüzde 11,69 artarak 11.802 dolara ulaşması beklenmektedir.

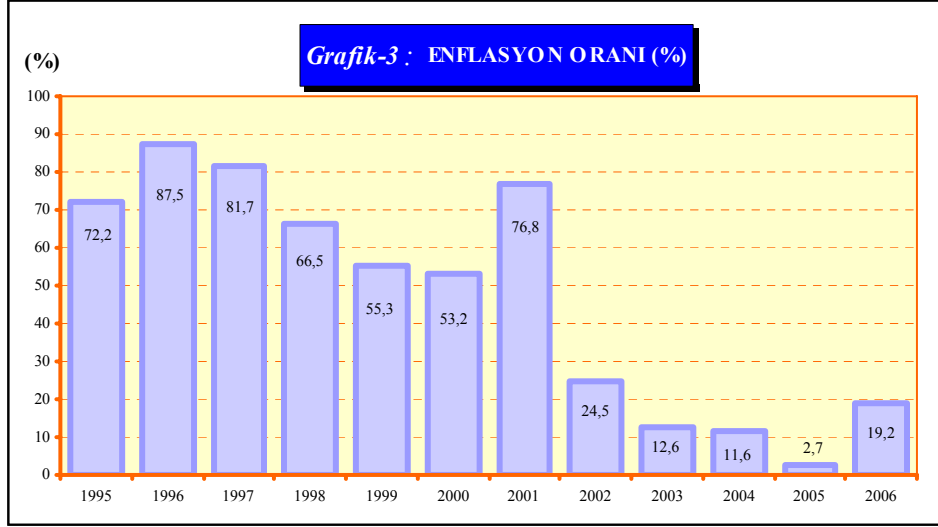
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Geçmiş 3 yıla kıyasla daha düşük, ancak uluslar arası ölçekte oldukça yüksek sayılabilecek yüzde 7.8’lik reel büyümeye bağlı olarak yurtiçi yatırımlarda ve bunun doğal sonucu olarak istihdamda artış beklenmektedir.

Ancak, ekonomideki bu olumlu gelişmelerin yanında olumsuz gelişmelerde yaşanmış ve 2005 yılında yüzde 2.7 olarak gerçekleşen ülkemiz tarihinin en düşük enflasyon oranı, 2006 yılında 16.5 puan artarak yüzde 19.2 olarak gerçekleşmiştir. Enflasyon oranındaki bu artışın nedenleri arasında, ortak para birimini kullandığımız Türkiye Cumhuriyeti’nin para politikalarını yürüten TC Merkez Bankası’nın 2006 başında yüzde 5 olarak hedeflediği yılsonu enflasyonundan ciddi şekilde sapma meydana gelmesi ve yüzde 9,65 olarak gerçekleşmesinin Ülkemize yansması, yıl içerisinde YTL’nin yabancı paralar karşısında değer kaybetmesinin tüketim veya tasarruf davranışları üzerindeki etkisi ve özellikle akaryakıtta yapılan zamlar bulunmaktadır.

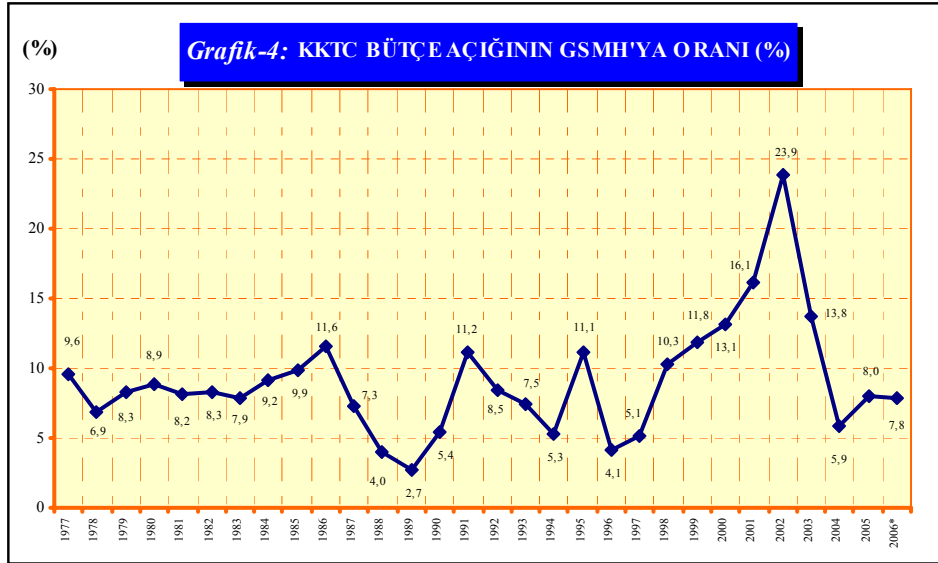
Enflasyonla mücadelede ülkemizde kullanılan YTL para biriminden dolayı para politikaları üzerinde belirleyici herhangi bir etkimiz olmaması, ülkede uygulanan maliye politikalarının önemini artırmaktadır. 2005 yılında olduğu gibi 2006 yılında da mali disiplinin sağlanmasına yönelik politikalar devam ettirilmiş ancak, iç ve dış kaynaklı ekonomik faktörler neticesinde enflasyon oranı beklenenin üzerinde gerçekleşmiştir. Yıl içerisinde mazota yüzde 28,0, benzine yüzde 25.8 oranında yapılan fiyat artırımları birçok mal ve hizmette fiyatların artmasına neden olmuş, bunlara Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE) ana kalemlerinden olan eğitim (yüzde 34,0), ulaştırma (yüzde 26,0) ve konutla ilgili harcamalar (su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar – yüzde 29.4) kalemlerindeki artışlar da eklenince TÜFE’yi olumsuz yönde etkilemiş ve ülkemizdeki enflasyon oranı yüzde 19.2 olarak gerçekleşmesine neden olmuştur.

Türkiye’de sürdürülebilir enflasyon hedefine ulaşabilmek için dalgalı kur rejimi uygulaması altında, esas politika aracı olarak kısa vadeli faiz oranlarının fiyat istikrarının sağlanması yönünde aktif olarak kullanılmasına 2006 yılında da devam edilmiştir.

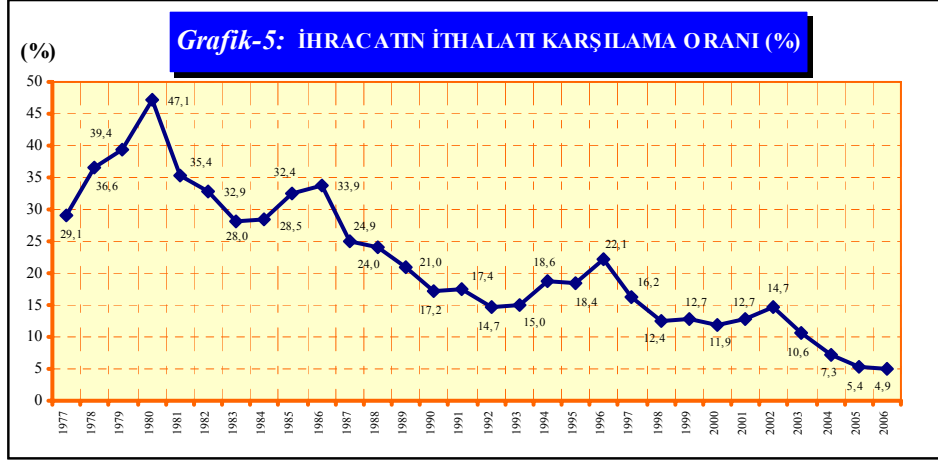
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

2005 yılı sonunda 185,3 milyon dolar olarak gerçekleşen bütçe açığının, 2006 yılında 18,4 milyon dolar artarak 203,7 milyon dolara ulaşması beklenmektedir. Bütçe açığında beklenen yüzde 9,93'lük bu artışın, GSMH'de gerçekleşmesi beklenen yüzde 12,78'lik artış oranından düşük olması nedeniyle 2006 yılında bütçe açığının GSMH'ya oranının önceki yıla göre 0,2 puan azalarak yüzde 7,8 olacağı öngörülmektedir. GSYİH'ya oranının da aynı şekilde bir seyir takip ederek yüzde 8,1'den yüzde 7,9'a düşeceği tahmin edilmektedir.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

2006 yılı sonunda 1.376,2 milyon dolarlık ithalata karşın ihracatın 67,8 milyon dolar olarak gerçekleşmesi sonucu, dış ticaret dengesindeki açık bir önceki yıla göre 121 milyon dolar büyüyerek 1.308,4 milyon dolara ulaşmıştır. Bunun neticesinde ise 2005 yılında yüzde 5,4 olan ihracatın ithalatı karşılama oranı, 2006 yılı sonunda yüzde 4,9'a gerilemiştir.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

2005 yılı sonunda 276,3 milyon dolar açık veren cari işlemler dengesindeki açığın 2006 yılında da devam etmesi ve 5,7 milyon dolar artarak 282,0 milyon dolara ulaşması beklenmektedir. Turizm ve diğer görünmeyen işlemler kalemlerinden oluşan görünmeyen işlemler dengesinde meydana gelmesi beklenen 943,9 milyon dolarlık bakiyenin, dış ticaret dengesinde öngörülen açığı kapamakta yeterli olmaması söz konusu cari işlemler açığına neden olmaktadır. Cari işlemler dengesinin GSMH'ya oranının yüzde -10,7 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Tablo-1: MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER

	2002	2003	2004	2005	2006*
GSMH (Milyon \$)	941,4	1.283,7	1.765,2	2.327,8	2.625,4
GSYİH (Milyon \$)	934,1	1.263,7	1.720,3	2.273,5	2.565,7
GSMH Reel Büyüme Hızı (%)	6,9	11,4	15,4	13,5	7,8
Fert Başına GSMH (\$)	4.409	5.949	8.095	10.567	11.802
Enflasyon Oranı (%) ⁽¹⁾	24,5	12,6	11,6	2,7	19,2
Bütçe Açığı (Milyon \$)	225,1	176,8	104,2	185,3	203,7
Dış Ticaret Dengesi (Milyon \$) ⁽¹⁾	-264,2	-427,0	-791,1	-1.187,4	-1.308,4
İhracat (Milyon \$) ⁽¹⁾	45,4	50,8	62,0	68,1	67,8
İthalat (Milyon \$) ⁽¹⁾	309,6	477,8	853,1	1.255,5	1.376,2
İhracat/İthalat (%)	14,7	10,6	7,3	5,4	4,9
Cari işlemler Dengesi (Milyon \$)	13,7	19,4	-14,1	-276,3	-282,0
Cari işlemler Dengesi / GSMH	1,5	1,5	-0,8	-11,9	-10,7
İstihdam	93.114	98.860	104.873	109.090	113.399
Nüfus	213.491	215.790	218.066	220.289	222.442

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

(1) 2006 yılı gerçekleşme değeridir.

Not: Bu bölümdeki tablolarda 2002-2005 yılları için DPÖ ortalama ABD\$ kurları, 2006 yılı için ise tahmini ortalama kurları olan 1\$=1,4500 YTL kullanılmıştır.

1.2. Ekonominin Genel Dengesi

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisinde son üç yıldır elde edilen çift haneli yüksek reel büyümenin, 2006 yılında tek basamaklara gerilemekle birlikte yüksek performansını devam ettireceği ve yüzde 7,8 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir. Ekonomik büyümedeki yavaşlamanın başlıca nedenleri arasında YTL'nin değer kaybı, bir önceki yıla göre yüksek enflasyon oranı ve toplam tüketim harcamaları artış hızında beklenen yavaşlama bulunmaktadır. Tüm bu olumsuz gelişmelere rağmen 2005 yılında GSMH ve GSYİH'de elde edilen cari büyüme oranlarında önemli değişim olmaması ve 2006 yılı sonunda cari fiyatlarla GSYİH'nin yüzde 21,2 ve GSMH'nin ise yüzde 21,1 oranında büyüme göstermesi beklenmektedir. 2006 yılında ekonomik büyümeye en çok katkı koyması beklenen kalemlerin başında inşaat sektörü ile serbest meslek ve hizmetler kalemleri gelmektedir.

Toplam kaynaklar tutarının cari fiyatlarla 698,9 milyon YTL artarak 4.215,7 milyon YTL'ye ulaşması öngörülmektedir. Söz konusu bu artış yüzde 19,9 oranında büyümeye denk gelmektedir. Toplam kaynaklar tutarını oluşturan kalemlerden toplam yatırımlar tutarının bir önceki yıla göre ivme kazanarak artması ve 2006 yılı sonunda yüzde 31,3 oranında büyüyerek 900,7 milyon YTL'ye, toplam tüketim tutarının artış hızı ise görece azalmasına rağmen yüzde 17,1 oranında artarak 3.314,9 milyon YTL'ye ulaşması beklenmektedir.

Toplam yatırımlar ile toplam tüketim kalemlerinin, toplam kaynaklar içerisindeki paylarının ise sırasıyla yüzde 19,51'den yüzde 21,37'ye yükselmesi ve yüzde 80,49'dan yüzde 78,6'e gerilemesi beklenmektedir.

Kamu harcanabilir gelirin bir önceki yıla göre cari olarak yüzde 25,65 oranında artarak 606,6 milyon YTL'den 762,2 milyon YTL'ye ulaşması beklenmektedir. Diğer taraftan özel harcanabilir gelirin yüzde 20,0 oranında büyüyerek 2.537,1 milyon YTL'den, 3.044,6 milyon YTL'ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. 2005 yılında özel harcanabilir gelirin GSMH'ya oranı yüzde 80,70 iken, 2006 yılı sonunda bu oranın yüzde 79,98 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Toplam yurtiçi tasarruflar kaleminin 2005 yılında 312,9 milyon YTL'ye gerilemesinin ardından 2006 yılında bu kalemin yüzde 57,20 düzeyinde artarak 491,8 milyon YTL'ye yükseleceği düşünülmektedir. Bu kalemin 2006 yılı sonunda GSMH'ya oranının ise 2,97 puan artarak yüzde 12,92 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Tablo-2: EKONOMİNİN GENEL DENGESİ (Cari Fiyatlarla)

AÇIKLAMA	YTL		ABD\$	
	2005	2006*	2005	2006*
Toplam Kaynaklar	3.516.842.762	4.215.669.900	2.604.104.229	2.907.358.551
Toplam Yatırımlar	686.011.307	900.737.730	507.968.387	621.198.434
Toplam Tüketim	2.830.831.455	3.314.932.170	2.096.135.842	2.286.160.117
Kamu Harcanabilir Geliri	606.582.468	762.185.038	449.153.993	525.644.854
Özel Harcanabilir Gelir	2.537.117.144	3.044.584.861	1.878.650.236	2.099.713.697
Toplam Yurtiçi Tasarruflar	312.868.157	491.837.730	231.668.387	339.198.434
Yatırımlar/GSMH (%)	21,82	23,66	21,82	23,66
Tasarruflar/GSMH (%)	9,95	12,92	9,95	12,92

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

1.2.1. Gayri Safi Yurtiçi Hasıla ve Ana Sektörlerde Yıllık Büyüme

Ülkemiz ekonomisi 2002 yılından itibaren yüksek reel büyüme sürecine girmiş ve 2002-2005 yıllarını kapsayan son dört yıllık dönemde GSMH bazında ortalama yüzde 11,7, GSYİH bazında ise ortalama yüzde 11,2 reel büyüme kaydetmiştir. Ekonomik büyümenin 2006 yılında yavaşlamakla birlikte devam etmesi ve reel yüzde 7,8 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Tarım sektöründe 2004 yılında yüzde 8,5, 2005 yılında ise yüzde 2,8 oranında gerçekleşen reel büyümeye karşın 2006 yılında sektörde yüzde 0,1 oranında daralma gerçekleşeceği düşünülmektedir. Ağırlıklı alt sektörler olan bitkisel üretim, ormancılık ve balıkçılıkta sırasıyla yüzde 3,5, 2,3 ve 3,9'luk daralma beklenirken, hayvancılık sektöründe yüzde 5,0'lik reel büyüme öngörülmektedir. Ağırlıklı alt sektörlerde beklenen söz konusu daralmalar

neticesinde, tarım ana sektörünün GSYİH içindeki payının yüzde 9,1'den yüzde 8,4'e gerilemesi beklenmektedir.

Taşocakçılığı, imalat sanayii ve elektrik-su alt sektörlerinden oluşan sanayi sektöründeki büyüme, tüketim talebinin yükselmesine paralel olarak üretimin artmasından kaynaklanmaktadır. Taşocakçılığı alt sektöründeki reel büyümenin bir önceki yıla kıyasla 10,1 puan artarak yüzde 21,1 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. İmalat sanayii alt sektöründe önceki yıla göre bir değişiklik olmayacağı ve reel büyümenin yine yüzde 5,1 olarak gerçekleşeceği, elektrik-su alt sektöründe ise reel büyümenin önceki yıla göre 5,3 puan azalarak yüzde 6,4 oranında gerçekleşeceği beklenmektedir. Netice itibarıyla sanayi sektöründe yüzde 5,9'luk bir reel büyüme tahmin edilmektedir. Sanayi sektörünün GSYİH içindeki payının yüzde 10,5'ten yüzde 10,3'ya gerileyeceği öngörülmektedir.

İnşaat sektörünün 2005 yılında yakalamış olduğu yüzde 18,9'luk reel büyüme hızının 2006 yılında artarak yüzde 35,2'ye ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu artışa, turizmde yeni tesis yapımı, kapasite artırımı ve mevcut tesisleri yenileme yönündeki yatırımların hız kazanmış olması, artan iç ve dış talep nedeniyle konut yatırımlarının artması ve kamu kesiminde yapımı devam eden şehiriçi ve köy yollarının tamiratları, su şebekelerinin yapımı ve tamiri gibi kamu sektörü yatırımlarının katkı koyması beklenmektedir. Yapılan tahminler sonucu ise, inşaat sektörünün GSYİH içindeki payının bir önceki yıla göre 2,4 puan artarak yüzde 12,2 olarak gerçekleşeceği düşünülmektedir.

Ticaret sektöründe 2005 yılında elde edilen yüzde 20,8'lik reel büyümenin ardından, bu oranın 2006 yılında önemli derecede azalarak yüzde 2,3'e gerilemesi beklenmektedir. Bu gerilemede, toptan ve perakende ticaret alt sektöründe beklenen yüzde 5,5'lik reel büyümeye karşın, otelcilik/lokantacılık alt sektöründe beklenen yüzde 13,8'lik reel daralmanın etkili olacağı tahmin edilmektedir. Sektörün GSYİH içindeki payının ise 1,0 puan gerileyerek yüzde 17,6 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Bu gerileme ticaret sektöründeki yüzde 2,3 oranındaki reel büyüme hızının, GSYİH'da meydana gelmesi beklenen yüzde 7,8 oranındaki reel büyüme hızından daha düşük olmasından kaynaklanmaktadır.

Ulaştırma-Haberleşme sektöründeki reel büyüme hızının önceki yıla göre 9,4 puan azalarak yüzde 4,8 oranında gerçekleşeceği ve GSYİH içindeki payının ise 0,3 puan gerileyerek yüzde 11,1 olacağı tahmin edilmektedir. Bu sonucu hazırlayan faktörlerin başında; turizm sektöründeki daralmaya paralel olarak taşınan yük, yolcu ve geceleme sayısındaki düşüşün, kiralık araç hizmetlerine ve elektronik iletişimin yaygınlaşmasından dolayı kamu/özel telekomünikasyon hizmetlerine olan talebin azalmasının geldiği düşünülmektedir.

Mali müesseseler sektöründe, 2004 yılında reel büyüme hızında meydana gelen 0,3 oranındaki daralmaya karşın 2005 yılında yüzde 4,2 oranında reel büyüme gerçekleşmiştir. Bu sektörde, 2006 yılında ise yüzde 2,9 oranında reel büyüme beklenmektedir. Personel sayısında, kredi kartı sayısında, Güney Kıbrıs araç sigorta işlemlerinde ve özellikle tüketici kredilerindeki artış ile bankacılık sektörü aktif büyüklüğünde yaşanan gelişmeler büyümeyi olumlu yönde etkilemiştir. Sektörde 2000-2002 döneminde yaşanan ve kaynağı büyük oranda "Bankalar Krizi" olan daralma sonrasında hayata geçirilen yeniden yapılanma süreci sonrasındaki olumlu gelişmeler neticesinde daralma büyümeye dönüşmüş ve sektör çok sınırlı da olsa son beş yıllık dönemde ortalama yüzde 0.5 reel büyüme göstermiştir.

Konut sahipliği sektörünün, inşaat sektöründe artan faaliyetler paralelinde büyümeye devam edeceği ve bu sektörde 2005 yılında yüzde 3,4 olarak gerçekleşen reel büyümenin 1,0 puan artarak yüzde 4,4 düzeyinde gerçekleşeceği öngörülmektedir. Ancak sektördeki büyüme oranının GSYİH büyüme oranının altında olması nedeniyle GSYİH içindeki payının yüzde 4,0'dan yüzde 3,9'e gerilemesi beklenmektedir.

2005 yılında yüzde 19,1 oranında reel büyüme kaydeden serbest meslek ve hizmetler sektörünün, 2006 yılında YTL'nin döviz karşısında değer kaybetmesinin, dövizin likidite olarak çekiciliğinin artmasının, faizlerdeki yükselmeye bağlı olarak özel yatırımların azalmasının, yüksek öğrenim sektöründeki yeni öğrenci kayıt sayısının geçmiş yıllara kıyasla düşüş göstermesinin ve bu sektöre katkısı olan turizm sektöründe beklenen reel daralmanın olumsuz etkilerine karşın, büyük oranda inşaat sektöründeki büyümenin itici gücüyle 1,6 puan gerilemekle birlikte büyümesini devam ettireceği ve bu yıl içerisinde yüzde 17,5'lik bir reel büyüme göstereceği tahmin edilmektedir. Buna bağlı olarak, GSYİH içindeki payının da 0,9 puan artarak yüzde 10,7 olarak gerçekleşeceği öngörülmektedir.

2005 yılında, yüzde 6,8'lik reel büyüme gösteren kamu hizmetleri sektörünün, 2006 yılında da yüzde 6,3'lük bir reel büyüme göstermesi beklenmektedir. Diğer taraftan kamu hizmetlerinin GSYİH içindeki payının 0,2 puanlık düşüşle yüzde 13,1'den yüzde 12,9'a gerileyeceği tahmin edilmektedir.

Bir önceki yıla göre ithalatta dolar bazında meydana gelmesi beklenen yüzde 2,8 oranındaki artışa rağmen, ithalat vergileri ana kalemindeki reel büyümenin sadece yüzde 0,2 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Bu durumun en önemli nedeninin, 2005 yılında önemli ithal malların bir çoğunda ithalat fon vergilerinin kısmen ya da tamamen kaldırılması politikalarının 2006 yılına yansması olduğu düşünülmektedir. Netice itibarıyla, 2005 yılında yüzde 29,7 reel büyüme gösteren bu kalemin 2006 yılında yüzde 0,2 gibi oldukça düşük bir reel büyüme göstermesi beklenmektedir.

Sonuç itibarıyla; 2006 yılına ait ekonomik göstergelerin gerçekleşme tahmin değerleri kullanılarak yapılan hesaplamalar neticesinde ülkemizin hem GSYİH'sinin hem de GSMH'sinin önceki yıla göre yüzde 7,8 oranında reel büyüme göstererek cari fiyatlarla ve sırasıyla 3.720,3 milyon YTL'ye ve 3.806.8 milyon YTL'ye yükselmeleri beklenmektedir.

Tablo-3: GSYİH BÜYÜMESİ VE ANA SEKTÖRLERİN GSYİH İÇİNDEKİ PAYLARI

Sektörler	2005		2006*		Reel Büyüme Hızı (%)**		GSYİH İçindeki Payı (%)**	
	Cari Fiyat (Milyon YTL)	Sabit Fiyat (YTL)	Cari Fiyat (Milyon YTL)	Sabit Fiyat (YTL)	2005	2006*	2005	2006*
1. Tarım	214,2	1.179,5	241,5	1.177,9	2,8	-0,1	9,1	8,4
2. Sanayi	281,0	1.364,7	359,5	1.444,7	6,4	5,9	10,5	10,3
3. İnşaat	164,9	1.271,0	271,1	1.718,1	18,9	35,2	9,8	12,2
4. Ticaret-Turizm	541,4	2.420,9	580,4	2.476,3	20,8	2,3	18,6	17,6
5. Ulaştırma-Haberleş.	328,8	1.487,8	402,2	1.558,5	14,2	4,8	11,4	11,1
6. Mali Müesseseler	195,5	432,4	239,4	445,0	4,2	2,9	3,3	3,2
7. Konut Geliri	70,3	526,0	95,8	549,4	3,4	4,4	4,0	3,9
8. Serbest Meslek/ Hiz.	307,9	1.280,0	385,6	1.504,1	19,1	17,5	9,8	10,7
9. Endüstriler Top.(1..8)	2.104,0	9.962,3	2.575,5	10.874,0	13,1	9,2	76,5	77,4
10. Kamu Hizmetleri	628,1	1.700,8	772,8	1.807,9	6,8	6,3	13,1	12,9
11. Toplam (9+10)	2.732,1	11.663,1	3.348,3	12.681,9	12,2	8,7	89,6	90,3
12. İthalat Vergileri	338,3	1.353,1	372,0	1.355,6	29,7	0,2	10,4	9,7
13. GSYİH (11+12)	3.070,4	13.016,2	3.720,3	14.037,5	13,8	7,8	100,0	100,0
14. NDAFG	73,3	310,8	86,5	326,5	4,2	5,1	----	----
15. GSMH (13+14)	3.143,7	13.327,0	3.806,8	14.364,0	13,5	7,8	----	----

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

(*) DPÖ Gerçekleşme Tahmini

(**) 1977 yılı sabit fiyatlarına göre hesaplanmıştır.

1.3. Kamu Maliyesi

Son dört yıllık dönemde olduğu gibi, 2006 yılında da kamu maliyesindeki disiplinin sürdürülmesi beklenmektedir. Bu yıl içerisinde yüzde 9,9 olarak gerçekleşmesi beklenen kamu cari giderlerindeki reel artış oranının, yüzde 11,8 olarak gerçekleşeceği tahmin edilen kamu harcanabilir gelirlerindeki reel artış oranının altında kalmasından dolayı kamu kesimi finansman gereksiniminin 2005 yılına göre 1,5 puan azalarak yüzde 14,3 reel büyüme göstermesi beklenmektedir. Ancak bu oranın GSMH'de beklenen reel büyüme oranının üzerinde olması nedeniyle GSMH içindeki payının 2005 yılına göre 0,62 puan artarak yüzde 10,92 olacağı tahmin edilmektedir.

2006 yılı sonunda kamu gelirlerinde cari fiyatlarla 189,9 milyon YTL'lik artış meydana gelmesi ve 1.488,6 milyon YTL'ye ulaşması beklenmektedir. 1977 yılı fiyatlarıyla yüzde 2,0 gibi çok düşük bir reel artış oranına karşılık gelen bu oranın kamu gelirlerindeki artışın geçmiş yıllardaki ortalamanın altında kalması anlamına gelmektedir. Bunun başlıca nedenlerini 2005 yılında uygulanan vergi politikalarının 2006 yılında da devam edecek olması, YTL'nin değer kaybı neticesinde ithalatta beklenen sınırlı düzeydeki artışın etkisiyle toplam vergi gelirlerinde reel olarak yüzde 7,7'lik sınırlı bir artış beklenmesi, vergi dışı gelirlerde yüzde 22,5 gibi yüksek bir oranda beklenen gerileme ve faktör ve fon

gelirleri kaleminde beklenen yüzde 7,6'lık reel artış oluşturmaktadır. Transfer harcamalarının ise cari fiyatlarla 34,3 milyon YTL artarak 692,1 milyon YTL'den 726,4 milyon YTL'ye yükseleceği öngörülmektedir ki bu da reel olarak yüzde 6,6 daralma anlamına gelmektedir. Kamu gelirleri ile transfer harcamaları arasındaki farkı ifade eden kamu harcanabilir gelirinde yine cari fiyatlarla, 155,6 milyon YTL'lik artış beklenmekte ve bu artışın, kamu cari giderlerinde oluşan 175,7 milyon YTL'lik artışı karşılayamaması sonucunda 2005 yılında 142,6 milyon YTL olan kamu tasarruf açığının 20 milyon YTL artarak 162,6 milyon YTL'ye yükseleceği tahmin edilmektedir.

Tablo-4: KAMU KESİMİ GENEL DENGESİ (Cari Fiyatlarla)

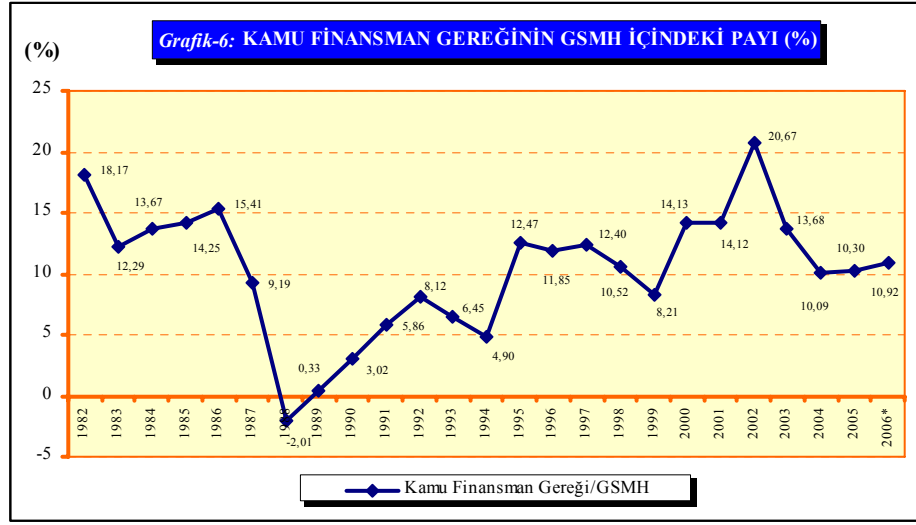
AÇIKLAMA	YTL		ABD\$	
	2005	2006*	2005	2006*
1. Kamu Gelirleri	1.298.682.413	1.488.609.157	961.630.813	1.026.627.005
2. Transferler	692.099.945	726.424.119	512.476.820	500.982.151
3. Kamu Harcana. Geliri	606.582.468	762.185.038	449.153.993	525.644.854
4. Kamu Cari Giderleri	749.134.769	924.816.445	554.709.196	637.804.445
5. Kamu Tasarrufu	-142.552.301	-162.631.407	-105.555.202	-112.159.591
6. Kamu Yatırımı	181.099.777	253.145.030	134.098.317	174.582.780
7. Kamu Finansman Gereği	323.652.078	415.776.437	239.653.519	286.742.370

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Kamu tasarruf açığındaki bu artışın yanında, kamu yatırım harcamalarının da 72,0 milyon YTL'lik artışla 181,1 milyon YTL'den 253,1 milyon YTL'ye yükseleceğinin öngörülmesi neticesinde, 2005 yılında kamu finansman gereği kaleminde yaklaşık 92,1 milyon YTL'lik bir artışın olacağı tahmin edilmektedir.

Söz konusu bu gelişmeler neticesinde kamu finansman gereğinin GSMH'ya oranının 2005 yılına göre 0,62 puan artarak yüzde 10,30'dan yüzde 10,92'ye yükselmesi beklenmektedir.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

2005 yılında cari fiyatlarla 1.543 milyon YTL olan Devlet bütçe hacminin, 2006 yılı sonunda yüzde 16,3 oranında artarak 1.745 milyon YTL olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Dış yardım ve krediler kaleminin GSYİH'ya oranının 2005 yılında yüzde 16,31 olan seviyesinin, 2006 yılı sonunda yüzde 14,63'e gerileyeceği tahmin edilmektedir. 2006 yılı tahmini değerleri incelendiğinde, bu gelişmenin vergi gelirlerindeki artışın cari giderler ile transferlerdeki toplam artışın, büyük bir kısmını karşılamasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

2006 yılı sonunda reel olarak yüzde 0,4 daralma göstermesi beklenen bütçe yerel gelirlerinin, cari fiyatlarla yaklaşık 123,9 milyon YTL artarak 1,166,2 milyon YTL'ne ulaşması, bütçe giderlerinin ise reel olarak yüzde 3,5 oranında artış göstererek yine cari fiyatlarla, yaklaşık 244,8 milyon YTL artarak 1.745 milyon YTL olarak gerçekleşmesi beklenmektedir.

Bütçe giderlerindeki artışın bütçe yerel gelirlerindeki artıştan 120,9 milyon YTL fazla olmasının dış yardım ve krediler kalemi tutarının artmasına sebep olacağı ve 2005 yılı itibarıyla 500,8 milyon YTL olan bu kalemin 2006 yılında 544,4 milyon YTL'na yükseleceği öngörülmektedir.

Tablo-5: BÜTÇE DENGESİ

AÇIKLAMA	2005 (YTL)		2006* (YTL)		ABD\$		Yüzde Değişim (%)	
	Cari Fiyat	Sabit Fiyat	Cari Fiyat	Sabit Fiyat	2005 Cari Fiyat	2006* Cari Fiyat	Cari Fiyat	Sabit Fiyat
I. BÜTÇE GELİRLERİ	1.543.093.056	6.542	1.710.566.495	6.454	1.142.608.705	1.179.701.031	10,9	-1,3
1. Yerel Gelirleri	1.042.305.419	4.419	1.166.212.341	4.400	771.792.239	804.284.373	11,9	-0,4
1.1. Vergi Gelirleri	635.864.588	2.696	760.625.841	2.870	470.836.422	524.569.545	19,6	6,5
1.1.1. Dolaysız Vergiler	241.992.465	1.026	287.208.457	1.084	179.187.312	198.074.798	18,7	5,6
1.1.2. Dolaylı Vergiler	393.872.123	1.670	473.417.384	1.786	291.649.110	326.494.747	20,2	7,0
1.2. Diğer Gelirler	215.236.519	912	167.336.653	631	159.375.430	115.404.588	-22,3	-30,8
1.3. Fon Gelirleri	191.204.312	811	238.249.847	899	141.580.387	164.309.550	24,6	10,9
2. Dış Yardım ve Krediler	500.787.637	2.123	544.354.154	2.054	370.816.466	375.416.658	8,7	-3,3
2.1. Dış Yardımlar	207.604.761	880	283.402.954	1.069	153.724.369	195.450.313	36,5	21,5
2.1.1. Türkiye Cumhuriyeti	207.526.731	880	283.260.923	1.069	153.666.591	195.352.360	36,5	21,5
2.1.2. Diğer	78.030	0	142.031	1	57.778	97.952	82,0	66,7
2.2. Krediler	293.182.876	1.243	260.951.200	985	217.092.097	179.966.345	-11,0	-20,8
2.2.1. Türkiye Cumhuriyeti	293.182.876	1.243	260.951.200	985	217.092.097	179.966.345	-11,0	-20,8
II. BÜTÇE GİDERLERİ	1.500.220.978	6.360	1.744.990.966	6.584	1.110.863.368	1.203.442.046	16,3	3,5
1. Cari Giderler	571.203.866	2.422	698.912.430	2.637	422.957.324	482.008.573	22,4	8,9
1.1. Personel Giderleri	483.139.434	2.048	607.941.138	2.294	357.748.563	419.269.750	25,8	12,0
1.2. Diğer Cari Giderler	88.064.432	374	90.971.292	343	65.208.761	62.738.822	3,3	-8,1
2. Transferler	700.234.763	2.968	731.024.119	2.758	518.500.380	504.154.565	4,4	-7,1
3. Savunma Giderleri	80.145.649	340	100.000.000	377	59.345.168	68.965.517	24,8	11,0
4. Yatırımlar	148.636.700	630	215.054.417	812	110.060.496	148.313.391	44,7	28,8
III. BÜTÇE DENGESİ	42.872.078	182	-34.424.471	-130	31.745.337	-23.741.015		

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Bütçe yerel gelirlerinin bütçe giderlerini karşılama oranı 2005 yılında cari fiyatlarla yüzde 69,48 iken 2006 yılında bu oranın yüzde 66,83'ye gerilemesi beklenmektedir.

Bu gerilemede bütçe yerel gelirlerindeki yüzde 11,9 oranındaki cari artışa karşın bütçe giderlerindeki artışın yüzde 16,3 oranında olmasından kaynaklanmaktadır. Bütçe yerel gelirlerinin alt kalemlerinden olan vergi gelirlerinin yüzde 19,6, fon geliri kaleminin ise yüzde 24,6 oranında artması beklenirken, diğer gelirler kaleminin yüzde 22,3 daralması beklenmektedir. Fon gelirlerindeki söz konusu oransal artış, 2005 yılında bütçe kapsamı dışında tutulan bazı fon gelirlerinin (turizm teşvik fonu, eski eserler fonu, spor fonu, organize sanayi bölgeleri fonu, güvenlik kuvvetleri güçlendirme fonu, sığınak fonu) 2006 yılında Devlet Bütçesi kapsamına alınmasından kaynaklanmaktadır. Bu gelişmeler neticesinde ve analitik bütçe uygulamasına geçilmesi sonucunda, nakdi çıkan ancak ödeneği olmadığı için muhasebeleştirilemeyen avans, imprest ve emanet hesapları nedeniyle, 2005 yılında 42,9 milyon YTL fazla veren bütçenin 2006 yılında ise 34,4 milyon dolar civarında açık vermesi beklenmektedir.

Bütçe yerel gelirlerinin yaklaşık 2/3'üne karşılık gelen ve 2006 yılında yüzde 6,5 oranında reel artış göstermesi beklenen vergi gelirlerinin, GSYİH içindeki payının bir önceki yıla göre az da olsa azalacağı ve yüzde 20,71'den yüzde 20,45'e gerileyeceği tahmin edilmektedir. Söz konusu bu gerileme, vergi gelirlerindeki reel artış oranının GSYİH'de gerçekleşmesi beklenen yüzde 7,8 oranındaki reel artışın altında kalmasından kaynaklanmaktadır. Vergi gelirlerindeki bu artışın uygulanan mali politikaların ve vergi tahsilatlarının hızlandırılması ve artırılması neticesinde, dolaylı ve dolaysız vergilerde beklenen sırasıyla yüzde 5,6 ile 7,0 oranındaki reel artışların sonucu olduğu düşünülmektedir.

Belirtildiği gibi 2006 yılında önceki yıllarda bütçe dışı olan bazı fonların da Devlet Bütçe kapsamına alınarak bütçeleştirilmesi neticesinde fon gelirleri kaleminin reel olarak yüzde 10,9 oranında artması, keza bütçe yerel gelirleri içindeki payının 2,09 puan artarak yüzde 18,34'ten yüzde 20,43'e yükselmesi beklenirken, diğer gelirler kaleminin yüzde 20,65'ten yüzde 14,35'e gerilemesi ve bunun tersine vergi gelirlerinin 4,21 puan artarak yüzde 65,22'ye yükselmesi öngörülmektedir.

Cari giderlerin bütçe giderleri içindeki payının yüzde 38,07'den yüzde 40,05'e ve personel giderlerinin payının yüzde 32,20'den 34,84'e yükselmesi beklenirken, transfer giderlerinin toplam bütçe giderleri içindeki payının 4,79 puan azalarak yüzde 41,89 olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir.

Bütçe yerel gelirleri ile bütçe giderleri arasında meydana gelen negatif fark dış yardım ve borçlanmalarla finanse edilmektedir. 2005 yılında 1.500,2 milyon YTL olan bütçe giderlerinin yüzde 33,38'ine denk gelen 500,8 milyon YTL'lik kısmı dış yardım ve krediler yoluyla kapatılırken, 2006 yılında tahminen 1.745 milyon YTL olan bütçe giderlerinin 544,4 milyon YTL'lik kısmının dış yardım ve krediler yolu ile finanse edilmesi ve bu oranın azalarak yüzde 31,20 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Bu finansman ile savunma harcamaları, yatırım projelerinin önemli bir bölümü, cari ve transfer ödemeleri karşılanmaktadır.

Netice itibarıyla, yapılan tahminler sonucunda, krediler kaleminden bütçe dengesinin çıkarılmasıyla elde edilen ve bütçe açığı olarak tanımlanan kalemin toplam bütçe gelirleri içindeki payının da 1,05 puan artarak yüzde 16,22'den yüzde 17,27'ye yükselmesi beklenmektedir.

Tablo-6: BÜTÇE GÖSTERGELERİ (%)

	2005	2006*
Yerel Gelirler / Bütçe Giderleri	69,48	66,83
Vergi Gelirleri / Yerel Gelirler	61,01	65,22
Fon Gelirleri / Yerel Gelirler	18,34	20,43
Cari Giderler / Bütçe Giderleri	38,07	40,05
Personel Giderleri / Bütçe Giderleri	32,20	34,84
Transferler / Bütçe Giderleri	46,68	41,89
Dış Yardım ve Krediler / Bütçe Giderleri	33,38	31,20
Krediler / Yerel Gelirler	28,13	22,38
Vergi Gelirleri / GSYİH	20,71	20,45

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleştirme tahmini.

1.4. Ödemeler Dengesi

1.4.1. Cari İşlemler Dengesi

Cari işlemler dengesindeki açığın 2004 yılından itibaren artış trendine girmesine, dış ticaret dengesindeki açığın artması neden olmaktadır. 2004 yılında -14,1 milyon dolar olan cari işlemler açığı 2005 yılında -276,3 milyon dolara ulaşmış bulunmaktadır. 2006 sonuna göre bu rakamın -282,0 milyon dolara ulaşması beklenmektedir. Bu beklenti dış ticaret dengesindeki açığın genişleyeceği tahminine dayandırılmaktadır. Dış ticaret dengesindeki açığın artmasında ise ihracatın bir önceki yıla göre azalacağı, buna karşın iç talebe bağlı olarak ithalatın ise artmasının etkili olacağı düşünülmektedir.

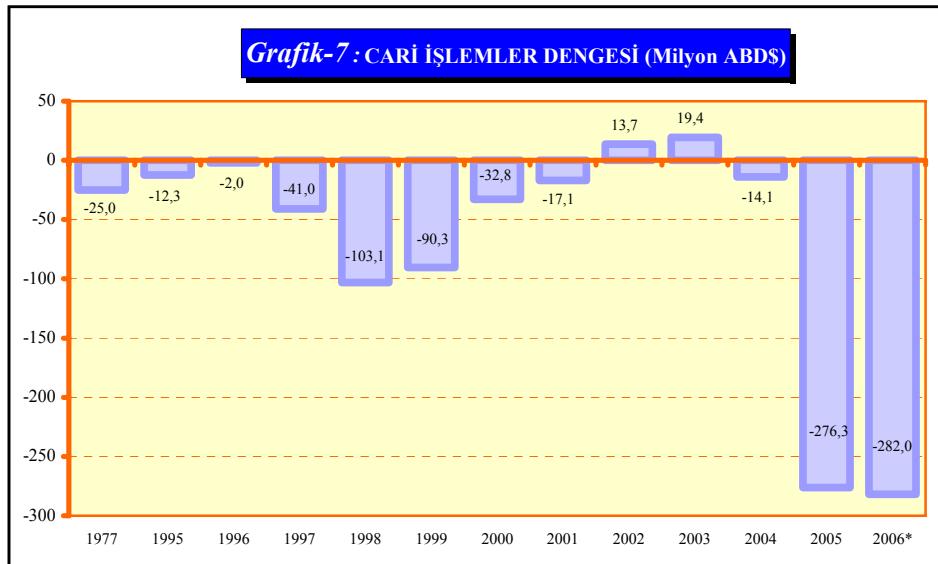
2003 yılından itibaren yüksek büyüme trendine giren ve son üç yılda dolar bazında yıllık ortalama yüzde 65.66 büyüyen dış ticaret açığının 2006 yılında söz konusu ortalamanın oldukça altında kalan yüzde 3,2 oranında bir artış göstererek -1.187,4 milyon dolardan -1.225,9 milyon dolara ulaşacağı tahmin edilmektedir.

Küçük ada ülkesi olmanın ekonomik özelliklerinden biri de ithalata bağımlı olmalarıdır. Nitekim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ekonomisi de Malta ve Güney Kıbrıs gibi bu özelliğe haiz bir ülke konumundadır.

Özellikle son üç yılda ekonomideki büyümeye paralel büyük artış gösteren toplam ithalat tutarının 2006 yılında faizler ve kurlardaki artışın da etkisiyle

tüketim mallarına olan mevcut talebin azalması neticesinde görece oldukça gerilemesi ve yüzde 2,8 olarak gerçekleşmesi beklenmektedir. Ancak yine de, ihracatta (dışsatım) beklenen 3 milyon dolarlık düşüş ve ithalatta (dışalım) oluşması beklenen 35,5 milyon dolarlık artış nedeniyle, dış ticaret dengesi açığının 38,5 milyon dolar büyüyerek 1.225,9 milyon dolara ulaşması beklenmektedir.

Görünmeyen işlemler dengesini oluşturan net turizm ve diğer görünmeyenler(net) kalemlerindeki toplam artışın 2006 yıl sonu itibarıyla 32,8 milyon dolar olarak gerçekleşmesi ve görünmeyen işlemler dengesi kaleminin 943,9 milyon dolara yükselmesi öngörülmüştür. Net turizm gelirlerinde beklenen düşüşe rağmen diğer görünmeyenler kalemindeki (özellikle eğitim gelirlerinde) artış neticesinde 943,9 milyon dolara ulaşacağı tahmin edilen görünmeyen işlemler dengesinin 1.225,9 milyon dolarlık dış ticaret açığının yaklaşık yüzde 77'sini finanse edeceği anlaşılmaktadır. Ancak dış ticaret dengesindeki 38,5 milyon dolarlık artışa karşın görünmeyen işlemler dengesinde meydana gelmesi beklenen 32,8 milyon dolarlık artışın, cari işlemler dengesinde 5,7 milyon dolarlık ek artışa sebebiyet vereceği ve netice itibarıyla cari işlemler dengesi açığının 282,0 milyon dolara yükseleceği öngörülmektedir.

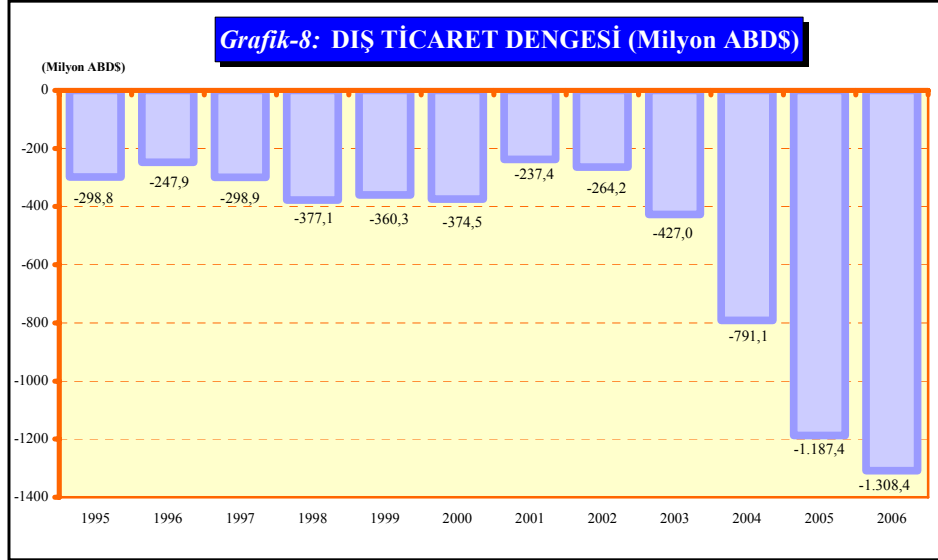
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

1.4.1.1. Dış Ticaret Dengesi

Bu bölümde, 2006 yılı gerçekleşen geçici dış ticaret rakamları kullanılmıştır.

2005 yılında 1.187,4 milyon dolar olarak gerçekleşen dış ticaret dengesindeki açık, 2006 yılında ithalattaki yüzde 9,6 oranındaki artışa karşın ihracatta yaşanan yüzde 0,4'lük daralma neticesinde yüzde 10,2 oranında büyümüş ve 1.308,4 milyon dolara ulaşmıştır. 2006 yılında ihracatın 67,8 milyon dolar düzeyinde ithalatın ise 1.376,2 milyon dolar düzeyinde gerçekleşmesi beklenmektedir. 2001 yılından itibaren KKTC ekonomisinin özellikle ithalata bağlı olarak yurtdışı ile eklemlenme sürecinin hız kazandığı gözlenmektedir.

İhracatın ithalatı karşılama oranı bir önceki yıla kıyasla 0,4 puan gerileyerek yüzde 5,0 olmuştur. İhracatın GSYİH'ya oranı yüzde 3,00'dan yüzde 2,64'e, ithalatın GSYİH'ya oranı ise yüzde 55,22'den yüzde 53,64'e gerilemiştir. İthalatın GSYİH'ya oranının dolar bazındaki sözkonusu bu gerileme, GSYİH'da gerçekleşmesi beklenen yüzde 12,85'lik artışa karşın ithalatta bu artışın yüzde 9,6 düzeyinde kalmış olmasından kaynaklanmaktadır. Keza aynı nedenle, dış ticaret açığının GSYİH'ya oranı yüzde 52,23'den yüzde 51,0'a gerilemiştir.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

İhracatın sektörlere göre dağılımı incelendiği zaman, tarım ürünlerinin toplam ihracat içinde miktarsal olarak 24,6 milyon dolardan 23,9 milyon dolara gerilediği keza, yüzde payının ise 36,1'den 35,2'ye düştüğü görülmektedir. Tarım ürünlerindeki miktarsal azalış narenciye ve diğer tarım ürünleri alt kalemlerindeki düşüşten kaynaklanmaktadır.

Sanayi ürünleri, toplam ihracat içindeki en büyük paya sahip olma özelliğini sürdürmüş, ancak payı bir önceki yıla göre 2,7 puanlık bir düşüşle yüzde 57,7'ye gerilemiştir. Diğer alt kalemindeki artışa karşın, işlenmiş tarım ve gıda ile konfeksiyon fasıllarında 2006 yılı sonunda gerileme olduğu görülmektedir.

2006 yılında mineral ürünlerinin değeri ikiye katlanarak 2,4 milyon dolardan 4,8 milyon dolara ulaşmış, keza ihracattaki payı da 3,6 puan artarak yüzde 7,1 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo-7: İHRACATIN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI (MİLYON ABD\$)

Sektörler	2005	%	2006	%
1. Tarımsal Ürünler	24,6	36,1	23,9	35,2
1.1. Narenciye	20,2	29,6	19,1	28,2
1.2. Patates	1,0	1,5	2,0	2,9
1.3. Canlı Hayvan	0,0	0,0	0,0	0,0
1.4. Diğer	3,4	5,0	2,8	4,1
2. Sanayi Ürünleri	41,1	60,4	39,1	57,7
2.1. İşlenmiş Tarım ve Gıda	27,8	40,8	26,0	38,4
2.2. Konfeksiyon	10,0	14,7	7,8	11,5
2.3. Diğer	3,3	4,9	5,3	7,8
3. Mineraller	2,4	3,5	4,8	7,1
Toplam	68,1	100,0	67,8	100,0

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

İhracatın ülkelere göre dağılımı Türkiye ve diğer ülkeler olarak iki ana grupta ele alındığında yüzde 45,6'sının Türkiye'ye, yüzde 54,4'ünün ise diğer ülkelere yapıldığı görülmektedir. Diğer ülkeler içerisinde AB Ülkelerinin payı önceki yıla göre 8,7 puan azalarak yüzde 18,6'ya gerilemiştir. Bu paya en büyük katkıyı 7,9 puanlık önemli gerilemeye rağmen yüzde 12,4'lük pay ile Birleşik Krallık yapmaktadır. Anyi şekilde diğer AB Ülkelerinin toplam payı ise yaklaşık 1,0 puan gerileyerek yüzde 6,2 düzeyinde kalmaktadır. Orta Doğu Ülkelerine yapılan ihracatta artış gerçekleşmiş ve bu ülkelerin toplam ihracat içerisindeki payı önceki yıla göre 3,6 puan artarak yüzde 13,6'ya ulaşmış, diğer ülkelerin toplamına yapılan ihracatın payı ise 9,6 puan artarak yüzde 22,1'e yükselmiştir.

Tablo-8: İHRACATIN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (MİLYON ABD\$)

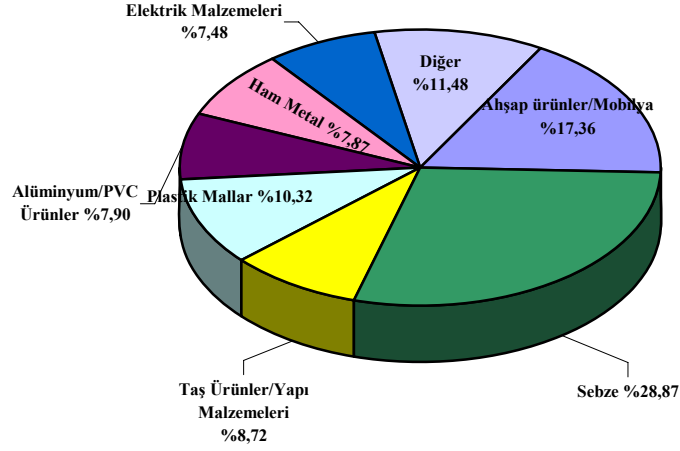
Ülkeler	2005	Payı (%)	2006	Payı (%)
1. TÜRKİYE	34,2	50,2	30,9	45,6
2. DİĞER ÜLKELER	33,9	49,8	36,9	54,4
2.1. AB Ülkeleri	18,6	27,3	12,6	18,6
2.1.1. Birleşik Krallık	13,8	20,3	8,4	12,4
2.1.2. Diğer AB Ülkeleri	4,8	7,0	4,2	6,2
2.2. Orta Doğu Ülkeleri	6,8	10,0	9,2	13,6
2.3. Uzak Doğu Ülkeleri	0,0	0,0	0,0	0,0
2.4. ABD	0,1	0,0	0,1	0,1
2.5. Diğer Ülkeler	8,4	12,5	15,0	22,1
Toplam	68,1	100,0	67,8	100,0

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanarak 23 Ağustos 2004 tarihinde yürürlüğe giren ve esas itibarıyla kuzeyden güneye ticari mal akışını düzenlemeye yönelik yürürlüğe giren “Yeşil Hat Tüzüğü” çerçevesinde Kıbrıs Türk Ticaret Odası verilerine göre Güney Kıbrıs’a 2006 yılı sonuna göre 4.176.154 ABD dolarına denk gelen 1.889.465 Kıbrıs Liralık ihracat yapılmıştır. 2005 sonunda olduğu gibi 2006 yılı sonunda da en büyük ilk beş ihracat kaleminin toplam ihracata oranı yaklaşık yüzde 73 seviyesinde bulunmaktadır. Bu ihracatın yüzde 28,87’sini sebze, yüzde 17,36’sını ahşap ürünler/mobilya, yüzde 10,32’sini plastik mallar, yüzde 8,72’sini taş ürünler/yapı malzemeleri, yüzde 7,90’ını alüminyum/PVC ürünler ve geriye kalanı ise diğer ürünler oluşturmaktadır. 2005 yılında ilk beş büyük ihracat kalemi içerisinde olan kağıt ürünlerinin yerini alüminyum/PVC ürünleri almıştır. Diğer ürünler içerisinde yer alan elektrik malzemeleri ve ham metal ürünlerinin oranlarında önemli artışlar olmuştur.

Sözkonusu tüzükle amaçlanan ekonomik seviyenin yükseltilmesi hususuna hizmet etmemekle beraber ihracat rakamlarında yüzde 100 oranına yakın artış meydana gelmiştir. Ancak 2006 sonuna göre bu rakamın toplam ihracat içerisindeki payı sadece yüzde 6’dır.

Grafik-9: 2006 YILINDA GÜNEY KIBRIS'A YAPILAN İHRACATIN ANA MAL GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI (%)

Kaynak: Kıbrıs Türk Ticaret Odası.

İthalatın ülkeler itibarıyla dağılımı incelendiği zaman Türkiye'nin toplam ithalat içerisindeki payının 3 puan artarak yüzde 68,8'e ulaştığı görülmektedir. Türkiye dışındaki diğer ülkelerin payında ise aynı oranda azalma olmuştur. Söz konusu azalış büyük oranda AB Ülkelerinden kaynaklanmakta olup bu ülkelerin ülkemiz ithalatındaki toplam payı yüzde 21,1'den yüzde 18,0'a gerilemiştir. Keza, Uzak Doğu Ülkelerinden yapılan ithalat da 1,0 puanlık bir düşüş gözlenmektedir. Orta Doğu Ülkelerinden yapılan ithalat ise 0,8 puanlık artış gerçekleşmiş ve bu ülkelerin toplam ithalatımız içerisindeki payı yüzde 3,3'den yüzde 4,1'e yükselmiştir.

Tablo-9: İTHALATIN ÜLKELERE GÖRE DAĞILIMI (MİLYON ABD\$)

Ülkeler	2005	%	2006	%
1. TÜRKİYE	817,4	65,1	947,0	68,8
2. DİĞER ÜLKELER	438,1	34,9	429,2	31,2
2.1. AB Ülkeleri	264,3	21,1	247,1	18,0
2.1.1. Birleşik Krallık	101,4	8,1	87,1	6,4
2.1.2. Diğer AB Ülkeleri	162,9	13,0	160,0	11,6
2.2. Orta Doğu Ülkeleri	42,0	3,3	57,1	4,1
2.3. Uzak Doğu Ülkeleri	52,4	4,2	43,8	3,2
2.4. ABD	8,3	0,6	9,8	0,7
2.5. Diğer Ülkeler	71,1	5,7	71,4	5,2
Toplam	1.255,5	100,0	1.376,2	100,0

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

Ülkelere göre ihracatın ithalatı karşılama oranı incelendiği zaman, Türkiye ile yapılan dış ticaret işlemlerinde bu oranın 2005 sonuna göre 0,92 puan azalarak yüzde 3,26 olarak gerçekleştiği görülmektedir. AB ülkelerinde ise ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 5,1'dir. 2005 yılında bu oranlar sırası ile yüzde 4,18 ve yüzde 7,0 olmuştur.

Netice itibarıyla 1.308,4 milyon dolarlık dış ticaret açığının yüzde 87,94'lük kısmına tekabül eden 1.150,6 milyon doları, bu iki ülke grubuyla yapılan dış ticaret işlemlerinden kaynaklanmakta olup 916,1 milyon doları Türkiye'ye, 234,5 milyon doları ise AB ülkelerine aittir.

1.4.1.2. Görünmeyen İşlemler Dengesi

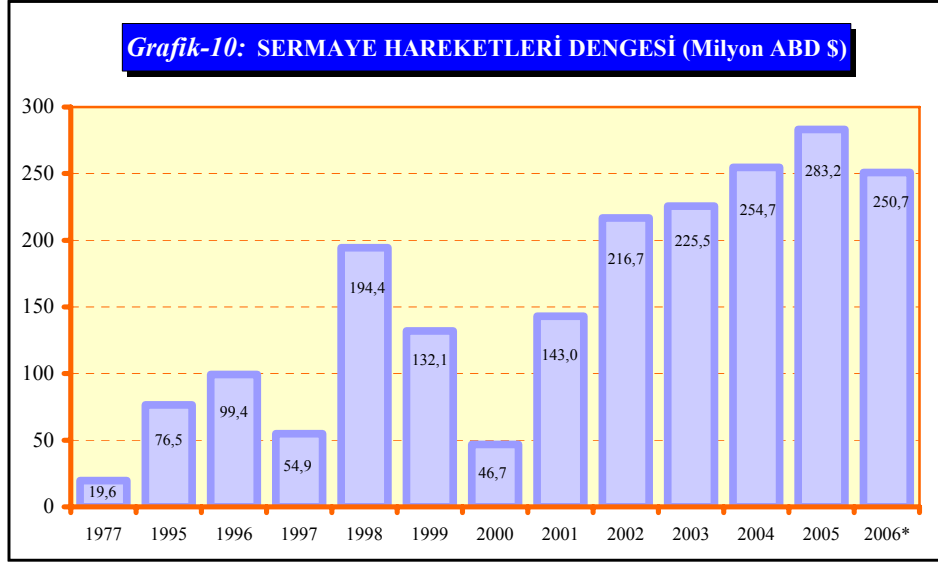
Son üç yıllık dönemde dolar bazında yıllık ortalama yüzde 50.65'lik bir büyüme gösteren görünmeyen işlemler dengesinin 2006 yılında da az olmakla beraber büyümeye devam edeceği, ancak ortalamanın oldukça altında kalarak sadece yüzde 3,6 oranında gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Rakamsal olarak ifade etmek gerekirse bu kalemin bir önceki yıla göre 32,8 milyon dolar artarak 911,1 milyon dolardan 943,9 milyon dolara yükselmesi beklenmektedir. Diğer görünmeyenler kaleminde esas itibarıyla eğitim gelirlerinden kaynaklanacağı tahmin edilen 103,3 milyon dolarlık artışa karşın net turizm gelirlerindeki 70,5 milyon dolarlık azalış öngörüsü görünmeyen işlemler dengesindeki genişlemenin daha yavaş olmasına neden olmaktadır.

Dış ticaret dengesinde 1.308,4 milyon dolar olarak gerçekleşen açığın 943,9 milyon dolarlık kısmının görünmeyen işlemler dengesinde oluşacağı tahmin edilen meblağ ile karşılanması halinde cari işlemler dengesinin 2006 yılı sonunda 364,5 milyon dolar açık vermesi beklenmektedir. 2004 yılında cari işlemler dengesinin 14,1 milyon dolar açık verdiği dikkate alındığında, son iki yılda bu açığın büyüyerek 364,5 milyon dolara ulaşması ithalatta meydana gelen artıştan kaynaklanmaktadır.

1.4.2. Sermaye Hareketleri

TC yardım ve kredileri ile kısa vadeli diğer sermaye hareketlerinin toplamı olarak tanımlanan sermaye hareketleri dengesinin 2005 yılına göre 32,5 milyon dolar azalarak 250,7 milyon dolara gerilemesi beklenmektedir. TC yardım ve kredilerinin önceki yıla göre 37,2 milyon dolar yani yüzde 17,13 oranında azalacağı, ülkeye giren diğer sermaye hareketleri tutarının ise sadece 4,7 milyon dolar artarak 70,7 milyon dolar düzeyinde kalacağı hesaplanmaktadır.

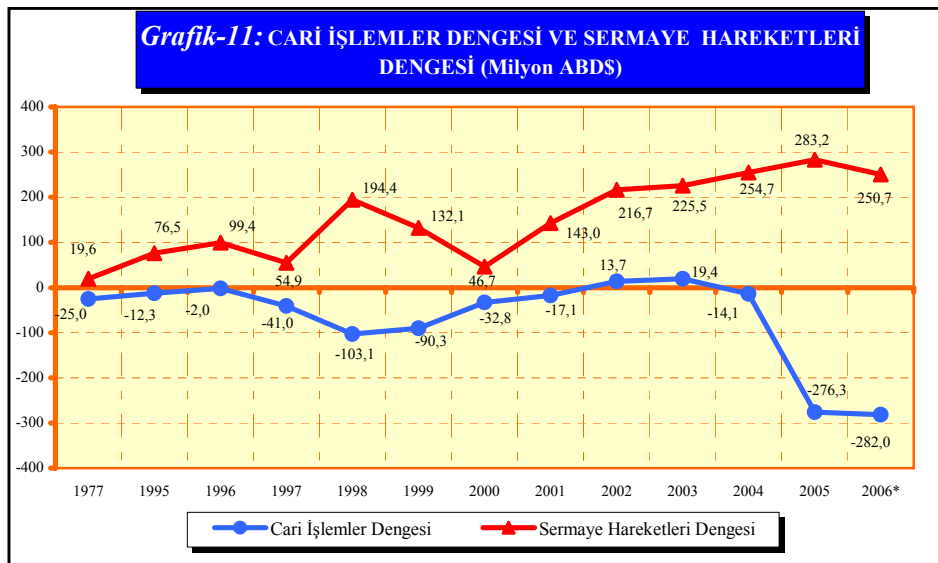
Sermaye hareketlerinde beklenen bu gelişmeler sonucunda, 2005 yılı sonunda 283,2 milyon dolar olarak gerçekleşen sermaye hareketleri dengesinin 2006 yılında yüzde 11,48 azalarak 250,7 milyon dolar olacağı tahmin edilmektedir.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

1.4.3. Genel Denge

Yukarıda değinilen gelişmeler neticesinde, cari işlemler dengesi ile sermaye hareketleri bileşiminden oluşan genel dengenin 38,2 milyon dolar azalarak açık vereceği ve -31,3 milyon dolar olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. Cari işlemler açığının yüzde 2,1 oranında genişleyeceği tahmin edilirken, söz konusu bu açığı finanse etmesi gereken sermaye hareketleri dengesinde de yüzde 11,48'lik bir daralma beklenmesi, genel denge kaleminin açık vermesi sonucunu bereberinde getirmektedir.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

1.4.4. Rezerv Hareketleri

Rezervlerde sermaye hareketlerindeki daralmaya bağlı olarak 2006 yılında dūşūş yaşanacağı ve 42,6 milyon dolar azalacağı tahmin edilmektedir. Diėer taraftan 2005 yılında dōviz rezervinde artış yaşanmış ve bu artış 53 milyon dolar olarak gerēekleřmiřti.

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır)

2. MALİ SEKTÖRÜN DEĞERLENDİRMESİ

2.1. Mali Sektör

2.1.1. Mali Sektörün Aktif Büyüklüğü

Bu kısımdaki değerlendirmeler mevcut veriler ışığında yapılmış olup dönemsel farklılıklar içermektedir. 2006 sonunda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) mali kesimi (KKTC Merkez Bankası hariç) bir önceki yıla göre yüzde 23,20 civarında artarak 5.798,0 milyon dolarlık bir büyüklüğe ulaşmış bulunmaktadır. Bu artışta esas itibarıyla bankacılık kesimindeki yüzde 26 oranındaki değişimin yanı sıra Offshore bankacılık kesimindeki yüzde 20,68 oranındaki büyüme ile KKTC Kalkınma Bankası verilerinin de ilk kez dahil edilmesi etkili olmuştur. Sigortacılık kesimi aktif büyüklüğü ise alacaklar kalemindeki azalışa bağlı olarak daralmıştır. Bankacılık sektörünün, Merkez Bankası hariç tutulduğunda, toplam mali kesim içerisindeki payı, 2005 yılına göre 1,64 puan artarak yüzde 68,44 seviyesine ulaşmıştır. Bankacılık ve Offshore bankacılık kesimlerinin birlikte toplam payı yüzde 96,13 seviyesindedir. Offshore bankaların 2005 sonunda 18 olan sayısı iki lisans iptali bir de faaliyet durdurulması sonucu 15'e gerilemiştir. KKTC finans sektörü aktif toplamının Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya oranı yüzde 225,98 düzeyindedir. Bu toplama en büyük katkı bankacılık sektörü tarafından yapılmaktadır. Bankacılık sektörü aktif toplamının GSYİH'ye oranı yüzde 154,66 seviyesindedir. Görüleceği üzere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti mali kesimi içerisinde en büyük ve önemli sektörü bankacılık sektörü oluşturmaya devam etmektedir.

Tablo-10: KKTC MALİ SEKTÖRÜ AKTİF BÜYÜKLÜĞÜ (ABDS)

Mali Sektör	2005			2006			Aktif/GSYİH	
	Adet	Aktif	Pay (%)	Adet	Aktif	Pay (%)	2005	2006
Bankalar ¹	23	3.143.417.948	66,80	23	3.967.989.471	68,44	168,97	154,66
Off-shore Bankalar ²	18	1.330.397.948	28,26	15	1.605.750.938	27,69	71,52	62,59
Kooperatif Şirketleri ³	205	104.686.440	2,22	205	104.686.440	1,81	5,64	4,08
Kalkınma Bankası ⁴	1	92.372.974	1,96	1	92.372.974	1,59	4,97	3,61
Sigorta Şirketleri ⁵	29	35.183.102	0,76	29	27.220.163	0,47	1,89	1,06
Döviz Büroları ⁶	32	N/A	-	32	N/A	-	-	-
Kredi/Yat. Şirketleri ⁷	N/A	N/A	-	N/A	N/A	-	-	-
Sektör Toplamı		4.706.058.261	100		5.798.019.986	100	252,98	225,98
KKTC Merkez Bankası ⁸		793.157.699			853.347.325			

Kaynak: KKTC Merkez Bankası, Finansal Kuruluşlar Özel İhtisas Komisyon Raporu, KKTC Sigorta ve Reasürans Şirketler Birliği.

Not: ¹⁻⁸ Yılsonu verileri, ²2004-2005 yılsonu verileri, ³2003 Yılsonu, 2006 6.ay verileri, ⁴2005 yılsonu verileri, ⁵2006 6. ay verileri, ⁹Hesaplamalarda yılsonu kurları kullanılmıştır.

2.2. Bankacılık Sektörü

2.2.1. Piyasa Yapısı Genel Görünümü

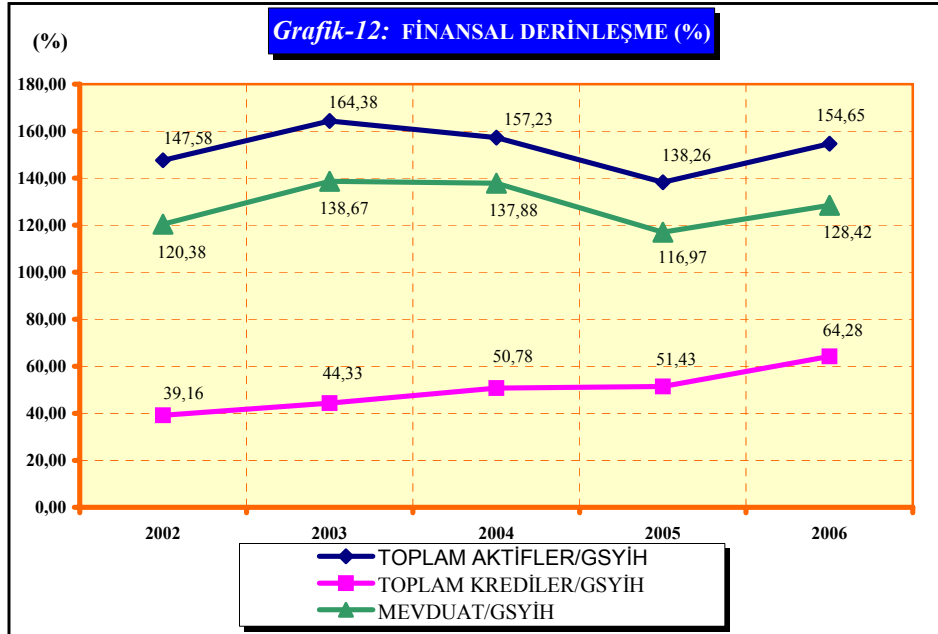
2.2.1.1 Performans Göstergeleri

2000 yılından beri önemli tedbirlerin alındığı ve uygulamaya konduğu bankacılık sektörünün 2006 yılı performans rasyoları 2005 yılı ile karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Risklere karşı bir güven göstergesi kabul edilen sermaye yeterliliği standart rasyosu, 2006 sonuna göre asgari yüzde 8 olan yasal sınırın üzerinde ve yüzde 16,71 olarak gerçekleşmiştir. Bir önceki yıla göre bu rasyoda 2,92 puanlık bir azalış söz konusudur. Bu azalışta risk ağırlıklı kalemler toplamındaki artış hızının, özkaynak toplamındaki artış hızından daha fazla olması etkili olmuştur. 2006 Mayıs ve Haziran aylarında meydana gelen dalgalanmalara rağmen bankacılık sektörü bilançosu 2005 yılına göre dolar bazında yüzde 26,23 oranında büyümüştür.

Sektörün aktif karlılığı (RoA) az da olsa yüzde 1,26'dan yüzde 1,38'e yükselmiştir. Özkaynak karlılığında (RoE) ise bir önceki yıla göre 2,77 puanlık bir artış olmuş ve yüzde 22,45 olarak gerçekleşmiştir.

Net faiz gelirlerinin toplam aktiflere oranında ise azalma meydana gelmiştir. 2005 yılında yüzde 4,84 olan bu oran 2006 yılında 3,91'e gerilemiştir.

Bir önceki yıla göre 2006 sonunda finansal derinleşme rakamlarının tümünde artış meydana gelmiştir. Brüt krediler/GSYİH oranı 12,85 puan artmış ve yüzde 64,28'e ulaşmıştır. Mevduat/GSYİH oranı ise yüzde 116,97'den yüzde 128,42'ye yükselmiştir. Aynı şekilde toplam aktifler/GSYİH 2005 yılında yüzde 138,26 olan oran 16,39 artarak yüzde 154,65'e yükselmiştir. Bu artışlar bankacılık sektörünün aracılık işlemlerindeki etkinleştirdiklerinin artış göstergesi olarak yorumlanabilir.

Makro ekonomik ortamda meydana gelen olumlu gelişmeler neticesinde kredi hacmindeki meydana gelen genişlemeye rağmen takipteki kredilerin brüt krediler içerisindeki payı yüzde 0,3 puan artarak 7,76'dan yüzde 8,06'ya ulaşmıştır.

Diğer taraftan iç talebin devam etmesi nedeniyle, brüt krediler/mevduat oranı ile brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payında artış olmuştur. Krediler/mevduat oranı yüzde 43,18'den yüzde 49,52'ye artarken brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı yüzde 37,19'dan yüzde 41,56'ya yükselmiştir.

YTL kredilerin YTL mevduatlara oranı brüt kredilerin mevduata oranına benzer bir seyir izlemiştir. Bir önceki yıl yüzde 48,25 olan bu oran 2006 sonu itibarıyla yüzde 59,14'e yükselmiştir.

Kredilerdeki büyüme hızı ise yıl içerisinde kur ve faizde meydana gelen artışlara karşın artmaya devam etmiştir. 2005 döneminde yüzde 33,74 oranında büyüyen krediler, 2006 yılında yüzde 41,06 oranında büyümüştür.

Sektöre duyulan güvenin devam etmesiyle 2006 yılsonunda mevduatlardaki büyüme hızı yüzde 28,86 olarak gerçekleşmiştir. Ancak sözkonusu bu büyüme hızı 2004 yılında yüzde 33,85 olarak gerçekleşen büyüme hızının altında kalırken 2005 sonuna göre kur ve faizlerdeki artışın da etkisiyle 16,36 puan yükselmiştir.

Tablo-11: KKTC BANKACILIK SEKTÖRÜ PERFORMANS RASYOLARI

Açıklama	2005	2006
SYSR	19,63	16,71
Aktif Karlılığı	1,26	1,38
Özkaynak Karlılığı	19,68	22,45
Net Faiz Gelirleri / Toplam Aktifler	4,84	3,91
Takipteki Krediler / Brüt Krediler	7,76	8,06
Brüt Krediler/GSYİH	51,43	64,28
Mevduat/GSYİH	116,97	128,42
Toplam Aktifler / GSYİH	138,26	154,65
Brüt Krediler / Mevduat	43,18	49,52
Brüt Krediler / Toplam Aktifler	37,19	41,56
Kredilerdeki Büyüme (Hızı)	33,74	41,06
Mevduatlardaki Büyüme (Hızı)	12,50	28,86

Kaynak: KKTC Merkez Bankası, Devlet Planlama Örgütü.

2.2.1.2. Banka, Şube, Personel Sayısı ve Kapasite Göstergeleri

2006 yılsonunda sektörde faaliyet gösteren banka sayısı 2005 yılında olduğu gibi 23'dür. Bu 23 bankanın 1'i kamu mevduat bankası, 16'sı özel sermayeli banka ve 6'sı da şube bankasıdır.

Sektörde 2006 sonuna göre 134 adet şube bulunmaktadır. 2005 yılında 131 olan konsolide şube sayısı 3 adet artarak 134'e yükselmiştir. Bu dönemde bir önceki yıla göre kamu mevduat bankalarının şube sayısı ile özel sermayeli banka şube sayısı değişmezken, şube bankalarının şube sayısı 25'den 28'e yükselmiştir.

Bankaların personel sayısı 2005 yılına göre 253 kişilik azalış göstermiş ve 2006 yılsonu itibarıyla 2.044 olarak gerçekleşmiştir. Bu azalış esas itibarıyla K.T.Kooperatif Merkez Bankası Ltd.'in bünyesinde gösterilen diğer işletmelerinin Ocak 2006 başından itibaren iştirak şeklinde ayrı tüzel kişiliklere dönüştürülmesi sonucunda meydana gelmiş olup personel durdurulmasından kaynaklanmamaktadır. Kamu mevduat bankalarının personel sayısı 2 kişi, özel sermayeli bankaların personel sayısı 278 kişi azalmıştır.

Şube bankalarının personel sayısı yeni açılan şube sayısına paralel olarak 27 kişi artmıştır. Kamu mevduat bankaları personelinin toplam içindeki payı yüzde 9,88'den yüzde 11,01'e ve şube bankalarının payı yüzde 11,71'den yüzde 14,48'e artarken, özel sermayeli bankaların payının yüzde 78,41'den 74,51'e gerilediği gözlenmektedir.

Tablo-12: BANKA, ŞUBE VE PERSONEL SAYISI

Açıklama	Banka Sayısı		Konsolide Şube Sayısı		Konsolide Personel Sayısı	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Kamu Mevduat Bankaları	1	1	10	10	227	225
Özel Sermayeli Bankalar	16	16	96	96	1.801	1523
Şube Bankaları	6	6	25	28	269	296
Genel Toplam	23	23	131	134	2.297	2044

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Not: K.T.Kooperatif Merkez Bankası Ltd. özel sermayeli bankalar grubunda gösterilmiştir.

2005 yılında banka başına düşen ortalama kişi sayısı 9.577, şube başına düşen ortalama kişi sayısı 1.681 ve banka personeli başına düşen kişi sayısı 96 iken 2006 sonunda bunlar nüfus artışı dolayısıyla artarak sırasıyla 9.671, 1.660 ve 109 kişi olarak gerçekleşmiştir.

Banka başına aktif miktarı dolar bazında yüzde 26,47 ve şube başına aktif miktarlarında ise 23,40 oranında büyüme meydana gelmiştir. Banka başına düşen şube sayısında herhangi bir değişiklik olmazken banka başına düşen personel sayısı özel sermayeli banklar grubundaki gerilemeye bağlı olarak azalmıştır.

Tablo-13: KAPASİTE GÖSTERGELERİ

Yıllar	Banka (Kişi)	Şube (Kişi)	Personel (Kişi)	Banka Başına Aktif	Banka Başına Şube	Banka Başına Personel	Şube Başına Aktif
2005	9.577	1.681	96	136.670.339	6	100	23.995.556
2006*	9.671	1.660	109	172.521.281	6	89	29.611.862

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

* DPÖ Nüfus Tahmini

2.2.1.3. Banka Gruplarına Göre Sektör Yapısı

Bankacılık sektöründe kamu mevduat bankalarının 0,71 puan ve özel sermayeli bankaların toplam aktifler içerisindeki payı 2,62 puan daralmıştır. Şube bankalarının toplam aktif içindeki payı ise bir önceki yılsonuna göre 3,33 puan artmıştır. Kamu mevduat bankalarının toplam krediler içindeki payı yüzde 15,48’den yüzde 15,65’e ve şube bankalarının payı yüzde 5,29’dan yüzde 8,48’e arttığı gözlenmektedir. Buna karşın özel sermayeli bankaların krediler içindeki payı yüzde 79,23’den yüzde 75,87’ye gerilemiştir. Toplam mevduatın dağılımına bakıldığı zaman kamu mevduat bankalarının ve özel sermayeli bankaların payı azalmış, şube bankalarının payı ise yüzde 33,27’den yüzde 34,09’a artmıştır.

Tablo-14: GRUP PAYLARINDAKİ GELİŞMELER (%)

BANKA GRUPLARI	Toplam Aktifler		Toplam Krediler		Toplam Mevduat	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Kamu Mevduat Bankaları	10,81	10,10	15,48	15,65	10,46	10,07
Özel Sermayeli Bankalar	58,08	55,46	79,23	75,87	56,27	55,84
Şube Bankaları	31,11	34,44	5,29	8,48	33,27	34,09
Sektör Toplamı	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.1.4. Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma

Bankacılık sektörü yoğunlaşma açısından incelendiği zaman 2006 yılında aktif büyüklüğü açısından gerek en büyük beş bankanın gerekse en büyük on bankanın sektör içindeki payı 2005 yılına göre 1,00 puan azalmıştır. İlk beş büyük bankanın payı yüzde 70,97'den yüzde 69,97'ye, en büyük on bankanın payı ise aynı dönem içerisinde yüzde 88,98'den yüzde 87,98'e gerilemiştir.

En büyük 5 bankanın 2005 sonunda toplam krediler içerisinde yüzde 64,18 olan bu oran 2006 sonunda yüzde 65,13'e yükselmiştir. En büyük on bankanın toplam krediler içinde 2005 yılında yüzde 83,84 olan payı 0,63 puan artarak yüzde 84,47 olmuştur.

En büyük beş bankanın toplam mevduat içindeki payı yüzde 72,30'dan yüzde 70,19'a, en büyük on bankanın payı ise yüzde 89,15'den yüzde 87,58'e gerilemiştir. Aktif büyüklüğüne açısından bankacılık sektördeki yoğunlaşmanın az oranda olsa da gerilediği gözlenmektedir.

Tablo-15: BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA (%)

AÇIKLAMA	Toplam Aktifler		Toplam Krediler (TGA Dahil)		Toplam Mevduat	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
İlk beş banka	70,97	69,97	64,18	65,13	72,30	70,19
İlk on banka	88,98	87,98	83,84	84,47	89,15	87,58

Kaynak: KKTTC Merkez Bankası.

2.2.1.5. Banka Büyüklükleri

2005 yılında aktif büyüklüğü 50 milyon dolara kadar, 9 adet olan banka sayısında, 2006 yılında değişiklik olmamış, 2005 yılında 51-100 milyon dolar arasındaki banka sayısı 2 adet azalarak 5'den 3'e inmiştir. Bu azalma şube ve özel sermayeli banka gruplarından kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan 101-250 milyon dolar arasındaki banka sayısı özel ve şube bankalarındaki artışa bağlı olarak 4'den 6'ya yükselmiştir. 251-500 milyon dolar arasındaki banka sayısı 1 adet azalarak 3'e; 500 milyon dolardan büyük banka sayısında ise 1 adet artış olmuştur. Sonuç itibarıyla bankacılık sektörü toplam aktiflerindeki gelişmeye istinaden

2006 sonuna göre banka büyüklükleri (ölçekleri) arasındaki kaymaların daha büyük ölçekli bankalar yönünde olduğu gözlenmektedir.

Tablo-16: BANKA BÜYÜKLÜKLERİ

Milyon ABD Doları	+0-50		51-100		101-250		251-500		501+	
BANKA GRUPLARI	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Kamu Mevduat Bankaları	--	--	--	--	--	--	1	1	--	--
Özel Sermayeli Bankalar	7	7	4	3	3	4	1	1	1	1
Şube Bankaları	2	2	1	--	1	2	2	1	--	1

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.2. Aktif Yapısındaki Gelişmeler

Bankacılık sektörü aktif toplamı bir önceki yılsonuna göre yüzde 26,23 oranında büyüyerek 3.967,9 milyon dolara yükselmiştir. Sözkonusu bu büyümede YTL'nin dolar karşısında değer kaybetmesinin de etkili olduğu dikkate alınmalıdır. Banka grupları itibarıyla tüm grupların sektör aktif toplamının büyümesine olumlu katkısı olurken en önemli katkı yüzde 46,40 oranı ile şube bankalarından kaynaklandığı gözlenmektedir.

2006 yılında bankacılık sektörünün toplam aktifleri içerisindeki en büyük payı 0,64 puanlık gerilemeye rağmen yüzde 43,26 ile döner değerler kalemi almaktadır. Bunu 3,91 puanlık artış ve yüzde 38,22 oranı ile krediler, 0,69 puanlık azalış ve yüzde 8,08 oranı ile mevduat munzam karşılıkları, 0,74 puanlık düşüş ve yüzde 3,26 oranı ile menkul kıymetler kalemleri takip etmektedir. Aktif içindeki paylarda meydana gelen değişikliklere rağmen mevcut sıralama 2005 yılından farklı bir durum arz etmemektedir. Diğer taraftan aktif toplamı içerisinde oransal ve miktarsal olarak en çok artan kalem krediler kalemi olmuştur. Bunu sırasıyla döner değerler, munzam karşılıklar ve menkul değerler kalemleri izlemektedir.

2005 yılı sonuna göre YTL cinsinden aktiflerin oranı yüzde 52,16'dan yüzde 50,49'a gerilerken, kurlarda artışın da etkisiyle yabancı para aktifler ise yüzde 47,84'den yüzde 49,51'e yükselmiştir.

Tablo-17: SEÇİLMİŞ AKTİF BÜYÜKLÜKLERİ

AÇIKLAMA	BİN YTL		ABDS		Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Döner Değerler	1.851.550	2.412.709	1.379.900.134	1.716.497.581	43,90	43,26
Menkul Değerler Cüzdanı	168.744	181.679	125.759.428	129.253.699	4,00	3,26
Mevd. Munz Kar.	369.830	450.482	275.622.298	320.490.894	8,77	8,08
Krediler	1.447.137	2.131.425	1.078.504.248	1.516.380.905	34,31	38,22
Tahsili Gecikmiş Alacaklar(Net)	51.104	79.279	38.086.153	56.402.248	1,21	1,42
Diğer Aktifler	329.473	321.832	245.545.536	228.964.143	7,81	5,76
Toplam Aktifler	4.217.838	5.577.406	3.143.417.797	3.967.989.470	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.2.1. Döner Değerler (Likit Aktifler)

Bankacılık sektörü döner değerlerini oluşturan nakit değerler, Merkez Bankası ve bankalardan alacaklar kalemlerinin toplamı 1.379,9 milyon dolardan 1.716,4 milyon dolara artmasına rağmen, toplam aktifler içindeki payı 0,64 puan azalarak yüzde 43,26'ya gerilemiştir. Bu gelişme, bankaların varlıklarını likit aktifler veya MDC'ye plase etme yerine karlılıklarını artırmak amacıyla kredi olarak plase etmeyi tercih etmelerinden kaynaklanmaktadır.

Nakit değerler toplamı 25,4 milyon dolardan 30,6 milyon dolara yükselirken, toplam aktifler içindeki payı yüzde 0,81'den 0,77'ye gerilemiştir. Bankaların yükümlülüklerinde meydana gelen artışa ve şube bankalarının yüksek likiditelerine istinaden Merkez Bankasından alacaklar kalemi 73,6 milyon dolar artarak 396,6 milyon dolara ulaşmış ancak toplam aktifler içindeki payı 0,27 puan azalarak yüzde 10'a düşmüştür.

Bankalardan alacaklar kalemi şube bankalarının yurtdışı bankalardan alacaklarındaki artışa bağlı olarak 1.031,4 milyon dolardan 1.289,2 milyon dolara yükselmiştir. Buna karşın toplam aktifler içindeki payı yüzde 32,81'den yüzde 32,49'a gerilemiştir.

Tablo-18: DÖNER DEĞERLER

AÇIKLAMA	BİN YTL		ABD\$	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Nakit Değerler	34.076	43.108	25.395.737	30.668.754
Merkez Bankasından Alacaklar	433.486	557.514	323.063.050	396.637.735
Bankalardan Alacaklar	1.383.988	1.812.087	1.031.441.347	1.289.191.093
Toplam	1.851.550	2.412.709	1.379.900.134	1.716.497.581
Toplam Aktif İçindeki Pay (%)	43,90	43,26	43,90	43,26

Kaynak: KKTTC Merkez Bankası.

Likit aktifler toplamı gruplar itibarıyla incelendiği zaman 2005 yılına göre 2006 yılında bu tutarın YTL bazında yüzde 30,31 oranında artarak 1.851,5 milyon YTL'den 2.412,7 milyon YTL'ye ulaştığı görülmektedir. Şube bankaları likit aktifleri en çok gelişen grubu oluşturmuştur. Bu dönem içinde şube bankaları grubunun likit aktiflerinde yüzde 44,76'lık gelişme olduğu gözlenmektedir. Bu grubun YTL likit aktifleri 465,8 milyondan 632,6 milyona, YP likit aktifleri ise 592,9 milyondan 899,9 milyona yükselmiştir. Söz konusu bu artışa şube bankalarının merkez bankasından alacaklar ve bankalardan alacaklar bakiyeleri neden olmuştur. Özel sermayeli bankaların likit aktif değerleri ise yüzde 13,06 oranında artarak 771,9 milyon YTL'ye yükselmiştir. Diğer taraftan kamu mevduat bankaları likit aktifleri ise yüzde 1,70 oranında azalarak 110,1 milyondan 108,2 milyona gerilemiştir.

Banka grupları likit aktif/aktif toplamı incelendiği zaman 2005 sonuna göre kamu ve özel sermayeli banka gruplarındaki gerilemeye karşın şube bankalarının payında 6,36 puanlık artış meydana geldiği görülmektedir.

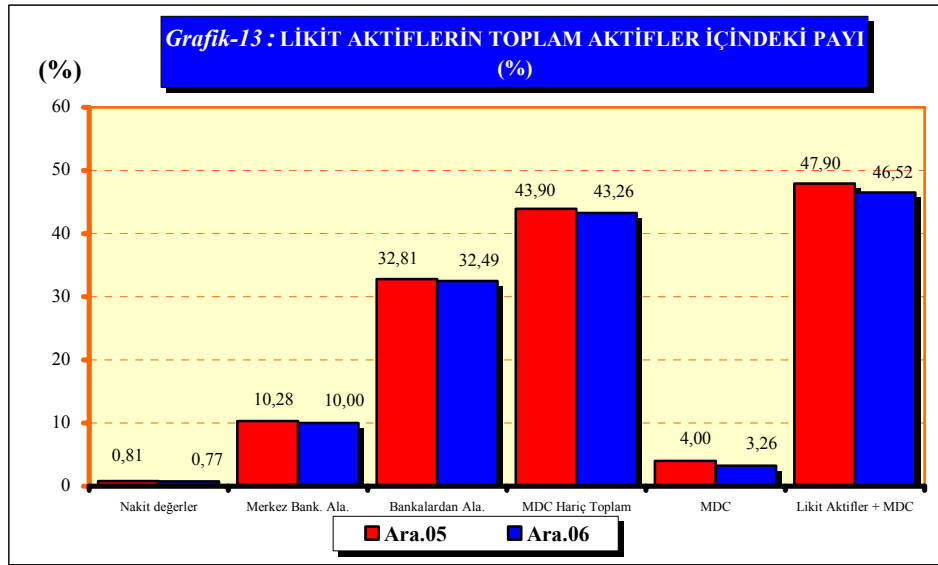
Tablo-19: GRUPLAR İTİBARIYLA LİKİT AKTİFLER (Bin YTL)

BANKA GRUPLARI	YTL		YP		TOPLAM		Yüzde Değişim
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	
Kamu Mevduat Bankaları	60.248	23.161	49.819	85.030	110.067	108.191	-1,70
Özel Sermayeli Bankalar	278.273	301.732	404.481	470.209	682.754	771.941	13,06
Şube Bankaları	465.840	632.680	592.890	899.897	1.058.729	1.532.577	44,76
Genel Toplam	804.361	957.573	1.047.190	1.455.136	1.851.550	2.412.709	30,31

Kaynak: KKTTC Merkez Bankası.

2.2.2.2. Likidite Yapısı

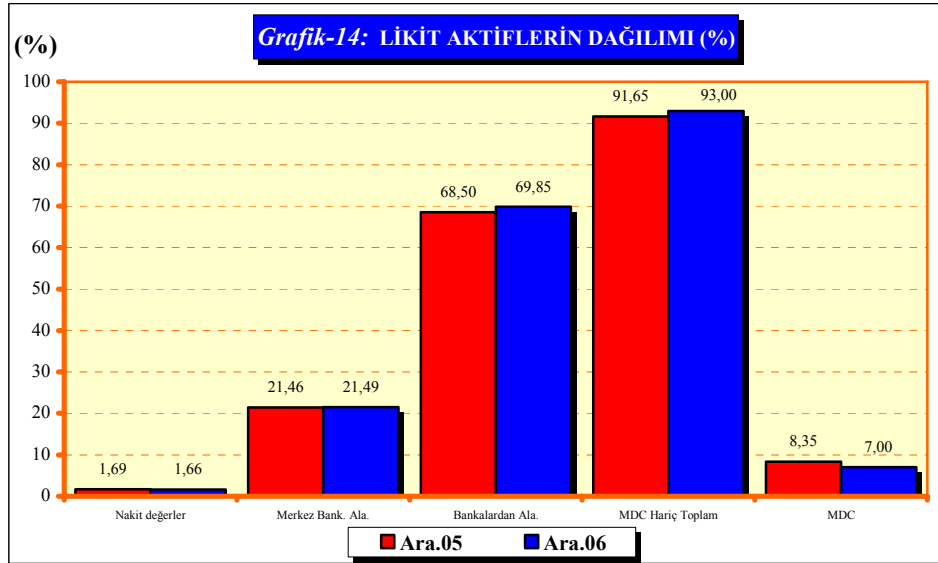
Bankacılık sektörünün likit aktiflerini oluşturan nakit değerler, Merkez Bankasından alacaklar ve bankalardan alacaklar kalemlerinin aktif toplamı içindeki payı ile bunlara MDC kaleminin dahil edilmesi ile oluşan değerlerde 2005 yılı ile kıyaslandığı zaman az olmakla beraber bir gerileme yaşandığı görülmektedir. Bu gerilemenin, kaynakların krediler şeklinde kullanırlmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Menkul değerler cüzdanı hariç likit aktiflerin toplam aktifler içindeki payı yüzde 43,90'dan yüzde 43,26'ya gerilerken, menkul değerler cüzdanı dahil edildiği zaman bir önceki yıl yüzde 47,90 olan bu payın yüzde 46,52'ye düştüğü görülmektedir.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Likit aktiflerin kendi içindeki yüzde dağılımı, toplam aktifler içindeki yüzde dağılımına benzer bir yapıdadır. 2005 yılında en büyük paya sahip olan bankalardan alacaklar kalemi 2006 yılında 1,35 puan artarak yüzde 69,85 oranına ulaşmış ve likit aktifler içinde en büyük paya sahip olma özelliğini muhafaza etmiştir. Bunu sırasıyla yüzde 21,49 payla Merkez Bankası'ndan alacaklar ve yüzde 1,66 payla nakit değerler kalemleri takip etmektedir.

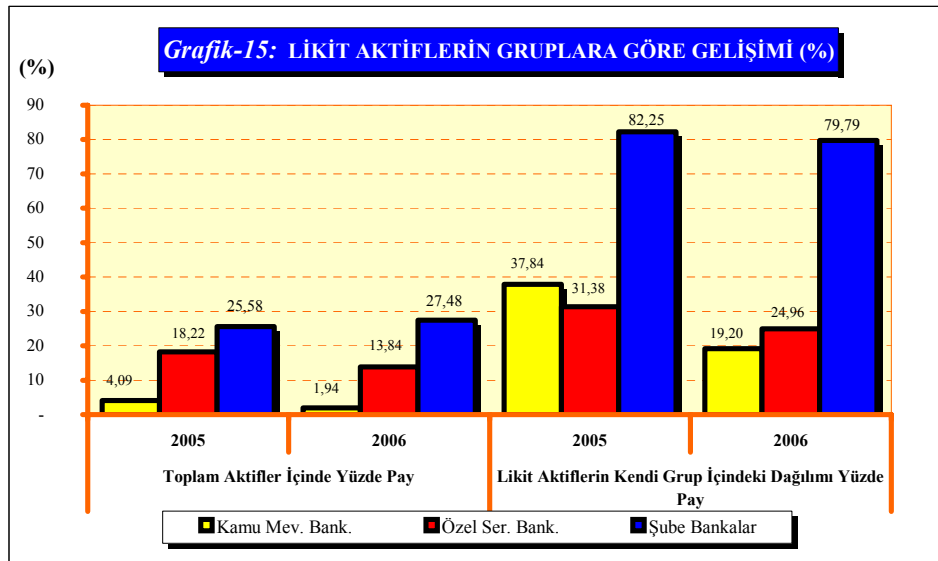
2005 yılında yüzde 8,35 olan Menkul değerler portföyü 2006 yılı sonunda yüzde 7'ye gerilemiştir.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Gruplar itibarıyla likit aktiflerin sektör aktif toplamı içindeki payı incelendiğinde 2006 yılında şube bankalarının yüzde 27,48, özel sermayeli bankaların yüzde 13,84 ve kamu mevduat bankalarının yüzde 1,94 oranındaki aktiflerini likit olarak bulundurdıkları görülmektedir. 2005 yılına kıyasla, özel sermayeli bankalar ve kamu bankalarının paylarında bir gerileme olduğu, buna karşın şube bankalarının payında artış meydana geldiği gözlenmektedir.

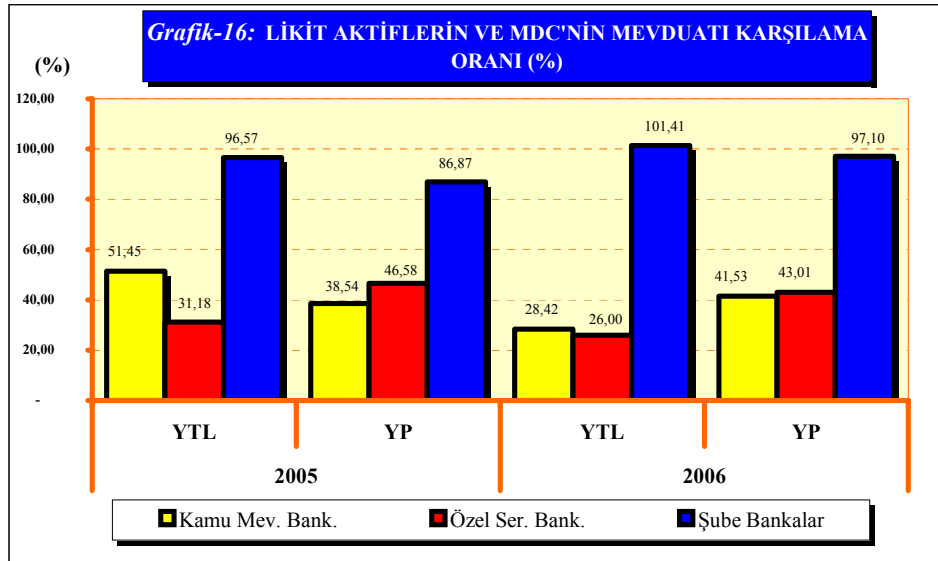
Diğer taraftan banka gruplarının sektör aktif toplamı yerine kendi grup aktif toplamı içindeki payı incelendiği zaman kamu mevduat bankalarının yüzde 37,84 olan payının yüzde 19,20'ye, özel sermayeli bankaların payının yüzde 31,38'den yüzde 24,96'ya ve şube bankalarının payının ise yüzde 82,25'den 79,79'a gerilediği görülmektedir.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2005 yılı sonuna göre 2006 yılında kamu mevduat ve özel banka guruplarının YTL likit aktiflerin mevduatı karşılama oranlarında daralma, şube bankalarının oranında ise artış meydana gelmiştir. YP likit aktiflerin mevduatı karşılama oranında ise kamu bankaları ile şube bankalarında artış, özel sermayeli bankalarda azalış gözlenmektedir. YTL likit aktiflerin artış hızındaki yüzde 15,61 oranındaki artışa karşın YP likit aktiflerin artış hızında yüzde 39,78 oranında artış olmuştur. Diğer taraftan YTL mevduatların bir yıllık dönemde yüzde 27,49 oranında artarken YP mevduatların artış hızı yüzde 32,13 olarak gerçekleşmiştir. 2006 yılında kamu mevduat bankalarına ait YTL likit aktiflerin mevduatı karşılama oranı 23,03 puan gerilemiş, YP likit aktiflerin mevduatı karşılama oranında ise 2,99 puan artış olmuştur. YTL likit aktiflerdeki bu gerileme kamu bankalarının bir önceki yıla göre bankalardan alacaklar kaleminin azalışına karşın, YTL mevduatlarının artmasından kaynaklanmaktadır. Özel sermayeli bankaların likit aktiflerinin mevduatı karşılama oranı YTL’de 5,18 puan, YP’de ise 3,57 puan daralmıştır. YTL likit aktiflerin mevduatı karşılama oranındaki azalmada YTL likit aktiflerdeki artış hızının YTL mevduat artış hızından daha yavaş olmasından kaynaklanmaktadır. YTL likit aktiflerdeki artış yüzde 10,11 oranında iken YTL mevduatlardaki artış hızı yüzde 30,13 olarak gerçekleşmiştir.

Şube bankalarının YTL likit aktiflerinin mevduatı karşılama oranı 4,84 puan, YP likit aktiflerin mevduatı karşılama oranında 10,23 puan artış meydana gelmiştir. YTL ve YP mevduatı karşılama oranlarındaki artışa YTL ile YP likit aktiflerdeki artış hızının mevduatlardaki artış hızından daha fazla olması neden olmuştur.

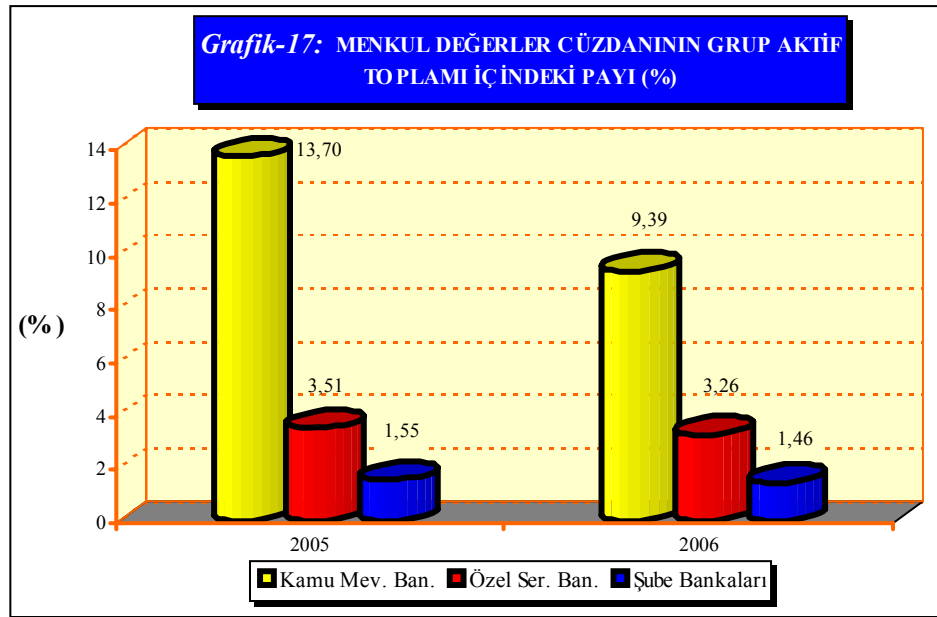

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.2.3. Menkul Değerler Cüzdanı

Bankacılık sektörünün KKTC Kalkınma Bankası tahvilleri, devlet tahvilleri ile hazine bonolarından oluşan menkul değerler cüzdanı (MDC), 2005 yılında 168,7 bin liradan 2006 yılı sonunda 181,7 bin liraya ulaşarak yüzde 7,67 oranında artmıştır. Miktersal artışa karşın toplam aktifler içindeki payı yüzde 4'den yüzde 3,26'ya gerilemiştir. Yeni Türk lirası toplam menkul değerler bir önceki yıla göre yüzde 5,50, yabancı para menkul değerler ise yüzde 28,10 oranında artmıştır. Bankaların menkul değerler portföyünün yapısı incelendiğinde kamu ve özel sermayeli bankaların ağırlıklı olarak YTL cinsinden menkul kıymet almayı tercih ettikleri gözlenmektedir. Şube bankalarının MDC portföyü tamamen KKTC Kalkınma Bankası tahvillerinden oluşmaktadır.

Kamu mevduat bankalarının menkul kıymetlere yaptığı plasmanların banka gruplarının kendi grup aktif toplamı içindeki payı 4,31 puan azalarak yüzde 9,39'a gerilemiştir. Özel sermayeli banka grubunun payı 0,25 puan azalarak yüzde 3,26'ya, şube bankalarının payı ise yüzde 1,55'den yüzde 1,46'ya gerilemiştir.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Toplam menkul değerler cüzdanının banka gruplarına göre dağılımı incelendiği zaman ise en büyük payın 2005 yılında olduğu gibi 2006 yılı sonunda da yüzde 55,45 ile özel sermayeli bankalara ait olduğu görülmektedir. Bunu yüzde 29,13 ile kamu mevduat bankaları ve yüzde 15,42 ile şube bankaları izlemektedir.

2006 sonuna göre özel sermayeli bankalar ile şube bankaların menkul kıymet portföylerinde yükselme, kamu mevduat bankalarının MDC portföylerinde ise tam tersi bir durum yaşanmış ve azalış olmuştur. Kamu mevduat bankalarının 2005 yılında 46,6 milyon dolar olan menkul kıymet portföyü 2006 yılında 37,6 milyon dolara, toplam MDC içindeki payı ise yüzde 37,03'den yüzde 29,13'e düşmüştür.

Özel sermayeli bankalarının MDC toplamı içindeki yüzde payı 4,55 artarak yüzde 55,45 olmuştur. Şube bankalarının ise 2005 yılında 15,2 milyon dolar olan MDC portföyü 2006 yılında 4,7 milyon dolar artarak 19,9 milyon dolara, MDC içindeki payı yüzde 3,35 puan artarak yüzde 15,42'ye yükselmiştir.

Tablo-20: BANKA GRUPLARI İTİBARIYLA MENKUL KIYMETLER PORTFÖYÜ

BANKA GRUPLARI	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Kamu Mevduat Bankaları	62.493	52.916	46.574.005	37.646.557	37,03	29,13
Özel Sermayeli Bankalar	85.899	100.748	64.017.737	71.676.153	50,90	55,45
Şube Bankaları	20.352	28.015	15.167.685	19.930.990	12,07	15,42
Genel Toplam	168.744	181.679	125.759.427	129.253.700	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.2.4. Mevduat Munzam Karşılıkları

Munzam karşılıklar kalemindeki yüzde 21,81 oranındaki artışa karşın, bankalararası mevduat dışındaki mevduat hacminde yüzde 29,80 oranında artış meydana gelmiştir. Bu dönem içerisinde Yeni Türk lirası cinsinden yasal karşılıklar YTL bazında yüzde 20,96 ve yabancı para cinsinden yasal karşılıklar ise yüzde 22,55 oranında artmıştır.

Banka grupları itibariyle mevduat munzam karşılıkları (MMK) incelendiği zaman YTL bazında toplam yüzde 21,81 oranında bir artış gözlenmektedir. Kamu mevduat bankalarındaki yüzde 14,33, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 19,15 ve şube bankalarında ise yüzde 28,76 oranında artış meydana gelmiştir. Kamu mevduat bankalarının YTL yasal karşılıklarında azalış, YP yasal karşılıklarında ise artış olmuştur. Özel sermayeli bankalar ile şube bankalarının YTL ve YP yasal karşılıklarında artış olmuştur.

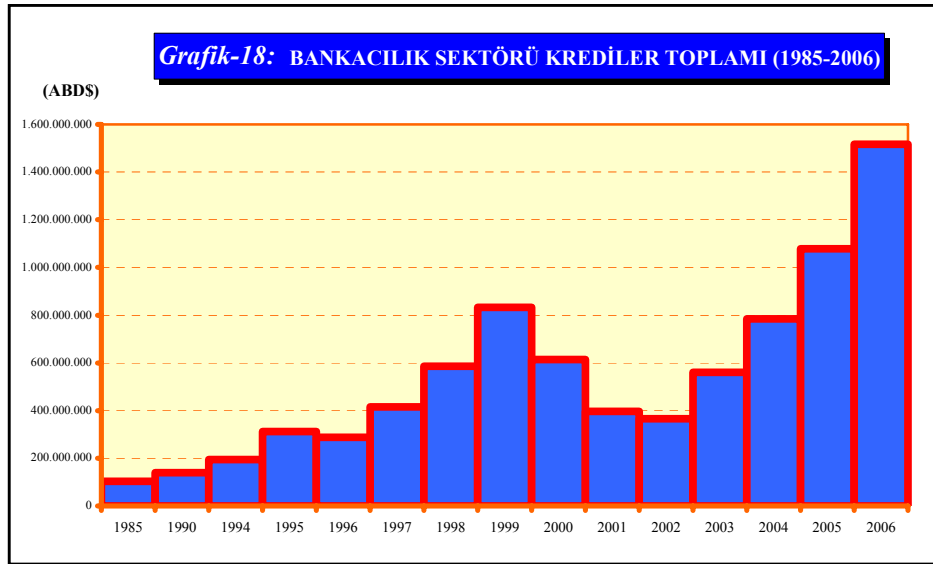
Tablo-21: GRUPLAR İTİBARIYLA MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI (BİN YTL)

BANKA GRUPLARI	TP		YP		TOPLAM		Yüzde Değişim
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	
Kamu Mevduat Bankaları	22.797	21.889	16.674	23.240	39.471	45.129	14,33
Özel Sermayeli Bankalar	104.299	128.303	103.853	119.700	208.152	248.003	19,15
Şube Bankaları	45.428	58.486	76.779	98.864	122.207	157.350	28,76
Genel Toplam:	172.524	208.678	197.306	241.804	369.830	450.482	21,81

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.2.5. Krediler (Brüt)

Bankacılık sektörü toplam kredi hacmi kur ve faiz oranlarındaki artışa rağmen talepteki artışın etkisiyle bir önceki yılsonuna göre 2006 yılında 480,1 milyon dolar artarak 1.649,3 milyon dolara yükselmiş ve yüzde 41,06 oranında büyümüştür. 2005 yılı sonuna göre kredi hacmindeki büyümenin yüzde 33,74 olduğu dikkate alındığında 2006 yılında yüzde 41,06 olarak gerçekleşen kredilerin büyüme hızında önemli bir artış olduğu söylenebilir. Kredi hacmindeki genişleme hem YTL’de hem de YP’de olmuştur. Ancak TP kredilerdeki artış hızının yabancı paradaki artıştan daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bu dönemde dolar bazında YTL cinsinden krediler yüzde 49,41, yabancı para cinsinden krediler ise yüzde 29,99 oranında artmıştır. 2006 sonunda YTL kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 55,19’dan yüzde 58,60’a yükselmiş, yabancı para kredilerin payı ise yüzde 44,81’den yüzde 41,39’e gerilemiştir.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Not: Toplam krediler, tahsili gecikmiş alacakları içermemektedir.

Gruplara göre bankacılık sektörü toplam kredi hacminin dağılımı incelendiği zaman kamu mevduat bankalarının toplam kredi hacmi içindeki payının yüzde 15,48’den yüzde 16,43’e, şube bankalarının payının ise yüzde 5,29’dan yüzde 7,87’e yükseldiği görülmektedir. Özel sermayeli bankaların payı ise yaklaşık 3,53 puan azalarak yüzde 75’70’e gerilemiştir.

Dolar bazında kredinin mevduata dönüşüm oranında 6,34 puanlık artış olmuştur. 2005 yılında yüzde 43,18 olan kredi/mevduat oranı 2006 yılı sonunda yüzde 49,52'ye yükselmiştir.

Tablo-22: BANKA GRUPLARI İTİBARIYLA TOPLAM KREDİLER

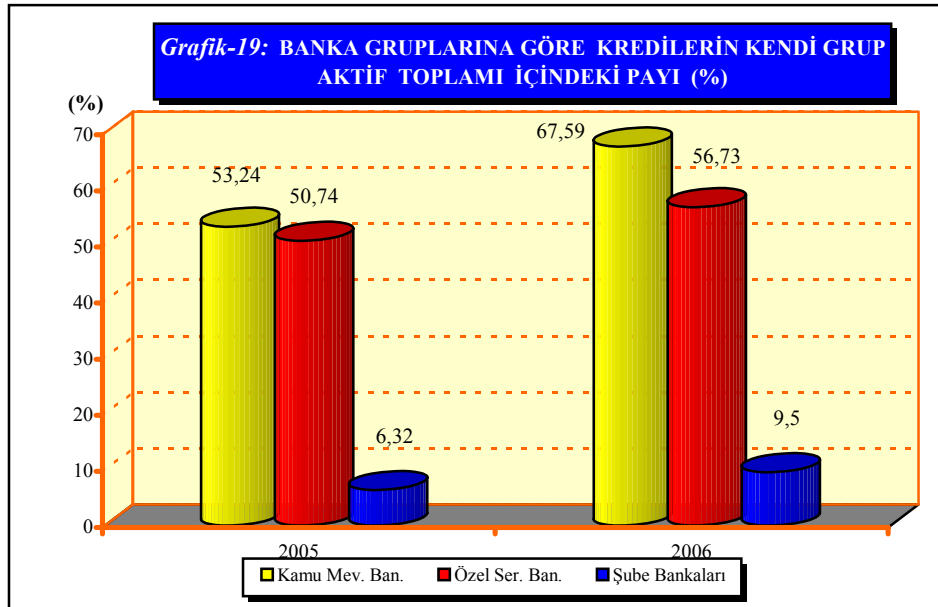
BANKA GRUPLARI	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Kamu Mevduat Bankaları	242.786	380.870	180.940.528	270.966.135	15,48	16,43
Özel Sermayeli Bankalar	1.243.042	1.754.869	926.398.867	1.248.483.921	79,23	75,70
Şube Bankaları	82.979	182.502	61.841.556	129.839.215	5,29	7,87
Genel Toplam	1.568.807	2.318.241	1.169.180.951	1.649.289.271	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Not: Toplam krediler bakiyesi, krediler ile tahsili gecikmiş alacakları içermektedir.

Kredilerin, aktif toplamı içindeki payı 4,43 puan artarak yüzde 41,62'ye ulaşmıştır. Banka grupları itibarıyla incelendiğinde dolar bazında kredi artışının tüm bankalarda gerçekleştiği, ancak en önemli değişimin yüzde 110 oranı ile şube bankalarında olduğu gözlenmektedir. Kredi hacmindeki artış kamu bankalarında yüzde 49,75 ve özel sermayeli bankalarda ise yüzde 34,77 düzeyindedir.

Banka grupları itibarıyla bankaların kendi grup aktif toplamı içindeki payının dağılımına bakıldığında zaman ise kamu mevduat bankalarında 14,35 puan, özel sermayeli bankalarda 5,99 puan ve şube bankalarında 3,18 puan artış meydana geldiği görülmektedir.

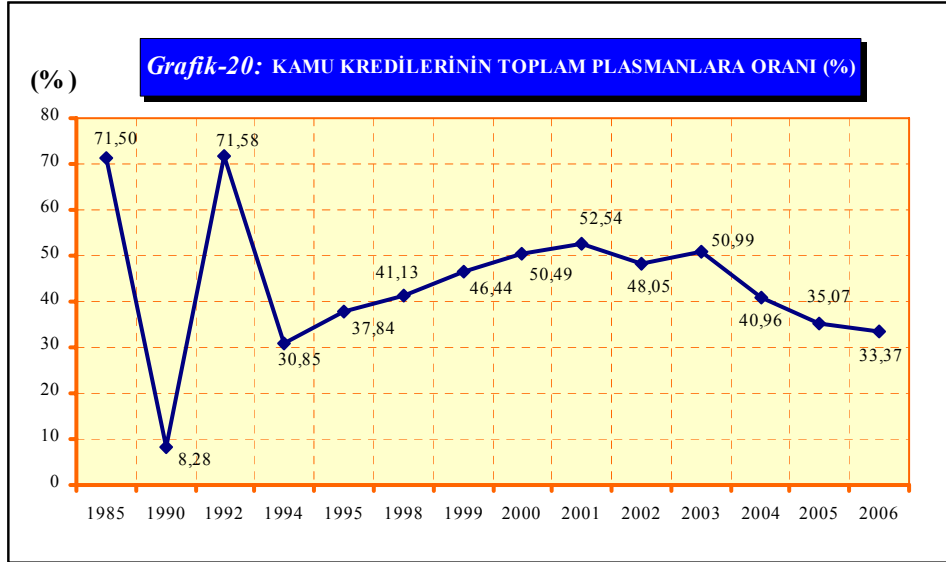

Kaynak :KKTC Merkez Bankası.

Not: Yüzde pay, banka gruplarına göre kredilerin kendi grup aktif toplamı içindeki payını ifade etmektedir.

Şahsi ve mesleki borçlar, kredilerin sektörlere göre dağılımında en büyük payla birinci sırada yer almıştır. 2006 yılı içerisinde bu sektör dolar bazında yüzde 84,93 oranında büyümüştür.

Kredilerin sektörlere göre dağılımında ikinci en büyük payı, yüzde 33,37 payla kamu kredileri almaktadır. Kamu ağırlıklı plasman yapısı incelendiği zaman, 2005 yılında yüzde 35,07 olan bu oran yüzde 1,7 puan azalarak 2006 sonunda yüzde 33,37 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak :KKTC Merkez Bankası.

2005 yılında olduğu gibi 2006 yılında da Ticaret sektörü yüzde 6,47 puan azalmasına rağmen krediler içerisinde en büyük üçüncü paya sahip bulunmaktadır. 2005 yılında toplam kredi hacmi içinde yüzde 26,94 paya sahip olan bu sektör, 2006 sonunda yüzde 20,47'e gerilemiştir.

2006 yılında Bina ve İnşaat sektörü yüzde 4,61 ile kredilerin sektörlere göre dağılımında dördüncü en büyük paya sahip bulunmaktadır. 2005 yılında yüzde 94,96 olan dört sektörün toplam krediler içindeki payı 2006 sonunda yüzde 95,77 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tarım, madencilik ve taşocakçılığı, sanayi ile nakliye ve ulaşım sektörlerinin toplam kredi hacmi içerisindeki paylarında 2005 yılına göre önemli bir değişim meydana gelmemiştir. Ancak küçük esnaf ve zanaatkar sektörünün kredi hacmi içindeki payı yüzde 2,88'den yüzde 2,25'e gerilemiştir.

İhracat ve turizm sektörlerinin toplam kredi hacmi içindeki payında ise bir önceki yıla göre artma olmuştur.

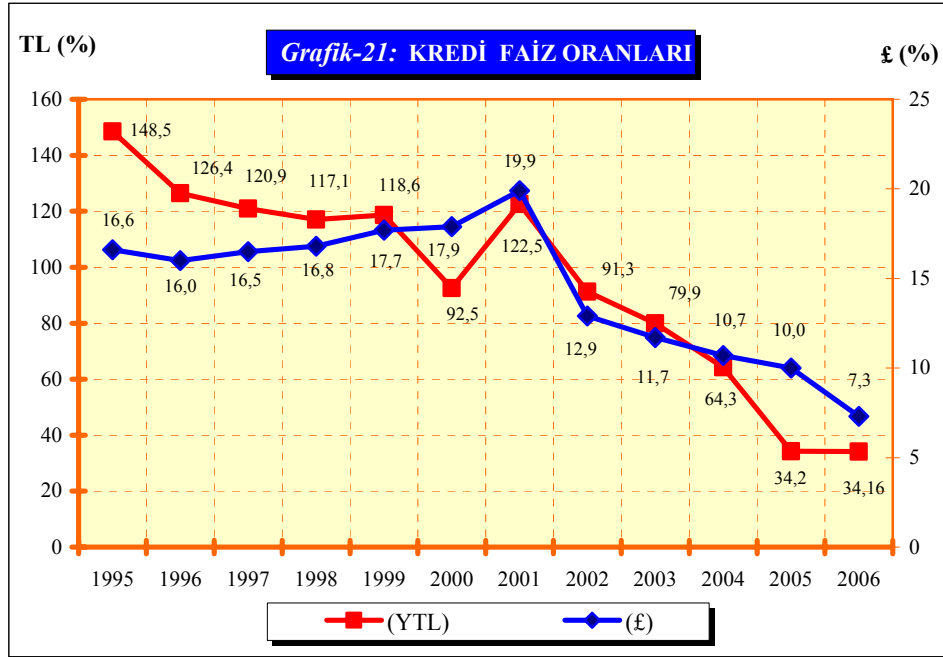
Tablo-23: KREDİLERİN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI

AÇIKLAMA	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Kamu Kurum ve Kuruluşları	550.228	774.505	410.067.074	551.013.802	35,07	33,37
Tarım	8.021	12.237	5.977.791	8.705.891	0,51	0,53
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	145	97	108.064	69.010	0,01	0,00
Sanayi	5.304	4.578	3.952.899	3.256.972	0,34	0,20
Nakliye Ve Ulaşım	15.699	8.999	11.699.955	6.402.248	1,00	0,39
Ticaret	422.566	475.237	314.924.728	338.102.590	26,94	20,47
İhracat	1.157	3.918	862.275	2.787.422	0,07	0,17
Turizm	2.925	15.925	2.179.908	11.329.681	0,19	0,69
Bina ve İnşaat	69.648	107.001	51.906.394	76.124.787	4,44	4,61
Küçük Esnaf ve Zanaatkar	45.135	52.204	33.637.651	37.140.011	2,88	2,25
Şahsi ve Mesleki Borçlar / Diğer	447.342	866.594	333.389.477	616.529.596	28,51	37,32
İskonto Senetleri	637	-	474.735	-	0,04	0,00
Toplam Krediler	1.568.807	2.321.295	1.169.180.951	1.651.462.010	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Not: Tabloda, Araştırma ve Fon Yönetimine gelen bilançolardaki rakamlar kullanılmıştır

Enflasyon oranındaki artışa rağmen 2006 yılında ortalama Türk lirası faiz oranları yılsonu itibarıyla seviyesini korumuştur. Diğer taraftan yabancı para kredi faiz oranlarında gerileme ise devam etmiştir.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Not: Oranlar, mevduatı en büyük ilk beş bankanın ortalamasını göstermektedir.

2.2.2.6. Tahsili Gecikmiş Alacaklar, Ayrılan Karşılıklar ve Takibe Dönüşme Oranı

Kredi hacmindeki genişlemeyle birlikte, tahsili gecikmiş alacaklar kaleminde de artış olduğu gözlenmektedir. 2005 yılı sonunda 121,6 milyon lira olan tahsili gecikmiş alacaklar kalemi, 2006 yılında 65,2 milyon lira artarak 186,8 olmuştur.

Banka grupları itibariyle incelendiğinde, bütün banka gruplarının tahsili gecikmiş alacaklarında artış olduğu görülmektedir. Bu artış kamu mevduat bankalarında 21,8 milyon lira, özel sermayeli bankalarda 42,7 milyon lira ve şube bankalarında 0.6 milyon lira olmuştur.

Tablo-24 : TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLAR, AYRILAN KARŞILIKLAR VE TAKİBE DÖNÜŞME ORANI

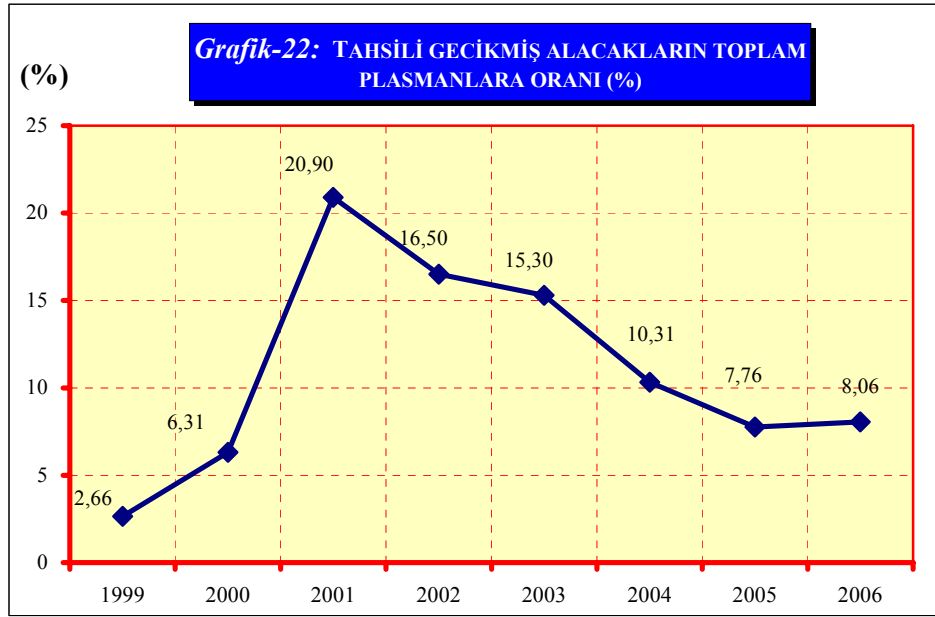
BANKA GRUPLARI	Aralık 2005		Aralık 2006	
	TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLAR			
	BİN YTL	ABD\$	BİN YTL	ABD\$
Kamu Mevduat Bankaları	25.534	19.029.662	47.298	33.649.687
Özel Sermayeli Bankalar	95.104	70.877.925	137.853	98.074.132
Şube Bankaları	1.032	769.116	1.665	1.184.548
Toplam	121.670	90.676.703	186.816	132.908.367
BANKA GRUPLARI	AYRILAN KARSILIKLAR			
	BİN YTL	ABD\$	BİN YTL	ABD\$
Kamu Mevduat Bankaları	- 20.755	- 15.468.028	-34.911	-24.837.080
Özel Sermayeli Bankalar	- 49.201	- 36.667.909	-71.502	-50.869.380
Şube Bankaları	- 611	- 455.358	-1.124	-799.659
Toplam	- 70.567	-52.591.295	-107.537	-76.506.120
BANKA GRUPLARI	TAKİBE DÖNÜŞME ORANI (%) *			
	2005		2006	
Kamu Mevduat Bankaları	1,63		2,04	
Özel Sermayeli Bankalar	6,06		5,95	
Şube Bankaları	0,07		0,07	
Toplam	7,76		8,06	

Kaynak: KKTTC Merkez Bankası.

(*) Takibe Dönüşme Oranı= (Tahsili Gecikmiş Alacaklar/Toplam Krediler)*100

2005 yılında yüzde 7,76 olan tahsili gecikmiş alacaklar (TGA) kaleminin toplam krediler oranı (takibe dönüşme oranı), 2006'da yüzde 8,06'ya yükselmiştir.

Tahsili gecikmiş alacaklar kalemi 2006 yılı sonunda dolar bazında yüzde 47 civarında artarken, kredi hacmindeki büyüme yüzde 41 civarında olup bu artışın nedenini oluşturmaktadır. Şube bankalarının takibe dönüşme oranı bir önceki yıla göre seviyesini korumuş ve yüzde 0,07 olarak gerçekleşmiştir. Özel bankalar grubunda ise 0,11 puanlık bir gerileme yaşanmıştır. Toplam krediler içerisinde en büyük kredi payına sahip olan özel sermayeli bankalar grubu aynı zamanda yüzde 5,95 ile takibe dönüşme oranı en yüksek banka grubu olmuştur. Diğer taraftan kamu mevduat bankalarının takibe dönüşme oranı bir önceki yıla göre 0,41 puan artarak yüzde 2,04'e yükselmiştir. TGA'lar için ayrılan karşılık tutarı 70,6 milyon YTL'den 107,5 milyon YTL'ye yükselmiştir. 2006 yılında banka gruplarının tümünde, ayrılan karşılıklar kalemi bir önceki yıla göre artış göstermiştir.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.2.7. Diğer Aktifler

Sektörün diğer aktif kalemlerinin toplam aktif içindeki payı bir önceki yıla göre 2,04 puan azalarak yüzde 5,77 olarak gerçekleşmiştir. Faiz ve gelir tahakkuk ve reeskontları ile iştirakler ve bağlı ortaklıklardaki azalışa karşın sabit kıymetler ile diğer aktif kalemler artmıştır.

Tablo-25: DİĞER AKTİFLERİN TOPLAM AKTİF İÇİNDEKİ PAYI

DİĞER AKTİFLER	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları	42.316	36.558	31.536.742	26.008.822	12,84	11,36
İştirakler	106.099	48.078	79.072.142	34.204.610	32,20	14,94
Sabit Kıymetler	61.861	67.538	46.102.996	48.049.232	18,78	20,99
Diğer	119.197	169.657	88.833.656	120.700.768	36,18	52,71
Toplam	329.473	321.831	245.545.536	228.963.432	100,00	100,00
Aktif Toplam. İçindeki Payı (%)					7,81	5,77

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.3. Pasif Yapısındaki Gelişmeler

Bankacılık sektörünün 2006 yılı pasif yapısı incelendiğinde 2005 yılına göre tüm kaynaklarda artış meydana geldiği ve dolar bazında yüzde 26,23 oranında genişleme olduğu görülmektedir. Mevduat yüzde 83,93'lük payla sektörün ana fon kaynağı olmaya devam etmektedir. Kullanılan krediler kalemindeki 3,82 puanlık yükselme olmuştur. Özkaynak kaleminin pasif toplam içindeki payı ise bir önceki yıla göre 1,03 puan artarak yüzde 6,14 seviyesine ulaşmıştır. Bu dönem içerisinde mevduat yüzde 28,86, özkaynaklar ise yüzde 26,29 oranında büyümüştür.

Bankacılık sektörü pasiflerinin yüzde 50,57'si YTL, yüzde 49,43'ü ise yabancı para cinsindendir. 2005 sonunda bu oranlar sırasıyla yüzde 55,54 ve yüzde 44,46 olarak gerçekleşmişti.

Tablo-26: BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PASİF YAPISI

PASİFLER	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Mevduat	3.632.763	4.681.269	2.707.380.385	3.330.441.804	86,13	83,93
Kullanılan Kredi	88.188	329.672	65.723.655	234.541.833	2,09	5,91
Diğer	225.866	224.186	168.330.600	159.494.877	5,36	4,02
Özkaynak	271.021	342.279	201.983.157	243.510.956	5,11	6,14
Toplam	4.217.838	5.577.406	3.143.417.797	3.967.989.470	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Özel sermayeli bankalar grubu 3.967,9 milyon dolarlık sektör pasif toplamı içinde 2,62 puanlık gerilemeye rağmen yüzde 55,46'lık oranla en yüksek paya sahip olma özelliğini muhafaza etmiştir. Şube bankalarının toplam pasifler içindeki payı yüzde 31,11'den yüzde 34,44'e yükselmiştir. Kamu mevduat bankalar grubunun payı ise yüzde 10,81'den yüzde 10,10'a gerilemiştir. Dolar bazında miktarsal değişimler incelendiği zaman şube bankalarının yüzde 39,76 özel sermayeli bankaların yüzde 20,53 ve kamu mevduat bankalarının yüzde 17,96 oranında geliştikleri görülmektedir.

Tablo-27: BANKA GRUPLARI İTİBARIYLA PASİF YAPISI

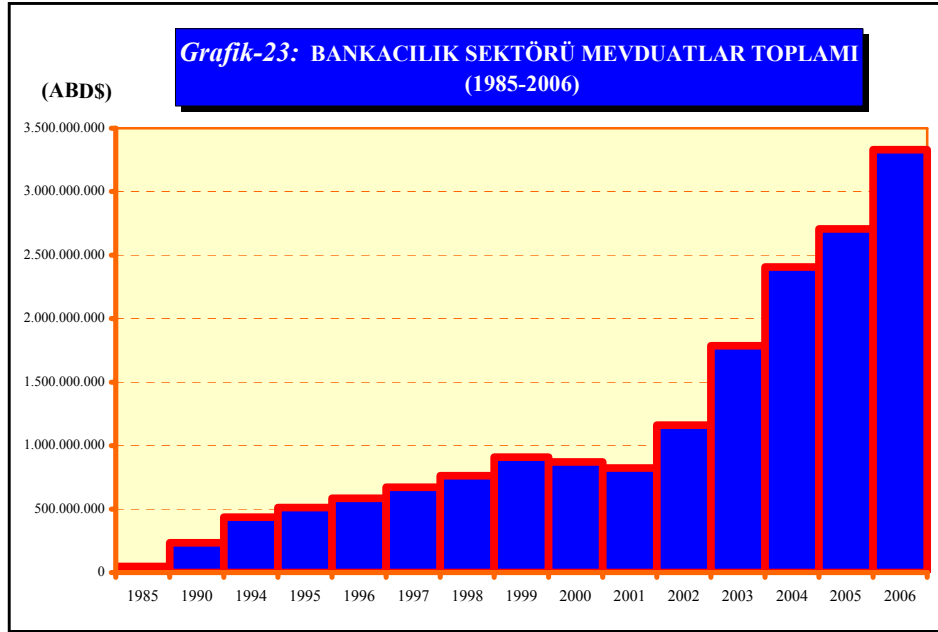
BANKA GRUPLARI	Toplam Pasifler (BİN YTL)		Toplam Pasifler (ABD\$)		Toplam Pasifler İçindeki Pay (%)		Yüzde Değişim
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	
Kamu Mevduat Bankaları	456.041	563.502	339.872.559	400.897.836	10,81	10,10	17,96
Özel Sermayeli Bankalar	2.449.801	3.093.106	1.825.757.192	2.200.559.192	58,08	55,46	20,53
Şube Bankaları	1.311.996	1.920.798	977.788.046	1.366.532.442	31,11	34,44	39,76
Genel Toplam	4.217.838	5.577.406	3.143.417.797	3.967.989.470	100,00	100,00	26,23

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.3.1. Mevduat

Bankacılık sektörü mevduat toplamı 2006 yılı sonunda 623,1 milyon dolar artarak 2.707,3 milyon dolardan 3.330,4 milyon dolara ulaşmıştır. Bu artış yaklaşık olarak dolar bazında yüzde 23 oranında bir yükselişe denk gelmektedir. Belirtilen dönem içerisindeki artışta sektöre duyulan güven nedeniyle fon

akışının devam etmesi yanı sıra döviz kurları ve faiz oranlarındaki artış etkili olmuştur. Bu dönem içerisinde Türk lirası cinsinden mevduatlar yüzde 27,49, yabancı para cinsinden mevduatlar ise yüzde 32,13 oranında genişlemiştir.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Banka gruplarına göre mevduatlar incelendiğinde kamu mevduat bankalarının toplam mevduat içindeki payı yüzde 10,46'dan yüzde 10,07'ye, özel sermayeli bankalarının payı yüzde 56,27'den yüzde 55,84'e gerilerken, şube bankalarının payı ise yüzde 33,27'den yüzde 34,09'a yükselmiştir. Kamu mevduat bankalarının toplam YTL mevduat içindeki payı yüzde 12,37'den yüzde 10,82'ye düşerken, özel sermayeli bankalarının payı yüzde 60,23'den yüzde 61,45'e ve şube bankaların YTL mevduat içindeki payı 0,34 puan artarak yüzde 27,72'ye ulaşmıştır. Kamu mevduat bankaları ile şube bankaların toplam YP mevduat içindeki payının artmasına karşın, özel sermayeli bankaların payı 1,9 puan azalarak yüzde 50,34 olmuştur.

Toplam mevduat hacmi en yüksek oranda artan banka grubu yüzde 33 ile şube bankaları olmuştur. Bunu yüzde 28,81 oranlık artışla özel sermayeli bankalar ve yüzde 24,92 oranlık artışla kamu mevduat bankaları izlemektedir.

Tablo-28: BANKA GRUPLARI İTİBARIYLA MEVDUAT VE TOPLAM İÇİNDEKİ PAYLARI (%)

BANKA GRUPLARI	Aralık 2005 (BİN YTL)			Aralık 2006 (BİN YTL)			Yüzde Pay	
	TP	YP	TOPLAM	TP	YP	TOPLAM	Aralık 2005	Aralık 2006
Kamu Mevduat Bankaları	222.422	150.841	373.263	247.963	218.246	466.209	10,46	10,07
Özel Sermayeli Bankalar	1.082.469	925.265	2.007.734	1.407.996	1.178.117	2.586.113	56,27	55,84
Şube Bankaları	492.146	695.074	1.187.220	635.150	943.866	1.579.016	33,27	34,09
Sektör Toplamı	1.797.037	1.771.180	3.568.217	2.291.109	2.340.229	4.631.338	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Not: Bu tabloda mevduat toplamına bankalararası mevduat dahil edilmemiştir.

Mevduatın türlerine göre dağılımı incelendiğinde en büyük payın 2005 yılında olduğu gibi yüzde 76,48 oranı ile tasarruf mevduatına ait olduğu gözlenmektedir. Tasarruf mevduatını sırasıyla yüzde 10,27’lik payla resmi mevduat, yüzde 7,53’lük payla ticari mevduat, yüzde 4,65’lik payla diğer mevduat ve yüzde 1,07’lik payla bankalararası mevduat izlemektedir. 2006 yılında diğer mevduat ile bankalararası mevduat dışındaki mevduatların tümünün payında artış olmuştur. Dolar bazında bakıldığı zaman türlerine göre mevduat hacminde en yüksek oranlı artış yüzde 38,69 ile resmi mevduatta meydana gelmiştir. Bunu sırasıyla yüzde 34,07 ile ticari mevduat, yüzde 24,94 ile tasarruf mevduatı takip etmektedir. Diğer mevduatta yüzde 17,03 ve bankalararası mevduatta ise yüzde 26,15’lik bir düşüş olmuştur.

Tablo-29: MEVDUATIN TÜRLERİNE GÖRE DAĞILIMI

MEVDUAT TÜRLERİ	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Resmi	330.837	480.631	246.562.081	341.940.097	9,11	10,27
Ticari	250.860	352.324	186.957.818	250.657.371	6,91	7,53
Tasarruf	2.735.685	3.580.359	2.038.817.260	2.547.210.444	75,31	76,48
Diğer	250.835	218.024	186.939.187	155.110.984	6,89	4,65
Bankalararası	64.546	49.931	48.104.039	35.522.908	1,78	1,07
Toplam	3.632.763	4.681.269	2.707.380.385	3.330.441.804	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

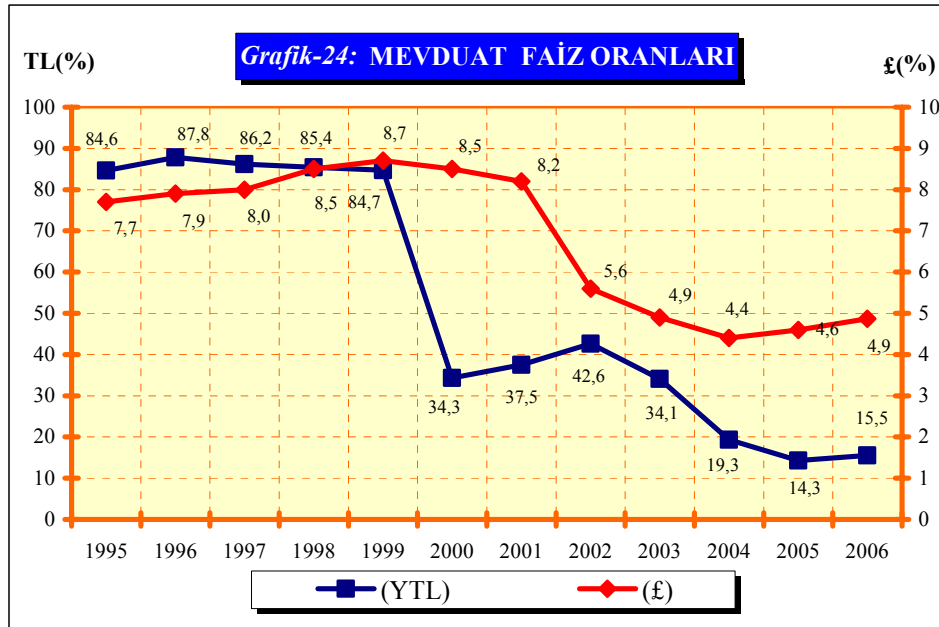
Mevduatın vadelerine göre dağılımı incelendiğinde, vadesiz mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 2,38 puan, 3 ay vadeli mevduatın yüzde 1,80 puan, 6 ay vadeli mevduatın payı ise yüzde 0,35 puan azalmıştır. Buna karşın 1 ay vadeli mevduatın payı yüzde 3,95 puan, 1 yıl vadeli mevduatın payı ise yüzde 0,58 puan yükselmiştir. Mevduat hacmi daha önceki yıllarda olduğu gibi üç aya kadar vadeli mevduatta yoğunlaşmıştır. Üç aya kadar vadeli mevduatın payı bir önceki yıla göre yaklaşık dolar bazında yüzde 1,80 puan azalarak yüzde 5,76'ya gerilemiştir. Bu dönem içinde vadesiz mevduat yüzde 5,37, 1 ay vadeli mevduat yüzde 31,14, 6 ay vadeli mevduat yüzde 8,17, 1 yıl vadeli mevduat yüzde 28,53 oranında artarken, 3 ay vadeli mevduat yüzde 6,27 oranında gerilemiştir.

Tablo-30: MEVDUATIN VADELERİNE GÖRE DAĞILIMI

VADE	BİN YTL		ABD \$		Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Vadesiz	604.584	667.388	450.576.837	474.806.488	16,64	14,26
1 Ay Vadeli	2.174.392	2.987.000	1.620.503.801	2.125.071.144	59,86	63,81
3 Ay Vadeli	274.759	269.800	204.768.967	191.946.500	7,56	5,76
6 Ay Vadeli	105.684	119.749	78.762.856	85.194.223	2,91	2,56
1 Yıl Vadeli	473.344	637.332	352.767.924	453.423.449	13,03	13,61
Toplam	3.632.763	4.681.269	2.707.380.385	3.330.441.804	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Yeni Türk lirası cinsinden ortalama faiz oranları yüzde 14,3'den yüzde 15,50'ye yükselirken, İngiliz sterlini faiz oranlarının ise az da olsa artarak yüzde 4,9'a ulaştığı gözlenmektedir. Para politikası faiz oranlarındaki artışlar dikkate alındığında her iki para cinsinin de bu artışlar doğrultusunda hareket ettikleri görülmektedir.

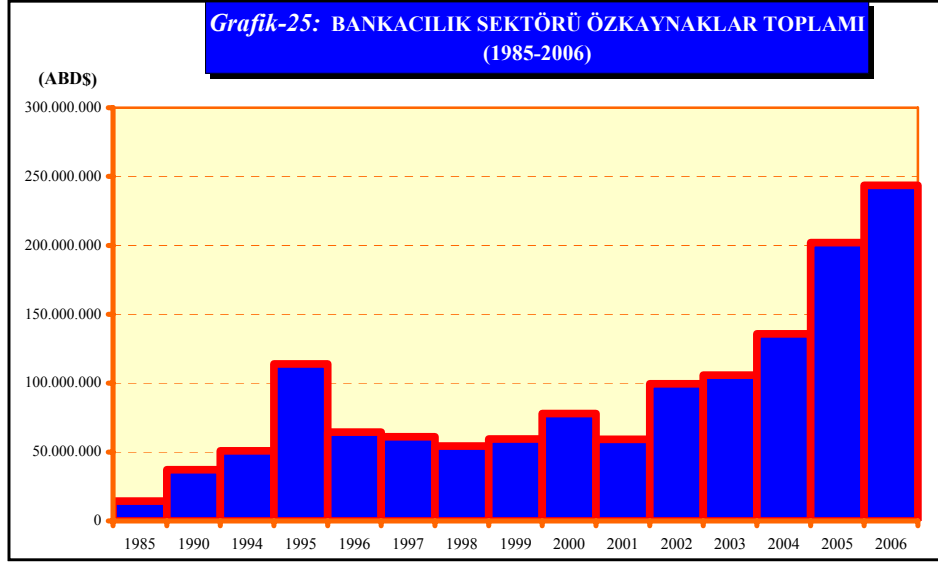

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Not: Oranlar, mevduatı en büyük ilk beş bankanın ortalamasını göstermektedir.

2.2.3.2. Özkaynaklar

2005 yılında 201,9 milyon dolar olan bankacılık sektörü özkaynakları 41,5 milyon dolar artarak 2006 yılı sonunda 243,5 milyon dolara yükselmiştir. Bu artışta geçmiş yıllar kar-zararı, ihtiyatlar ve dönem kar-zarar kalemlerindeki önemli artış etkili olmuştur. Sektörün ödenmiş sermaye toplamında 3,5 milyon dolar, ihtiyatlarda 16,8 milyon dolar ve dönem kar/zararında 11,8 milyon dolar artış meydana gelirken, geçmiş yıllar karında 9,4 milyon dolarlık artış olmuştur.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Özkaynak bileşenleri içerisinde en büyük artış geçmiş yıllar kar-zarar kaleminde meydana gelmiştir. Geçmiş yıllar karı 2005 sonuna göre yüzde 934,4 oranında artmıştır. İhtiyatlar kalemindeki artış yüzde 86,59 oranında gerçekleşirken, dönem kar-zarar kaleminde 2006 sonuna göre yüzde 27,64 oranında bir büyüme olmuştur. Ödenmiş sermayedeki artış ise yüzde 2,50 oranında olmuştur. Bu gelişmeler ışığında özkaynak toplamında ise bir önceki yıla göre yüzde 20,56 oranında bir büyüme meydana gelmiştir.

2005 yılında yüzde 6,43 düzeyinde olan özkaynaklar/toplam aktifler oranı 2006 yılında da yüzde 6,14 düzeyine gerilemiştir.

Tablo-31: ÖZKAYNAKLAR

AÇIKLAMA	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay (%)	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Ödenmiş Sermaye	189.276	203.232	141.061.261	144.587.365	69,84	59,38
İhtiyatlar	26.067	50.952	19.426.889	36.249.289	9,62	14,89
Dönem Kar/Zarar	57.465	76.833	42.826.800	54.662.066	21,20	22,45
Geçmiş Yıllar Kar-Zarar	-1.787	11.262	-1.331.793	8.012.236	- 0,66	3,28
Genel Toplam	271.021	342.279	201.983.157	243.510.956	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.4. Bilanço Dışı İşlemler

Bilanço dışı işlemler toplamı 2006 yılı sonuna göre dolar bazında yüzde 34,27 oranında artarak 344,2 milyon dolara ulaşmıştır. Taahhütlerin bilanço dışı işlemler içerisindeki payı 3,81 puan artarak yüzde 41,42'ye, akreditiflerin payı yüzde 13,51'den yüzde 18,17'ye ve diğer gayrinakdi kredi ve yükümlülüklerin payı yüzde 0,86'dan yüzde 1,04'e yükselmiştir. Diğer taraftan teminat mektuplarının bilanço dışı işlemler toplamı içindeki payı yüzde 48,02'den yüzde 39,37'ye gerilemiştir.

2006 yılı sonunda brüt bilanço içi krediler ile gayrinakdi kredilerin tutarı (taahhütler dahil) 1.425,0 milyon dolardan 1.995,0 milyon dolara yükselmiştir. Gayrinakdi kredilerin payı ise bu toplamlar içerisinde yüzde 18'den yüzde 20,8'e ulaşmış bulunmaktadır.

Tablo-32: BİLANÇO DIŞI İŞLEMLER (NAZIM HESAPLAR)

Gayri Nakdi Krediler ve Yükümlülükler	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay (%)	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Teminat Mektupları	165.197	190.470	123.115.964	135.507.968	48,02	39,37
Akreditifler	46.481	87.913	34.640.781	62.544.821	13,51	18,17
Diğer Gayri Nakdi Kredi ve Yükümlülükler	2.947	5.047	2.196.303	3.590.637	0,86	1,04
Taahhütler	129.369	200.400	96.414.518	142.572.567	37,61	41,42
Genel Toplam	343.994	483.830	256.367.566	344.215.993	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.5. Sermaye Yeterliliği

Bankacılık sektörü sermaye yeterliliği rasyosu (SYR) döviz ve faiz oranlarındaki artış nedeniyle 2006 yılı sonuna göre yüzde 16,71 olarak gerçekleşmiştir. 2005 yılındaki yüzde 19,63'lük SYR ile kıyaslandığı zaman 2,92 puanlık bir azalış meydana gelmiştir. 2005 yılında 260.431 bin YTL olan özkaynaklar toplamı yüzde 18,10 oranında büyüyerek 307.494 bin YTL'ye ulaşmıştır. Sektörün özkaynak tutarını oluşturan alt kalemleri incelendiği zaman ana sermayenin 62.675 bin lira artarak 328.299 liraya ulaştığı, katkı sermayenin 5.531 bin lira azalarak 34.168 bin liraya gerilediği ve sermayeden indirilen değerler alt kaleminin ise 44.892 bin liradan 54.973 bin liraya yükseldiği gözlenmektedir. Ana sermayedeki büyüme yüzde 23,60, katkı sermayedeki gerileme yüzde 16,19 ve sermayeden indirilen değerler kalemindeki büyüme ise yüzde 22,46 olarak gerçekleşmiştir. Ana sermayedeki artışta ihtiyatlar ile kar-zarar alt kalemlerinde meydana gelen artışlar etkili olmuştur. Risk ağırlıklı kalemler toplamı bir önceki yıla göre önemli ölçüde değişmiştir. Bu kalem bir yıllık dönem içerisinde yüzde 38,70 oranında büyüyerek 1.326.523 bin liradan 1.839.930 bin liraya ulaşmıştır. Risk ağırlığı yüzde 20 olan kalemler yüzde 29,88 oranında gelişerek 385.081 bine, risk ağırlığı yüzde 50 olanlar yüzde 61,98 oranında büyüyerek 323.449 bine ve risk ağırlığı yüzde 100 olan kalemler yüzde 37,92 oranında artarak 951.215 bin liraya yükselmiştir. Risk ağırlığı yüzde 50 ile 100 olan kalemler birlikte değerlendirildiği zaman büyümenin yüzde 43,32 oranına ulaşması dikkat çekmektedir. Kur riski hesaplamasında risk ağırlıklı kalemlere dahil edilen net pozisyon tutarı 180.185 bin lira olup 2005 yılına göre yüzde 28.10 oranında artmıştır. Risk ağırlıklı kalemler toplamının artmasındaki esas etkinin risk ağırlığı yüzde 50 oranındaki kalemlerden olduğu anlaşılmaktadır. Özkaynakların risk ağırlıklı aktiflere oranlanması suretiyle elde edilen bankacılık sektörü sermaye yeterliliği rasyosu yasal oran olan yüzde 8'in üzerinde gerçekleşmiştir. SYSR'nun bir önceki yıla göre azalması yukarıda belirtilen nedenlerin yanı sıra, özkaynaklarda meydana gelen yüzde 18,07'lik artışın risk ağırlıklı kalemlerde yaşanan yüzde 38,70'lik artıştan daha yavaş olmasından da kaynaklanmaktadır.

Tablo-33: SERMAYE YETERLİLİĞİ RASYOSU VE ALT KALEMLERİ

BANKACILIK SEKTÖRÜ		
AÇIKLAMA	BİN YTL	
	Aralık 2005	Aralık 2006
Ana Sermaye	265.624	328.299
Katkı Sermaye	39.699	34.168
Sermayeden İndirilen Değerler	44.892	54.973
Özkaynak	260.431	307.494
Risk Ağırlıklı Kalemler Toplamı	1.326.523	1.839.930
a. Risk Ağırlığı % 0 Olan Kalemler	0	0
b. Risk Ağırlığı %20 Olan Kalemler	296.494	385.081
c. Risk Ağırlığı %50 Olan Kalemler	199.681	323.449
d. Risk Ağır. %100 Olan Kalemler	689.682	951.215
e. Kur Riski Hesaplamasında Mutlak Değeri Büyük Olan Net Pozisyon	140.666	180.185
SYSR %	19,63	16,71

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.6. Gelir-Gider Yapısındaki Gelişmeler

Bankacılık sektörü vergi öncesi karlılığında bir önceki yıla göre önemli bir ilerleme olduğu gözlenmektedir. 2005 yılında 51,8 milyon dolar vergi öncesi kar eden bankacılık sektörü, 2006 yılı sonunda 66,9 milyon dolar vergi öncesi kar etmiştir. Bankacılık sektöründe faiz geliri ile faiz gideri arasındaki farkı ifade eden net faiz geliri ise 152,4 milyon dolardan 154,9 milyon dolara yükselmiştir. Dönem net karı 14,9 milyon dolar artarak 54,6 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Tablo-34: SEÇİLMİŞ KAR / ZARAR KALEMLERİ

A. Gelirler	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay (%)	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Faiz Gelirleri	658.489	631.826	490.750.480	449.506.261	89,58	84,67
Faiz Dışı Gelirler	64.750	76.668	48.256.073	54.544.678	8,81	10,27
Diğer Faiz Dışı Gelirler	11.929	37.696	8.890.297	26.818.441	1,61	5,06
Gelirler Toplamı	735.168	746.190	547.896.850	530.869.380	100,00	100,00
B. Giderler						
Faiz Giderleri	454.018	413.973	338.364.880	294.516.932	68,21	63,49
Faiz Dışı Giderler	189.753	187.594	141.416.753	133.461.867	28,51	28,77
Diğer Faiz Dışı Giderler	366	544	272.768	387.023	0,05	0,08
Provizyonlar (net)	21.467	49.910	15.998.659	35.507.968	3,23	7,66
Giderler Toplamı	665.604	652.021	496.053.060	463.873.790	100,00	100,00
Vergi Öncesi Kar	69.564	94.169	51.843.790	66.995.590		

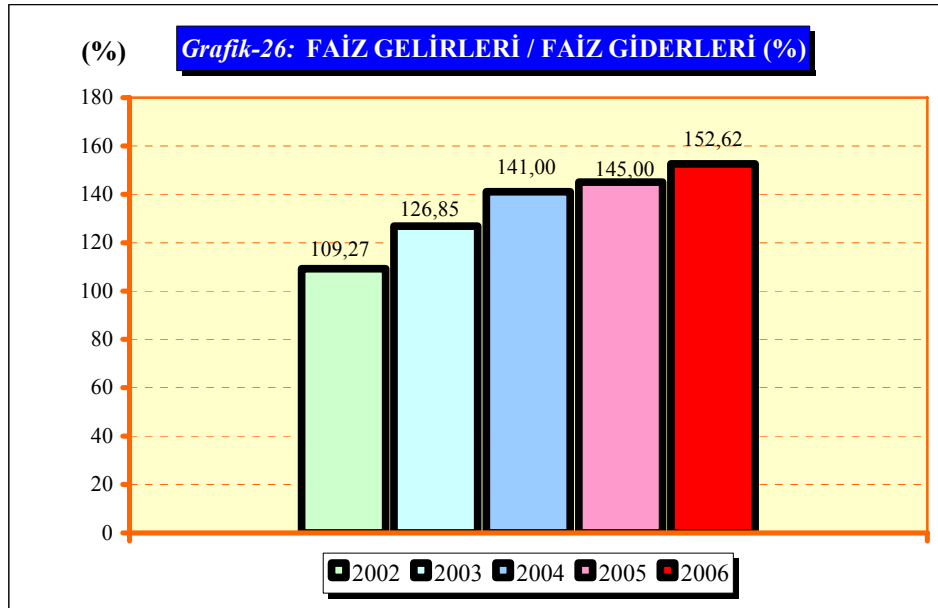
Kaynak: KKTTC Merkez Bankası.

Faiz gelirlerinin gerek toplam gelirler içerisindeki payında gerekse hacminde bir önceki yıla göre daralma yönünde önemli bir değişim meydana gelmiştir. Bu durumun, TP toplam faiz gelirlerindeki azalmadan kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Faiz gelirlerinin toplam gelirler içindeki payı yüzde 89,58'den yüzde 84,67'ye gerilediği gözlenmektedir. Bir önceki yıl 490,7 milyon dolar olan faiz gelirleri 2006'da 449,5 milyon dolar olmuştur. Faiz gelirleri alt bileşenleri incelendiği zaman kredi faiz gelirlerinde artış meydana gelirken, diğer faiz ve faiz benzeri gelirlerde, takipteki alacaklardan alınan faiz gelirleri ile bankalardan ve menkul kıymetlerden alınan faiz gelirlerinde belirgin azalmalar olduğu görülmektedir. Oransal ve miktarsal olarak en önemli gelir kaybı diğer faiz ve faiz benzeri gelirler alt kaleminde meydana gelmiştir. 2005 yılında toplamda 149,3 milyon dolar gelir üreten bu kalem 2006 sonu itibarıyla sadece 61,1 milyon dolar gelir üretebilmiştir. 2005 sonunda olduğu gibi 2006 sonunda da en büyük payı yüzde 54,28 oranı ile kredilerden alınan faizler kaleminin aldığı gözlenmektedir. Ancak 2005 sonu itibarıyla toplam faiz

gelirleri içerisindeki bu payın yüzde 36,3 oranında olduğu dikkate alındığı zaman önemli bir artışın olduğu belirtilmelidir. TP cinsinden kredi faiz gelirlerindeki yüzde 46,5 oranındaki artışa karşın YP cinsinden kredi faiz gelirlerindeki artış yüzde 37 civarındadır.

Bankacılık sektörünün toplam faiz giderleri 2006 sonuna göre 338,4 milyon dolardan 294,5 milyon dolara gerilemiştir. Toplam giderler içindeki payı da bu seyre paralel yüzde 68,21'den yüzde 63,49'a düşmüştür. Alt kalemler bazında bakıldığında, bankacılık sektörünün en büyük yabancı kaynağı olan mevduata verilen faizlerin, toplam faiz giderleri içinde payı faiz oranlarındaki artış nedeniyle yüzde 60,72'den yüzde 88,73'ye yükselmiş olup aynı zamanda en büyük faiz gideri kalemi olmuştur. Diğer faiz ve faiz benzeri giderler kalemi ciddi seviyede azalarak yüzde 35'den yüzde 3,27'ye, bankalara verilen faizler ise yüzde 6,72'den yüzde 6,63'e gerilemiştir. TP faiz giderlerinin toplam faiz giderleri içerisindeki payı altı puan azalarak yüzde 86'dan yüzde 80'e düşmüştür.

2005 yılı ile kıyaslandığı zaman 2006 yılında faiz gelirlerinin faiz giderlerini karşılama oranı yüzde 145'den yüzde 153'e yükselmiştir. Bu oranın yükselmesinde faiz gelirlerindeki yüzde 3,5 oranındaki gerilemeye karşın faiz giderlerinde yüzde 8 oranında azalma yaşanması neden olmuştur.

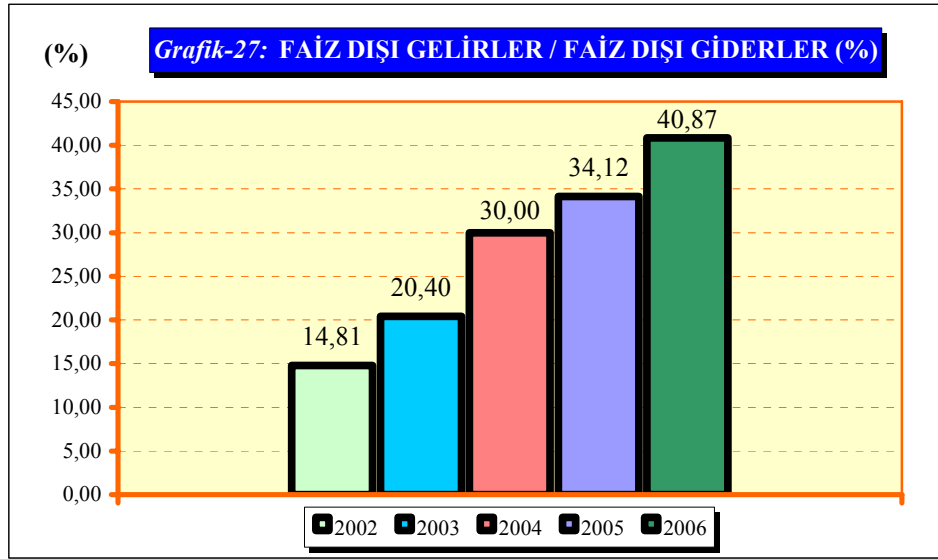

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Faiz dışı gelirler kalemi bu dönem içerisinde yüzde 13 oranında artmıştır. Toplam gelirler içindeki payı ise yüzde 8,81'den yüzde 10,27'ye yükselmiştir. 2005 sonunda en büyük faiz dışı gelir kalemi yüzde 44 oranı ile diğer faiz dışı gelirler kalemi iken 2006 sonunda bu oranın yüzde 32'ye gerilediği gözlenmektedir. 2006 sonuna göre en önemli faiz dışı gelirler kalemini bir önceki yıla göre 10 puan artarak yüzde 48 oranına ulaşan bankacılık hizmetleri gelirler kalemi oluşturmuştur. Kredilerden alınan ücret ve komisyonların payı ise 3 puan artarak yüzde 18'e ulaşmıştır.

Faiz dışı giderler içinde ise en büyük paya yüzde 46'lık oran ile diğer faiz dışı giderler kalemi sahip bulunmaktadır. Bu payda bir önceki yıla göre 12 puanlık bir gerileme söz konusudur. Faiz dışı giderler içinde ikinci en büyük payı personel giderleri almaktadır. 2005 yılında yüzde 35 olan personel giderlerinin payı 2006 yılı sonunda yüzde 42'ye ulaşmıştır. Verilen ücret ve komisyonlar, kıdem tazminatı provizyonları ve amortisman giderlerinde bir önceki yıla göre artış meydana gelmiştir.

Bu dönem içerisinde faiz dışı gelirlerin faiz dışı giderleri karşılama oranı yüzde 34'den yüzde 40'a yükselmiştir. Faiz dışı gelirler yüzde 16 oranında büyürken faiz dışı giderlerde yüzde 1 oranında gerileme olmuştur.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

2.2.7. Bankacılık Sektörü Riskleri ve Değerlendirmesi

Dünyadaki diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemiz bankacılık sektöründe de zaman zaman krizler yaşandığı bilinmektedir. Krizlerin bankacılık sektörü üzerindeki etkisinin asgari seviyede tutulabilmesinin yollarından biri de iç ve/veya dış gelişmelerin neden olduğu sektör içerisinde risklerin iyi tespit edilmesi ve buna göre yönetilebilmesine dayanmaktadır. KKTC Merkez Bankası bünyesinde bankacılık sektörüne yönelik bu çerçevede devam eden düzenleme çalışmaları tamamlanmak üzeredir. Faaliyet raporunun bu bölümünde bankacılık sektörü risklerinin değerlendirilmesine yer verilmektedir.

2.2.7.1. Kredi Riski

Bankacılık sektöründe riske maruz pozisyonları oluşturan en önemli kalemlerden biri brüt krediler kalemidir. 2002 yılından itibaren 2000 yılında meydana gelen bankacılık sektöründeki krizin sektörün kredi kullandırma eğilimi üzerindeki olumsuz etkilerini kaybettiğini göstermektedir. 2000-2001 döneminde bankaların likit kalmayı tercih etmeleri nedeniyle kredi portföylerinde daralma meydana gelirken 2003 yılından itibaren ekonomideki olumlu gelişmelerin yanı sıra kurlarda yakalanan istikrar ve faiz oranlarındaki

gerilemeye bağılı olarak kredilerin sektör aktif toplamı içerisindeki payı artmaya başlamıştır. Nitekim 2002 yılında yüzde 23,75 olan brüt krediler/toplam aktifler oranının, 2005 sonunda yüzde 37,19'a, 2006 sonuna gelindiğinde ise yüzde 41,56'ya kadar yükseldiği gözlenmektedir. Toplam kredilerdeki artış nedeniyle bankaların portföylerindeki riske maruz değerlerin de artmasına yol açmıştır. Dolayısıyla brüt kredilerin bankacılık sektörü aktif toplamı içerisindeki payının yükselmesi, kredi riskinin önemini artırıcı etki yapmaktadır. Brüt krediler toplamında yüzde 36 civarındaki büyüme meydana gelmiştir. Brüt krediler bileşenlerinden canlı kredilerdeki artış yüzde 47 seviyesinde iken tahsili gecikmiş alacaklardaki artış oranı yüzde 54 olarak gerçekleşmiştir.

Bir önceki dönemle kıyaslandığı zaman 2005 yılsonuna göre YTL kredilerin TGA hariç canlı krediler içindeki payı yüzde 55 iken 2006 sonunda yüzde 59'a yükselmiştir. Bir diğer deyişle YP kredi kompozisyonu YTL krediler aleyhine azalmıştır. 2005 yılsonunda yüzde 55/45 olan YTL/YP kredi oranı YTL lehine gelişerek 2006'da yüzde 59/41 YTL/YP oranına ulaşmıştır. Aynı durum tahsili gecikmiş alacakların canlı kredilere dahil edilmesi halinde de geçerliliğini korumaktadır. Nitekim 2005 yılında yüzde 55 olan YTL brüt kredilerin toplam brüt krediler içerisindeki payı, 2006 sonunda 3 puan artarak yüzde 58'e yükselmiştir. YTL kredilerin YP kredilerden daha büyük olması, muhtemel kur artışlarının neden olabileceği kredi riskini olumsuz, yani azaltıcı etki yaratması beklenmektedir. Bir önceki yıla göre banka grupları bazında oransal en önemli artış şube bankalarında yaşanmıştır.

Brüt tahsili gecikmiş alacakların brüt kredilere oranlanması suretiyle buluna takibe dönüşüm oranı 2001-2005 dönemi içerisinde sürekli olarak azalmış ve yüzde 20,90'dan yüzde 7,76'ya kadar gerilemiştir. Ancak 2006 sonunda bu oran yüzde 8,06 olarak gerçekleşmiş olup bir önceki yıla göre 0,30 puan artmıştır. Bu artışta kur ve/veya faiz oranlarındaki gelişmelerin, borçlanan kesimin ödeme kabiliyeti üzerinde yaratmış olduğu olumsuz etkinin neden olabileceği düşünülmektedir. Brüt kredilerdeki bu genişlemelere paralel tahsili gecikmiş alacaklar için ayrılan karşılık tutarı artmıştır. 2005 sonunda ayrılan karşılık tutarı 70,5 milyon iken 2006 sonunda 105,3 milyona yükselmiştir. Buna karşın ayrılan karşılıkların brüt tahsili gecikmiş alacaklara oranı yüzde 58'den 2006 sonunda yüzde 56,34'e gerilemiştir. Bu durum TGA artış hızının ayrılan karşılık artış hızından daha fazla olmasının bir sonucudur.

Sektörel bazda kredilerin miktarsal değişimi incelendiği zaman en önemli değişimin şahsi ve mesleki borçlar alt sektöründe olduğu görülmektedir. Bu alt sektörün kredi toplamı bir önceki yıla göre 419,3 milyon YTL artarak 866,6 milyon YTL'ye ulaşmıştır. İkinci en büyük artış 224,3 milyon YTL ile kamu kurum ve kuruluşlar alt sektöründe ve üçüncü en büyük miktarsal artış ise 53 milyon YTL ile ticaret alt sektöründe meydana gelmiştir. Oransal olarak şahsi ve mesleki borçların toplam brüt krediler içindeki payı önemli derecede artarken diğer iki alt sektörün payında azalış olmuştur. Kamu ve özel sektör ayırımına göre kullanılan kredilerin toplam kredilere oranı incelendiğinde yüzde 35/65 olan oranın 2006 sonunda özel sektör lehine geliştiği ve yüzde 33/67 oranına ulaştığı görülmektedir. 2000 yılı sonuna göre bu oranın yaklaşık yüzde 50/50 olduğu dikkate alındığı zaman önemli bir ilerlemenin kaydedildiği söylenebilir.

Sektörde ekonomideki iyileşmelere bağılı olarak kredi vadelerinin uzadığı gözlenmektedir. Özellikle konut kredilerinde vadelerin 10-15 yıla, taşıt kredilerinde ise 5 yıla kadar yayıldığı görülmektedir.

Bu durum bir taraftan kredinin daha kolay geri ödenebilme kabiliyetini arttırırken, diğer taraftan aktif ve pasif arasındaki vade uyumsuzluğuna neden olmaktadır.

Bankacılık sektöründeki mevduatın hangi oranda yatırıma dönüştüğünü gösteren kredi/mevduat oranı 2000-2003 yılları arasında ciddi bir daralma içerisine girmiş ve yüzde 68,72’den yüzde 31,37’ye kadar gerilemiştir. 2004 yılından itibaren ise bu oranın artış trendine girdiği ve 2006 sonu itibarıyla yüzde 49,52’ye ulaştığı görülmektedir.

Kredi yoğunlaşması bakımından incelendiğinde 2005 sonuna göre en fazla kredi kullandıran ilk beş bankanın toplam krediler içerisindeki payı yüzde 71,82 ve ilk on bankanın ise yüzde 89,70 iken bu oranların 2006 sonuna göre sırasıyla yüzde 72,40 ile yüzde 89,69’a ulaşmış olup konsantrasyonda önemli bir değişiklik bulunmaktadır. En fazla kredi kullandıran ilk beş bankanın TGA/Brüt Krediler oranı yüzde 6,06’dan yüzde 7,72’ye, ilk on bankanın payı da yüzde 7,31’den yüzde 8,32’ye yükselmiştir. En fazla kredi kullandıran ilk beş ve on bankanın toplam krediler içerisindeki payında önemli bir değişim meydana gelmemesine rağmen bu bankaların TGA dönüşüm oranlarındaki gerileme olumlu bir gelişme olarak görülebilir. Diğer taraftan en fazla kredi kullandıran ilk beş bankanın kredi/mevduat oranı yüzde 58,95’den yüzde 51,08’e gerilemiş, ilk on bankanın ise yüzde 47,92’den yüzde 50,19’a yükselmiştir.

Tablo-35: BRÜT KREDİLERİN AKTİFLER İÇİNDEKİ PAYI					Tablo-36: KREDİLERİN TP-YP KOMPOZİSYONU				
Yıllar	Bin YTL		Yüzde Pay (%)	Yıllar	TGA Hariç-Bin YTL		TGA Dahil Bin YTL		
	Brüt Krediler	Toplam Aktifler			TP	YP	TP	YP	
2000	399.041	954.211	41.82	2002	298.473	187.390	335.723	271.159	
2001	571.523	1.733.214	32.97	2003	345.504	314.029	369.940	407.688	
2002	614.814	2.588.805	23.75	2004	536.498	515.810	567.720	605.596	
2003	781.961	2.899.460	26.97	2005	799.192	647.945	867.111	701.696	
2004	1.173.316	3.708.432	31.64	2006	1.249.134	882.291	1.354.925	963.316	
2005	1.568.807	4.217.838	37.19						
2006	2.318.241	5.577.406	41.56						

Tablo-37: TAHSİLİ GEÇİKMİŞ ALACAKLARIN GELİŞİMİ					Tablo-38: TGA İÇİN AYRILAN KARŞILIKLARIN GELİŞİMİ				
Yıllar	TGA Brüt	Brüt Krediler	Dönüşüm Oranı	Yıllar	Ayrılan Karşılık	TGA Brüt	Dönüşüm Oranı		
2000	41.031	399.041	10,28	2000	15.709	41.031	38,29		
2001	119.468	571.523	20,90	2001	30.704	119.468	25,70		
2002	98.248	614.814	15,98	2002	48.330	98.248	49,19		
2003	119.613	781.961	15,30	2003	54.805	119.613	45,82		
2004	121.008	1.173.316	10,31	2004	65.892	121.008	54,45		
2005	121.670	1.568.807	7,76	2005	70.567	121.670	58,00		
2006	186.816	2.318.241	8,06	2006	105.289	186.816	56,34		

Tablo-39: KAMU VE ÖZEL SEKTÖRE KULLANDIRILAN KRE. DAĞILIMI					Tablo-40: BRÜT KREDİLER /MEVDUATA ORANI				
YILLAR	Kamu Sektör		Özel Sektör		Yıllar	Brüt Krediler	Toplam Mevduat	Dönüşüm Oranı	
	TP	YP	TP	YP					
2000	32.757	168.728	64.951	132.605	2000	399.041	580.714	68,72	
2001	71.640	228.621	61.016	210.246	2001	571.523	1.185.979	48,19	
2002	146.229	157.952	74.748	235.885	2002	614.814	1.899.965	32,36	
2003	248.602	150.080	125.988	257.291	2003	781.961	2.492.802	31,37	
2004	343.450	137.096	224.781	467.989	2004	1.173.316	3.208.140	36,57	
2005	423.326	126.902	444.667	574.912	2005	1.568.807	3.632.763	43,18	
2006	660.414	114.090	698.091	848.700	2006	2.318.241	4.681.269	49,52	

Tablo-41: TOPLAM KREDİLERİN SEKTÖRLERE GÖRE DAĞILIMI												
SEKTÖRLER	Bin YTL						Yüzde Pay					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Kamu Kurum ve Kur.	300.251	304.181	398.683	480.547	550.228	774.505	52,54	36,64	51,00	36,64	35,07	33,37
Tarım	9.715	6.451	5.714	7.550	8.021	12.237	1,70	0,62	0,73	0,62	0,51	0,53
Maden. Ve Taş Ocakçılığı.	612	492	69	63	145	97	0,11	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00
Sanayi	4.658	6.425	6.823	6.863	5.304	4.578	0,82	0,63	0,87	0,63	0,34	0,20
Nakliye ve Ulaşım	2.708	1.587	1.403	7.149	15.699	8.999	0,47	0,16	0,18	0,16	1,00	0,39
Ticaret	127.924	105.716	105.760	254.082	422.566	475.237	22,38	23,38	13,52	23,38	26,94	20,47
İhracat	669	1.689	4.139	2.048	1.157	3.918	0,12	0,23	0,53	0,23	0,07	0,17
Turizm	10.458	6.396	7.746	6.145	2.925	15.925	1,83	0,57	0,99	0,57	0,19	0,69
Bina ve İnşaat	13.426	28.048	25.358	34.524	69.648	107.001	2,35	3,16	3,24	3,16	4,44	4,61
Küçük Esnaf ve Zanaat.	13.786	16.162	21.134	58.162	45.135	52.204	2,41	4,27	2,70	4,27	2,88	2,25
Şah. ve Me. Borç. Ve Di.	82.340	128.179	199.975	316.183	447.342	866.594	14,41	30,33	25,58	30,33	28,51	37,32
İskonto Senetleri	4.976	9.488	5.157	-	637	-	0,87	0,00	0,65	0,00	0,04	0,00
Toplam Krediler	571.523	614.814	781.961	1.173.316	1.568.807	2.321.295	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Tablo-42:SEÇİLMİŞ KREDİ RASYOLARININ BANKA YOĞUNLAŞMASI																		
BİN YTL %	2006			2005			2004			2003			2002			2001		
	İlk 5 Banka	İlk 10 Banka	Sektör	İlk 5 Banka	İlk 10 Banka	Sektör	İlk 5 Banka	İlk 10 Banka	Sektör	İlk 5 Banka	İlk 10 Banka	Sektör	İlk 5 Banka	İlk 10 Banka	Sektör	İlk 5 Banka	İlk 10 Banka	Sektör
Brüt Kredi Top.	1.678.359	2.079.241	2.318.241	1.126.786	1.407.264	1.568.807	797.439	1.040.305	1.173.316	585.148	710.269	781.961	458.376	563.812	614.814	405.617	500.479	571.523
Top. Br. Kre. %Pay	72,40	89,69	100,00	71,82	89,70	100,00	67,96	88,66	100,00	74,83	90,83	100,00	74,56	91,70	100,00	70,97	87,57	100,00
TGA/Top. Brüt Kredi	7,72	8,32	8,06	6,06	7,31	7,76	6,99	9,36	10,31	11,67	14,41	15,30	11,71	14,59	15,98	16,37	19,81	20,90
Kredi/Mev.	51,08	50,19	49,52	58,95	47,92	43,19	52,50	40,02	36,33	45,69	34,52	31,37	46,04	35,42	32,36	67,65	52,89	48,19

2.2.7.2. Piyasa Riski

Bankacılık sektöründe taşınan bir diğer önemli risk piyasa riskidir. Piyasa riski, bilanço içi ve dışı hesaplarda tutulan pozisyonlarda, piyasalardaki dalgalanmalardan kaynaklanan faiz, kur ve hisse senedi fiyat değişimlerine bağlı olarak ortaya çıkan riskler nedeniyle zarar etme ihtimali olarak tanımlanabilmektedir. Nitekim 2005-2006 dönemi içerisinde bu çerçevede gelişmelere tanık olunmuştur.

Makroekonomik ortamdaki istikrarsızlık ve faiz oranlarındaki belirsizlik nedeniyle faiz riski sektörün karşı karşıya kaldığı en önemli risklerden biri olmuştur. Faiz oranlarındaki değişimleri tahmin etmek ve buna göre pozisyon almak çok zor olmakla beraber bu riskin iyi yönetilmesi durumunda bankalar için önemli bir kar kaynağı olmaktadır. Faiz oranlarındaki gelişme bankaların varlık ve yükümlülüklerini yeniden fiyatlamada önem arz etmektedir. 2006 yılı içerisinde YTL faiz oranlarında artış meydana gelmiştir. YTL kredi faiz oranlarındaki artışın YTL mevduat faiz oranlarındaki artıştan daha hızlı olduğu gözlenmekte olup bu durum faiz marjının da açılmasına neden olmuştur.

Bankaların menkul kıymet portföyleri incelendiği zaman 2005 sonunda bir önceki yıla göre gerek YTL gerekse YP cinsinden değerlerinde az da olsa artış meydana gelmiştir. YTL menkul kıymetler 122,9 milyondan 123 milyona, YP menkul kıymetler ise 45,7 milyondan 58,6 milyona yükselmiştir. Menkul kıymetlerin YTL ağırlıklı olması faiz oranlarında ters yönlü bir gelişme olmasından dolayı olumsuz bir gelişme olarak değerlendirilebilir.

Bankacılık sektörü için önemli bir diğer risk faktörü kur riskidir. 2005 sonunda 10,8 milyon YTL olan kambiyo karları 2006 sonunda 36,7 milyon YTL'ye artmıştır. Sektörün kur riski yabancı para net genel pozisyonunun kapalı olması kur riski açısından olumlu bir durum arz etmektedir. Buna karşın sektör içerisinde açık pozisyon taşıyan bankaların olası kur dalgalanmalarına karşı duyarlılığı bulunmaktadır.

2.2.7.3. Likidite Riski

Likidite riski genel olarak nakit girişlerinde meydana gelen düzensizlikler sonucunda nakit çıkışlarını tam ve zamanında karşılayacak seviyede ve nitelikte nakit mevcuduna veya nakit girişine sahip olunamaması riskidir.

Sektörün belki de en önemli riske maruz pozisyon tutarını oluşturan kalemlerden biridir. Likit aktifler/toplam aktifler oranı incelendiğinde 2005 yılında yüzde 43,90 olan oranın 2006 yılı sonunda yüzde 43,26'ya gerilediği görülmektedir. Likit aktiflere menkul değerlerin ilave edilmesiyle birlikte toplam aktifleri karşılama oranında da gerileme olmuştur. 2005 sonunda yüzde 47,90 olan bu oran 2006'da yüzde 46,52 olarak gerçekleşmiştir. Bu oranlardaki gerilemede, bankaların kaynaklarını kredi şeklinde kullanırmayı tercih etmeleri etkili olmuştur.

Mevduatın bir önceki yılda olduğu gibi 3 aya kadar vadeli mevduatta yoğunlaştığı gözlenmektedir. 2005 sonuna göre 3 aya kadar vadeli mevduatın toplam mevduat içerisindeki payı 0.23 puan azalarak yüzde 83,83'e gerilemiştir. Bu durumun mevduatlarla krediler arasında vade uyumsuzluğu yarattığı ve önemli bir risk oluşturduğu belirtilmelidir.

2.2.8. Yasal ve İdari Düzenlemeler

Poliçeler Yasasında değişiklik yapılarak 07 Nisan 2006 tarih ve 64 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmak suretiyle ilan edilmiştir. 34/2006 sayılı Poliçeler (Değişiklik) Yasası ile banka kelimesinin kapsamı tanımlanmıştır. Ayrıca bankaların mesuliyet tutarı belirlenmiş ve on katına ulaşınca kadar KKTC Merkez Bankasına değişiklik yapma yetkisi verilmiştir.

Kurumumuz 34/2006 sayılı Poliçeler (Değişiklik) Yasasının 4(3)(C) maddesinin kendisine verdiği yetkiye istinaden ‘Bankaların Karşılıksız Çeklerle İlgili Sorumlu Oldukları Tutar ve Ödenmesinin Uygulanması’ tebliğini 05 Haziran 2006 tarih ve 98 sayılı Resmi Gazetede yayımlamıştır. Söz konusu tebliğle, çek hamillerinin korunması için çek hesabı açılmasında ve çek karnesi verilmesinde muhatap bankaların Poliçeler Yasasının 4(3)(A) maddesinde belirtilen bankalara ait sorumluluğun uygulanması hakkındaki usul ve esasları düzenleme amaçlanmıştır.

39/2001 sayılı Bankalar Yasası’nın 23(4)(A) maddesi karşılığı bankalar nezdinde nakit olarak bloke edilen işlemlerin kredi sınırlamasına tabi olmadığını belirtmektedir. Ancak uygulamada görülen farklılıklar ve yanlış anlaşılmalara istinaden Kurumumuz 10 Temmuz 2007 tarihinde yayımlamış olduğu 1/2006 sayılı Genelge ile konuya açıklık getirmiş bulunmaktadır.

Bilindiği üzere Bankalar Yasası gereği resmi gazete ilanından itibaren bir yıl içerisinde sahipleri tarafından aranmayan mevduat, emanet ve alacaklar Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na devredilmektedir. Hak sahiplerinin Yasada belirtilen süre içerisinde Merkez Bankası’na müracaat etmeleri halinde mevduatların ödenebilmesi mümkün olmaktadır. Bu çerçevede 23 Kasım 2001 tarih ve 39/2001 sayılı Bankalar yasası’nın 22. maddesinde düzenlenmiş mevduat, emanet ve alacaklarla ilgili hüküm gereği 10 yıllık süre içerisinde aranmayıp zamanaşımına uğramış ve Bankalar tarafından KKTC Merkez Bankasına gönderilen mevduat listesi 29 Eylül 2006 tarih ve 159 sayılı Resmi Gazete’nin Ek III’ünde yayımlanmak suretiyle kamuoyunun bilgisine getirilmiş ve varsa hak sahiplerinin haklarını talep etme imkanı yaratılmıştır.

Kurumumuz bünyesinde bankacılık sektörü ile ilgili düzenlemelerin Avrupa Birliği normlarına uyumlaştırılması çalışmaları devam etmektedir. Bu çerçevede Bankalar Yasası Tasarı Taslağı hazırlanarak 01 Haziran 2006 tarihinde Başbakanlığa gönderilmiş, ayrıca Bakanlar Kuruluna ve ilgili bakanlıklara sunulmuştur. Bu yasa ile getirilmek istenen temel yenilikler arasında asgari özkaynağın tedricen beş milyon euroya çıkarılması, konsolide denetim olgusunun getirilmesi, risk sınırlarının yeniden düzenlenmesi ve katılım bankacılığı konuları bulunmaktadır.

Yeni Sermaye Yeterliliği ile ilgili tebliğ üzerinde çalışmalar Raporun yazıldığı tarih itibarıyla tamamlanmış ve Resmi Gazetede yayınlanmak üzere Başbakanlığa sunulmuştur. Tebliğin temel amacı bankaların sermayesinin aldıkları riski karşılayabilecek düzeyde olup olmadığını ölçmektir.

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır)

3. MERKEZ BANKASI

3.1. Para Arzı

3.1.1. Giriş

Kurumumuz bünyesinde ülkedeki para arzına yönelik olarak sürdürülen çalışmalar tamamlanmış ve internet adresimizin (www.kktcmb.trnc.net) veriler başlığı altında para arzı verileri olarak yayımlanmaya başlamış bulunmaktadır. Çalışma farklı parasal birlik türleri, kambiyo rejimleri, merkez bankası bilançosu ve parasal büyüklük tanımları yanısıra bunların para arzı ile olan ilişkisi çerçevesinde yapılmıştır. Ülkemizin kullandığı para birimi dikkate alındığında resmi dolarizasyonun uygulandığı ülkeler tahmin edilebileceği gibi çalışmanın önemli bir bölümünü oluşturmuştur.

Bilindiği gibi literatürde ‘para arzı’ piyasada bulunan mal ve hizmet alımlarında kullanılabilen veya kullanılabilecek kadar likit olan araçların toplamı şeklinde de tanımlanabilmektedir. Ancak bu tanımlar ülkeden ülkeye veya zaman içinde farklılıklar gösterebilmektedir. Ekonomik yapı yanında, para ikamesi olgusu ve yeni finansal araçların çıkması bu farklılıkların oluşmasının nedenleri arasında sıralanabilir. Bu durumda Kurumumuzca tespit edilen para arzı tanımlarının yukarıda sıralanan gerekçelerden dolayı değişebileceği belirtilmelidir.

Parasal büyüklükleri, kullanım amaçları bakımından temelde ekonomik analiz ve merkez bankaları para politikalarının belirlenmesi amaçlı şeklinde ikiye ayırmak mümkün olup para arzı verilerinin, ekonomik analizlerin daha sağlıklı yapılmasına katkı koyabileceği düşünülmektedir.

Yapılan çalışmalar sonucunda likidite derecelerine göre tanımlanan para arzları aşağıdaki gibidir.

- **M1** = Dolaşımdaki para + bankalardaki vadesiz mevduat + KKTOMB'deki mevduat
- **M2** = M1 + bankalardaki vadeli mevduat
- **M3** = M2 + bankalardaki resmi mevduat + KKTOMB'deki diğer mevduat

3.1.2. Parasal Büyüklüklerdeki Gelişmeler

M1

2006 yılında M1 tanımlı para arzında 2005 yılı sonuna göre yüzde 12,19 oranında genişleme olmuştur. Bu dönem içerisinde M1 para arzının alt bileşenleri incelendiğinde vadesiz diğer mevduat yüzde 26,27, vadesiz tasarruf mevduatı yüzde 19,75, KKT Merkez Bankası'ndaki mevduat yüzde 15,74, vadesiz ticari mevduat yüzde 8,24 oranında artış göstermiştir. 2006 yılının son çeyreğine bakıldığı zaman M1'deki artış yüzde 0,66'dır. Bu dönemde KKT Merkez Bankası'ndaki mevduat ve vadesiz tasarruf mevduat kalemlerinde artış, vadesiz ticari mevduatı ve vadesiz diğer mevduatta azalış olduğu gözlenmektedir. Kasım 2006 - Aralık 2006 döneminde ise M1 yüzde 1,88 oranda genişlemiştir.

Bu dönem içerisinde M1 para arzının alt bileşenleri incelendiğinde artışın vadesiz ticari, tasarruf ve diğer mevduat kalemlerinde, azalışın ise KKTCMB'deki mevduat kaleminde olduğu görülmektedir. M1 para arzının 2003 - 2006 döneminde göstermiş olduğu değişim yüzde 161,85 oranındadır. Alt kalemlerden vadesiz ticari mevduat yüzde 263,19, vadesiz tasarruf mevduatı yüzde 169,14, dolaşımdaki para yüzde 121,59, KKTC Merkez Bankası nezdindeki mevduat ise yüzde 49,86 oranında genişlerken vadesiz diğer mevduat yüzde 10,48 oranında daralmıştır.

Tablo-43: PARASAL BÜYÜKLÜKLER (Yılları Yüzde Değişim)

AÇIKLAMA	2003	2004	2005	2006
M1	42,24	45,83	12,53	12,19
M2	34,03	30,21	12,10	27,69
M3	32,39	29,70	13,78	26,26
KREDİLER	30,79	49,95	33,89	47,67

M2

2006 yılında M2 tanımlı para arzı 2005 yılı sonuna göre yüzde 27,69 oranında genişleme göstermiştir. Bu dönemde M2 para arzının bütün alt bileşenleri artış göstermiş, en büyük genişleme yüzde 98,06 ile vadeli diğer mevduat kaleminde olmuştur. 2006 yılının son çeyreğine bakıldığı zaman M2'deki artış yüzde 2,70 olmuştur. Bu çeyrekte vadeli diğer mevduat yüzde 7,10, vadeli ticari mevduat yüzde 5,50 ve vadeli tasarruf mevduatı yüzde 2,87 oranında genişleme göstermiştir. Kasım 2006-Aralık 2006 döneminde ise M2'de sadece yüzde 0,21 oranında artış olmuştur. Bu dönem içerisinde M2 tanımlı para arzının alt bileşenleri incelendiğinde ise artışın vadeli ticaret mevduatı ve vadeli diğer mevduat kalemlerinde, azalışın ise vadeli tasarruf mevduat kaleminde olduğu görülmektedir. M2 para arzının 2003 - 2006 döneminde göstermiş olduğu genişleme yüzde 149,81'dir. Alt kalemlerden vadeli ticari mevduatı yüzde 1.349,12, vadeli tasarruf mevduatı yüzde 138,44, vadeli diğer mevduat ise yüzde 35,35 oranında genişlediği görülmektedir.

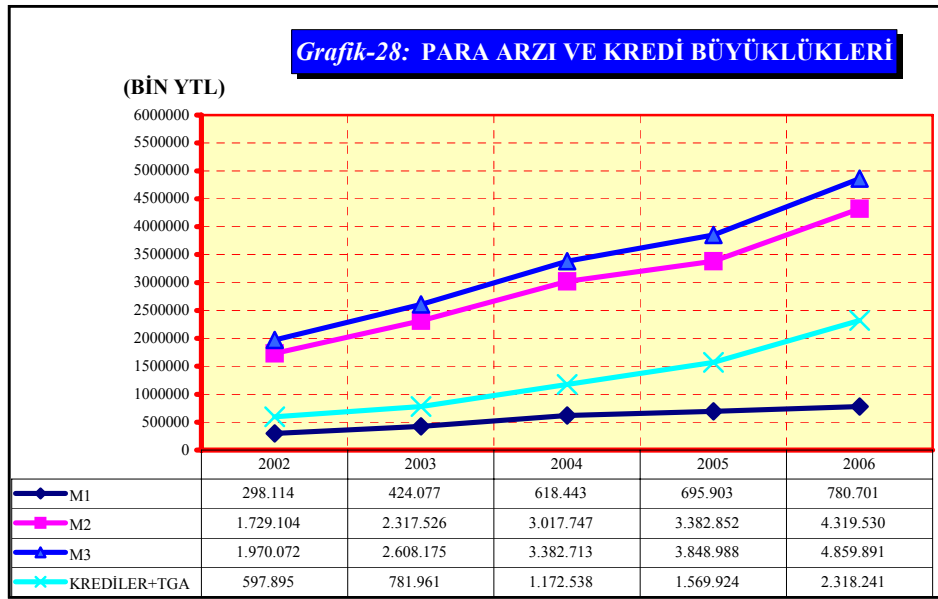
M3

M3 tanımlı geniş para arzı 2006 yılında, 2005 yılı sonuna göre yüzde 26,26 oranında genişleme göstermiştir. Bu dönem içerisinde M3 para arzının alt bileşenleri incelendiğinde en büyük genişleme yüzde 37,24'lük oranla vadeli resmi mevduat kaleminde görülmektedir. Ayrıca bu dönemde vadesiz resmi mevduatta yüzde 21,62 artış olurken, KKTCMB'deki diğer mevduat kaleminde yüzde 70,69 azalış meydana gelmiştir. 2006 yılının son çeyrek dönemine bakıldığı zaman M3'deki artış yüzde 2,05 olmuştur. Bu çeyrekte vadesiz resmi mevduat yüzde 10,77, vadeli resmi mevduat yüzde 6,67, KKTCMB'deki diğer mevduatta yüzde 21,37 oranında ilerleme olmuştur.

Kasım 2006-Aralık 2006 döneminde ise M3’de sadece yüzde 0,25 oranında artış olmuştur. Bu dönem içerisinde M3 tanımlı para arzının alt bileşenleri incelendiğinde ise artışın vadesiz resmi mevduat ve vadeli resmi mevduat kalemlerinde, azalışın ise KKTTCMB’deki diğer mevduat kaleminde olduğu görülmektedir. M3 para arzının 2002 yılsonu ile 2006 yılsonu döneminde göstermiş olduğu genişleme yüzde 146,69’dur. Alt kalemlerden, vadeli resmi mevduat yüzde 241,99, KKTTCMB’deki mevduat yüzde 16,31 genişlemiştir. Diğer taraftan vadesiz resmi mevduatın yüzde 28,72 oranında gerilediği görülmektedir.

3.1.3. Krediler

Sektör kredileri 2006 yılı sonunda, bir önceki yıla göre yüzde 47,67 oranında büyüme göstermiştir. 2006 yılının Eylül-Aralık dönemi incelendiği zaman kredilerde yüzde 15,07 artış olmuştur. Kasım 2006-Aralık 2006 döneminde ise kredilerde yüzde 13,16 oranında genişleme olduğu görülmektedir. Kredilerin 2002 yılsonu ile 2006 yılsonu döneminde göstermiş olduğu genişleme yüzde 287,73’dür.

3.2. Yönetim Kurulu

Merkez Bankası Yasasının 17. maddesinin üçüncü fıkrası ‘üyeler dört yıllık bir görev süresi için atanırlar. Her yıl Başkan dışındaki üyelerin dörtte biri yenilenir. Üyelerin görev süreleri sonunda yeniden atanmaları mümkündür’, dördüncü fıkrası ‘herhangi bir kişinin üyeliğinin, görev süresinin tamamlanmasından önce son bulması halinde, Bakanlar Kurulu bu maddenin (2)’nci fıkrasında belirtilen niteliklere sahip bir kişiyi Yönetim Kurulu üyeliği son bulan bu gibi bir kişinin görev süresinin geri kalan kısmı için üye olarak atar şeklinde, 19. maddesinin birinci fıkrası ise ‘ölüm halinde ’Yönetim Kurulu üyeliğinin sona ereceği şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemelere istinaden görev süresinin sona ermesiyle 30.11.2005 tarihli Bakanlar Kurulu kararı ile yeniden atanan Yönetim Kurulu üyesi Taşkent Atasayan’ın 7.12.2006 tarihinde vefat etmesi nedeniyle görev süresi sona ermiş ve Bakanlar Kurulu yeni bir atamada bulunmadığı için halen boş bir üyelik bulunmaktadır. Yönetim Kurulu’nun diğer üyeliklerini Vargın Varer ve Rifat Günay ile 2005 yılında boş bulunan ve 24.04.2006 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile atanan Erdal Gürayay teşkil etmektedir.

3.3. Kadro ve Personel Durumu

KKTC Merkez Bankasının 2006 yıl sonuna göre kadro sayısı 101 personel olarak tespit edilmiştir. Faaliyet dönemi sonu itibarıyla bu kadroların yüzde 65’i dolu olup, kadrolu personel adedi 66 kişiden oluşmaktadır. Kadrolu personel sayısına 4 kişilik geçici personel ile özürlü personel istihdamı yasası çerçevesinde istihdam edilen 1 personel ilave edildiği zaman Kurumun toplam personel sayısı 71 kişiye ulaşmaktadır. 2006 yılı içinde Bankadan emeklilik, istifa ve görev sürelerinin dolması nedeniyle ayrılan başkan yardımcıları ile birlikte toplam altı personel ayrılmıştır. Buna göre, 2005 yılı sonunda 77 kişi olan fiili personel sayısı 2006 yıl sonu itibarıyla altı kişi azalarak 71’e düşmüştür.

Kurumun 71 kişilik personelinden 9’u yöneticilik hizmetleri sınıfında, 43’ü genel hizmetler sınıfında, 7’si kitabet hizmetleri sınıfında, 7’si bedeni hizmetleri gerektiren yardımcı hizmetler sınıfında, 1’i diğer personel sınıfında ve 4’ü geçici olarak görev yapmaktadır. Merkez Bankası personelinin hizmet gruplarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo-44: PERSONELİN HİZMET GRUPLARINA GÖRE DAĞILIMI

HİZMET SINIFI	PERSONEL SAYISI	TOPLAM İÇİNDEKİ PAYI (%)
Yöneticilik	9	12,68
Genel	43	60,56
Kitabet	7	9,86
Bedeni Hizmetleri Gerektiren Yardımcı	7	9,86
Geçici	4	5,63
Diğer Personel	1	1,41
TOPLAM	71	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Not: Toplam personel sayısının hesaplamasında yönetim kurulu üyeleri hariç tutulmuş, başkan ve başkan yardımcılarını dahil edilmiştir.

Personelin eğitim düzeyine göre dağılımı incelendiği zaman toplam 71 personelin 9'u yüksek lisans, 25'i üniversite, 31'i lise ve 6'sı ilköğretim diplomasına sahiptir.

Yüksek lisans eğitim düzeyindeki 9 personelin 4'ü yöneticilik, 4'ü genel hizmetler ve 1'i geçici hizmetler sınıfındaki elemanlardan oluşmaktadır. 25 kişilik üniversite diploması sahibi personelin ise 5'i yöneticilik, 16'sı genel hizmetler, 2'si kitabet ve 2'si geçici hizmetler sınıfında bulunmaktadır. Lise mezunu personelin 23'ü genel hizmetler, 5'i kitabet hizmetleri, 2'si bedeni hizmetler gerektiren yardımcı hizmetlerde ve 1'i ise özürlleri koruma rehabilite ve istihdam yasası çerçevesinde görevlerini ifa etmektedirler. İlköğretim mezunlarının 5'i bedeni hizmetler, 1'i ise geçici olarak görevlerini devam ettirmektedirler.

Personelin eğitim düzeyine göre dağılımının toplam içindeki yüzde payları incelendiğinde, yüksek lisanslı personel sayısının toplam personel sayısı içindeki payının yüzde 12,68, üniversite mezunu personel sayısının payı yüzde 35,21, lise mezunlarının payının yüzde 43,66 ve ilköğretim mezunlarının payının ise yüzde 8,45 olduğu görülmektedir.

Tablo-45: PERSONELİN EĞİTİM DÜZEYİNE GÖRE DAĞILIMI

HİZMET SINIFI	İLKÖĞRETİM	LİSE	ÜNİVERSİTE	YÜKSEK LİSANS	TOPLAM
Yöneticilik	---	---	5	4	9
Genel	---	23	16	4	43
Kitabet	---	5	2	---	7
Bedeni Hizmetleri Gerektiren Yardımcı	5	2	---	---	7
Geçici	1	---	2	1	4
Diğer Personel	---	1	---	---	1
TOPLAM	6	31	25	9	71
Toplam İçindeki Pay (%)	8,45	43,66	35,21	12,68	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

3.4. Eğitim Faaliyetleri

2006 yılındaki eğitim faaliyetlerine 7 personel yurtdışında, 11 personel ise Banka ve yurtiçinde katılmıştır. Yurtdışı eğitim programlarına yöneticilik hizmetlerinden 5, genel hizmetler ve geçici personelden 1'er kişi iştirak etmiştir. Banka ve yurtiçi eğitimlerden ise 1'i yöneticilik, 7'si genel hizmetler, 2'si kitabet hizmetleri ve 1'i geçici olmak üzere toplam 11 personel yararlanmıştır. Yurtdışı eğitim programlarına yöneticilik hizmetlerinden 2 kişi 3, 3 yönetici ise 1'er kez, genel hizmetler sınıfı ile geçici personelden 1'er kişi ise 1'er kez olmak üzere toplam 11 kez yurtdışı programlara katılım sağlanmıştır.

Banka ve Yurtiçi eğitim programı kapsamında personele KKTC Merkez Bankası Bankalar Gözetim sisteminin otomasyona geçirilmesi projesi kapsamında, Java programlama dili ve Web uygulamalarını geliştirme, insan kaynakları yönetiminde temel ilkeler, Uluslar arası Muhasebe Standartları ile Uluslar arası Finansal Raporlama Standartları, Uluslar arası Bankacılık Hukuku ve Düzenlemesi ile Müşteri Odaklı Hizmet konularında eğitim olanağı sağlanmıştır. Yurtdışı eğitim çalışmaları çerçevesinde ise personelin bilgi ve becerisinin artırılması, meslekteki gelişmeleri izlemesi ve kendisini yenilemesi amacıyla kurs ve seminerlere katılma imkanı yaratılmıştır.

Tablo-46: EĞİTİM PROGRAMLARI VE KATILIM

HİZMET SINIFI	YURTDIŞI	BANKA VE YURTIÇİ
Yöneticilik	5	1
Genel	1	7
Kitabet	0	2
Yardımcı	0	0
Geçici	1	1
Toplam	7	11

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

3.5. Bilanço Açıklaması

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası bilanço büyüklüğü 2006 yıl sonuna göre YTL bazında yüzde 12,70, dolar bazında ise yüzde 7,59 oranında gelişme göstermiştir. 2006 yılı içinde ABD dolarının Yeni Türk Lirası karşısında değer kazanmasına karşın, dolar bazındaki bu artışta, mevduat ile yasal karşılık miktarlarındaki artışın etkili olduğu görülmektedir.

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın 2006 yılında göstermiş olduğu faaliyetleri sonucunda oluşan bilançosu seçilmiş ana hesaplar itibarıyla aşağıda sunulmuştur.

Tablo-47: KKTC MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU

	AKTİF	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay		Yüzde Değişim	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	YTL	ABD\$
1	Nakit Değerler ve Bankalardan Ala.	434.204	595.218	323.598.152	423.461.867	40,80	49,62	37,08	30,86
2	Menkul Değerler Cüzdanı	369.679	373.659	275.509.763	265.835.942	34,74	31,15	1,08	-3,51
3	Krediler (Toplam)	166.085	135.897	123.777.761	96.682.555	15,61	11,33	-18,18	-21,89
	-Kamu*	138.103	129.126	102.923.685	91.865.396	-	-	-6,50	-10,74
	-Bankacılık	3.510	6.771	2.615.889	4.817.160	-	-	92,89	84,15
	-TMSF	24.472	0	18.238.187	0	-	-	-100,00	-100,00
4	Takipteki Alacaklar (net)	2.153	2.345	1.604.561	1.668.327	0,20	0,20	8,92	3,97
5	Sabit Kıymetler (net)	534	498.0	397.973	354.297	0,05	0,04	-6,77	-10,97
6	Diğer Aktifler	91.604	91.848	68.269.489	65.344.337	8,60	7,66	0,27	-4,28
	TOPLAM	1.064.259	1.199.465	793.157.699	853.347.325	100,00	100,00	12,70	7,59
	PASİF	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay		Yüzde Değişim	
		2005	2006	2005	2006	2005	2006	YTL	ABD\$
1	Kamu Mevduatı	109.065	65.142	81.282.605	46.344.622	10,25	5,43	-40,27	-42,98
2	Bankalar Mevduatı	443.177	560.782	330.285.437	398.962.721	41,64	46,75	26,54	20,79
3	Diğer Mevduat	19.675	6.277	14.663.139	4.465.709	1,85	0,52	-68,10	-69,54
4	Yasal Karşılıklar	367.845	450.941	274.142.942	320.817.445	34,56	37,60	22,59	17,03
5	Fonlar	6.690	6.474	4.985.840	4.605.862	0,63	0,54	-3,23	-7,62
6	Diğer Pasifler	92	166	68.565	118.099	0,01	0,01	80,00	72,24
7	Özkaynaklar	117.715	109.683	87.729.170	78.032.869	11,06	9,15	-6,82	-11,05
	TOPLAM	1.064.259	1.199.465	793.157.699	853.347.325	100,00	100,00	12,70	7,59

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

(*) Hazine Kefaletine haiz bonolar üzerine avans tutarı dahil edilmiştir.

3.5.1. Aktif Hesaplar

3.5.1.1. Nakit Değerler ve Bankalardan Alacaklar

Altın, kasa ve bankalardan alacaklar (yurtiçi ve yurtdışı) kalemlerinden oluşan bu hesabın bakiyesi 2006 yıl sonuna göre 423,4 milyon dolardır. Bir önceki yıla göre 99,9 milyon dolarlık bir artış olmuştur.

3.5.1.2. Menkul Değerler Cüzdanı

Türkiye Cumhuriyeti Hazinesinden alınan devlet tahvilleri ile hazine bonolarından oluşan bu hesap, 2005 yılında 275,5 milyon dolar bakiye gösterirken, Yeni Türk Lirası bazında artmış olmasına karşın, YTL'nin değer

kaybetmesi sonucu 2006 yılında dolar bazında 9,7 milyon dolar azalarak 265,8 milyon dolar olarak gerçekleşmiş bulunmaktadır.

3.5.1.3. Krediler (Toplam)

Kamu kesimine (Hazine), bankacılık sektörüne ve Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna (TMSF) kullandırılan kredilerin bakiyesini oluşturan bu hesabın 2006 sonunda 96,7 milyon dolar olduğu görülmektedir. Bir önceki yıla göre toplam krediler dolar bazında yüzde 21,89 oranında azalmıştır. Kamu kesimi kredilerinde 11,1 milyon dolar azalış olmasına karşın, bankacılık sektörüne kullandırılan kredilerde 2,2 milyon dolar artış olmuştur. 18,2 milyon dolar olan TMSF'ye kullandırılan kredilerin bakiyesi ise 2006 yıl sonuna göre sıfır bakiye göstermektedir. Toplam kredilerin aktif içindeki payı 2005 yılında yüzde 15,61 iken 2006'da bu payın yüzde 11,33'e gerilediği gözlenmektedir.

Hazineye kısa vadeli avans şeklinde veya hazine kefaletiyle kamu kesimine kullandırılan kredilerin bakiyesini içeren kamu kredileri (Hazineden Alacaklar) hesabının 2006 sonunda Yeni Türk lirası bazında 138,1 milyon liradan, yüzde 6,50 oranında azalarak 129,1 milyon liraya gerilemiştir. YTL'nin ABD doları karşısında değer kaybetmesinden dolayı ise dolar bazında yüzde 10,74 oranında azalarak 102,9 milyon dolardan 91,8 milyon dolara düştüğü görülmektedir.

Bankacılık sektörüne kullandırılan krediler 2006 yılında 2,2 milyon dolar artarak 4,8 milyon dolar seviyesine çıkmıştır. Sektörel bazda incelendiği zaman bu kredilerin yüzde 51,90'ı eğitim ve yüzde 48,10'u ise sanayi kesimine kullandırılan kredilerden oluşmaktadır.

2005 yılında 18,2 milyon dolar olan Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu hesabının bakiyesi 2006 yılında tamamının ödenmesiyle sıfır bakiye vermiştir.

3.5.1.4. Takipteki Alacaklar (Net)

2006 yıl sonuna göre 8,3 milyon dolarlık takipteki kredi alacağı için ayrılan karşılık tutarı 6,7 milyon dolar olup net 1,6 milyon dolar bakiye vermektedir. 2005 yılında ise 8,0 milyon dolarlık kredi alacağına karşılık ayrılan tutar 6,4 milyon dolar olup yine 1,6 milyon dolar bakiye arz etmekteydi. Takipteki alacaklar için ayrılan karşılık tutarı, tasfiye halindeki bankalara 2001 yılından önce kullandırılan reeskont kredilerinden kaynaklanmaktadır.

Duran değerler ve takas hesaplarının takip edildiği geçici diğer hesapların 2005 yılına göre 68,3 milyon dolar olan bakiyesi 2006 yılında 65,3 milyon dolara gerilemiştir.

Toplam aktiflerin TP-YP kompozisyonuna bakıldığı zaman 2005 yılında Türk lirası cinsinden aktiflerin toplam aktifler içindeki payının yüzde 54,69 olduğu ve 2006 yılında bu payın yüzde 49,86'ya gerilediği görülmektedir. Buna karşın yabancı para aktiflerin, bir önceki yıla göre 4,83 puan artarak yüzde 50,14 düzeyine yükseldiği gözlenmektedir.

Yeni Türk lirası cinsinden aktif hesapların kendi içindeki dağılımı bir önceki yıl ile kıyaslandığı zaman, nakit değerler ve bankalardan alacaklar kalemi 1,09 puan artarak yüzde 6,57'ye yükseldiği, menkul değerler cüzdanı kaleminin ise

3,49 puan azalarak yüzde 29,99'a gerilediği, krediler kaleminin 1,47 puan azalarak yüzde 5,60'a gerilediği ve takipteki alacaklar kaleminde bir değişiklik olmadığı diğer kalemlerin ise 0,96 puan azalarak yüzde 7,70'e gerilediği görülmektedir.

2006 sonuna göre yabancı para aktif kalemlerin dağılımı incelendiği zaman nakit değerler ve bankalardan alacaklar kalemi 7,73 puan artarak yüzde 43,05 menkul değerler cüzdanı kalemi 0,09 puan azalarak yüzde 1,16 ve krediler kalemi 2,81 puan daralarak yüzde 5,73 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo-48: TOPLAM AKTİFLERİN TP-YP KOMPOZİSYONU (%)

AÇIKLAMA	2005		2006	
	TP	YP	TP	YP
Nakit Değerler ve Bankalardan Alacaklar	5,48	35,32	6,57	43,05
Menkul Değerler Cüzdanı	33,48	1,25	29,99	1,16
Krediler	7,07	8,54	5,60	5,73
Tahsili Gecikmiş Alacaklar (Net)	0,00	0,20	0,00	0,20
Diğer	8,66	0,00	7,70	0,00
TOPLAM	54,69	45,31	49,86	50,14

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

3.5.2. Pasif Hesaplar

Dolar bazında 2006 yıl sonu itibarıyla kamu, bankalar ve diğer mevduatı ifade eden mevduat toplamının, pasif toplamı içindeki payı 1,04 puan azalarak yüzde 52,70'e, yasal karşılıklarının payı 3,04 puan artarak yüzde 37,60'a ve özkaynakların toplam pasif içindeki payı ise 1,91 puan azalarak yüzde 9,15'e gerilemiştir. Fonlar ve diğer pasiflerden oluşan toplam diğer pasifler kaleminin payı 0,09 puan azalarak yüzde 0,55 olmuştur.

Yukarıda belirtilen pasif kalemlerin gelişimi miktarsal olarak dolar bazında incelendiği zaman mevduatların 23,6 milyon dolar artarak 449,8 milyon dolara, mevduat munzam karşılıklarının 46,7 milyon dolar artarak 320,8 milyon dolara ve özkaynak toplamının 9,7 milyon dolar azalarak 78,0 milyon dolara gerilediği görülmektedir. Toplam diğer pasifler kalemi ise 0,3 milyon dolar azalarak 4,7 milyon dolara düşmüştür.

3.5.2.1. Mevduat

2006 yılında Bankanın ana fon kaynağı yine mevduat olmuştur. Bu kaynağın son yıllardaki artış eğilimini devam ettirdiği gözlenmektedir. 2005 yılında 426,2 milyon dolar olan ve kamu mevduatı, bankalar mevduatı ile diğer mevduat'tan oluşan toplam mevduat 23,6 milyon dolar artarak 2006 yılında 449,8 milyon dolara ulaşmıştır. Bankalar mevduatının toplam mevduat içindeki payı 11,21 puan artarak yüzde 88,70'e, kamu mevduatının payı ise 8,77 puan azalarak yüzde 10,30'a gerilemiştir. Diğer mevduatın payı 2,45 puan azalarak yüzde 0,99 olmuştur. Toplam mevduat miktarındaki söz konusu artış KKTC Merkez Bankası'nın uygulamakta olduğu faiz politikasından kaynaklanmaktadır.

Kurumumuz, bankalara ait Yeni Türk Lirası serbest hesaplara, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın gecelik faiz oranlarına yakın oranlar tatbik etmekte ve bu suretle paranın yurtiçinde değerlendirilmesine ortam yaratmaya çalışmaktadır. Bunun yanı sıra yasal karşılık oranlarında indirimler yapılmak suretiyle bankaların kullanılabilir fonlarının artmasına ve piyasaya likidite sağlanmasına olanak sağlanmaktadır. Belirtilen bu nedenlerin yanı sıra sisteme yurtdışından para girişinin devam etmesi mevduat hacminin artmasında etkili olmuştur.

3.5.2.2. Yasal Karşılıklar

Bankanın ikinci büyük kaynağını oluşturan yasal karşılıklar kalemi toplamda yüzde 17,03 oranında artarak 320,8 milyon dolara ulaşmıştır. 46,7 milyon dolarlık artışa tekabül eden bu yükselişin 20,6 milyon dolarlık kısmı Yeni Türk lirası yasal karşılıklarından, 26,1 milyon dolarlık kısmı ise yabancı para yasal karşılıklardan kaynaklanmaktadır.

Bu dönem içerisinde Yeni Türk Lirası yasal karşılıkların toplam yasal karşılıklar içindeki payı 0,39 puan azalarak yüzde 46,28 olarak gerçekleşmiştir. Yabancı para yasal karşılıkların toplam yasal karşılıklar içindeki payında ise doğal olarak Yeni Türk Lirası yasal karşılıkların tersi olmuş ve 0,39 puan artarak yüzde 53,72 olarak gerçekleşmiştir. Merkez Bankası tarafından yasal karşılık oranlarında yapılan kademeli indirimlere rağmen, yasal karşılık hesap bakiyelerinin seviyelerinde azalma meydana gelmemesinin nedenleri arasında sektöre duyulan güvenin artarak devam etmesi ve ekonomik faaliyetlerdeki canlanmaya dayanmaktadır.

3.5.2.3. Özkaynaklar

2005 yıl sonuna göre 87,7 milyon dolar olan bu hesabın bakiyesi 9,7 milyon dolar azalarak 2006 yılı sonunda 78,0 milyon dolar olmuştur. Bu durumda bir önceki yıla göre özkaynaklarımızda yüzde 11,05 oranında bir azalış meydana gelmiştir. Özkaynakların 2005 yılında yüzde 11,06 olan aktif toplamı içindeki payı 2006 sonunda yüzde 9,15'e gerilemiştir.

Tablo-49: KKTC MERKEZ BANKASI ÖZKAYNAK DAĞILIMI

AÇIKLAMA	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay		Yüzde Değişim	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	YTL	ABD\$
Sermaye	20.000	20.000	14.905.351	14.228.799	16,99	18,23	0,00	-4,54
İhtiyatlar	28.155	40.258	20.983.008	28.641.150	23,92	36,70	42,99	36,50
Karşılıklar	21.145	25.607	15.758.683	18.217.843	17,96	23,35	21,10	15,61
Kar	48.415	23.818	36.082.128	16.945.077	41,13	21,72	-50,80	-53,04
TOPLAM	117.715	109.683	87.729.170	78.032.869	100,00	100,00	-6,82	-11,05

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Toplam pasiflerin TP-YP kompozisyonuna bakıldığı zaman, Yeni Türk Lirası cinsinden kalemlerin ağırlığının yüzde 51,25’den yüzde 50,31’e gerilediği görülmektedir. Yabancı para kalemlerin ağırlığında ise artış olduğu ve yüzde 48,75’den, Yüzde 49,69’a yükseldiği gözlenmektedir. Mevduatın, toplam pasifler içindeki TP-YP dağılımı incelendiğinde, Yeni Türk lirası cinsinden mevduat yüzde 24,05’den, 23,76’ya gerilemiş, yabancı para cinsinden mevduat ise yüzde 30,32’den yüzde 29,49’a gerilemiştir. Mevduat munzam karşılıkları kalemi ise Yeni Türk Lirasında 1,27 puan, yabancı parada ise 1,77 puan artmıştır.

Tablo-50: TOPLAM PASİFLERİN TP-YP KOMPOZİSYONU (%)

AÇIKLAMA	2005		2006	
	TP	YP	TP	YP
Mevduat	24,05	30,32	23,76	29,49
Yasal Karş.	16,13	18,43	17,40	20,20
Diğer	0,01	--	0,01	0,00
Özkaynaklar	11,06	--	9,14	0,00
TOPLAM	51,25	48,75	50,31	49,69

Kaynak: KKTTC Merkez Bankası.

3.6. 2006 Yılı Kar-Zarar Hesabı

2006 yılında Merkez Bankasının karı, 2005 yılına göre 19,1 milyon dolar azalarak 16,9 milyon dolar olmuştur. Bankanın toplam gelirlerindeki yüzde 8,8’lik artışa karşın toplam giderlerde yüzde 59,55 oranında bir artış gerçekleşmiştir.

2006 yılında toplam gelirlerin yüzde 64,63’lük kısmı Yeni Türk Lirası işlemlerinden sağlanmış olup toplam gelirler içerisindeki en büyük paya sahip olma özelliğini korumuştur. Bu oran 2005 sonunda yüzde 60,96 olarak gerçekleşmişti. Bu gelişmede Yeni Türk Lirası cinsinden MDC faiz gelirleri etkili olmuştur. Bu kalemi yüzde 27,95’lik payla alınan faizler kalemi izlemektedir. Üçüncü en büyük paya sahip kambiyo karları kaleminin yüzde 16,18 olan payı kur ve paritelerdeki gelişmelere bağlı olarak 2006 sonunda 8,93 puan azalarak yüzde 7,25’e gerilemiştir.

Verilen faizlerin toplam giderler içindeki payı 14,16 puan artarak yüzde 53,67 olarak gerçekleşmiştir. Faizlerin yüzde 59,00’lük kısmı mevduat, yüzde 41,00’lük kısmı ise yasal karşılıklara ödenmiştir. Bu oranlar 2005 yılında sırasıyla yüzde 62,54 ve yüzde 37,46 olarak gerçekleşmişti. İkinci en büyük paya sahip olan kambiyo zararları kaleminin toplam giderler içindeki payı ise yüzde 4,53’den yüzde 18,90’a yükselmiştir.

Kambiyo karlarındaki yüzde 8,93'lük daralmaya karşın, kambiyo zararlarında 14,37 puanlık artış olduğu gözlenmektedir.

Tablo-51: KKTC MERKEZ BANKASI KAR-ZARAR (%)

GELİRLER	BİN YTL						YüzdeDeğişim	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	YTL	ABD\$
Kambiyo Karları	17.381	8.879	12.953.495	6.316.875	16,18	7,25	-48,92	-51,23
Türk Lirası İşlemleri Karları	65.498	79.149	48.813.534	56.309.761	60,96	64,63	20,84	15,36
Alınan Faizler	24.470	34.228	18.236.697	24.351.167	22,78	27,95	39,88	33,53
Çeşitli Karlar	86	207	64.093	147.268	0,08	0,17	140,08	129,77
TOPLAM	107.435	122.463	80.067.819	87.125.071	100,00	100,00	13,99	8,81
GİDERLER	BİN YTL						Yüzde Değişim	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006	YTL	ABD\$
Personel Giderleri	3.306	3.921	2.463.855	2.789.556	3,08	3,20	18,61	13,22
İdari Giderler	216	261	160.978	185.686	0,20	0,21	20,57	15,35
Banknot ve Efektif Sigorta Primleri	3.498	4.462	2.606.946	3.174.445	3,26	3,64	27,55	21,77
Kasadaki TL ve Efek, Sig. Primleri	2.000	-	1.490.535	-	1,86	-	-100,00	-100,00
Verilen Faizler	42.450	65.730	31.636.608	46.762.948	39,51	53,67	54,84	47,81
Kambiyo Zararları	4.861	23.145	3.622.746	16.466.278	4,53	18,90	376,12	354,52
Şüpheli Alacaklar Karşılığı	2.402	768	1.790.133	546.386	2,24	0,63	-68,03	-69,48
Amortismanlar	89	97	66.329	69.010	0,08	0,08	8,99	4,04
Sair Giderler ve Zararlar	198	262	147.563	186.397	0,18	0,21	32,47	26,32
Kar	48.415	23.817	36.082.128	16.944.365	45,06	19,46	-50,81	-53,04
TOPLAM :	107.435	122.463	80.067.819	87.125.071	100,00	100,00	13,99	8,81

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

3.7. Yasal ve İdari Düzenlemeler

Özelde bankacılık sektörü genelde ise ülke ekonomisi üzerinde etkisi olan ve 2006 yılında çıkarılan yasalar, idari düzenlemeler, tarih ve açıklama yapılmak suretiyle aşağıda sunulmuştur.

Tablo-52: BANKACILIK SEKTÖRÜ İLE İLGİLİ ALINAN KARARLAR	
31.01.06	Döviz Mevduat ve Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranlarının Değiştirilmesi.
26.05.06	YTL ve Döviz Mevduata Uygulanan Faiz Oranlarının Değiştirilmesi.
26.05.06	Döviz Reeskont Faiz Oranlarının Değiştirilmesi.
09.06.06	YTL Mevduata Uygulanan Faiz Oranlarının Değiştirilmesi.
29.06.06	YTL ve Döviz Mevduata Uygulanan Faiz Oranlarının Değiştirilmesi.
29.06.06	YTL Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranlarının Değiştirilmesi.
29.06.06	Döviz Reeskont Faiz Oranlarının Değiştirilmesi.
29.06.06	Yasal Karşılık Oranlarının Değiştirilmesi.
28.07.06	YTL Mevduata Uygulanan Faiz Oranlarının Değiştirilmesi.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-53: BANKACILIK SEKTÖRÜNE İLİŞKİN YASAL DÜZENLEMELER VE MERKEZ BANKASI İDARİ KARARLARI	
26.05.06	Bankaların, karşılıksız çeklerle ilgili sorumlu oldukları tutar ve ödenmesinin uygulanmasına ilişkin tebliğ.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-54: KKTC MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU (31.12.2006)

AKTİF (YTL)	TÜRK LİRASI HESAP TUTARI	YABANCI PARA HESAP TUTARI	TÜRK LİRASI HESAP TOPLAMI	YABANCI PARA HESAP TOPLAMI	GENEL TOPLAM
I- DÖNER DEĞERLER					968.876.693,81
Kasa			1.034.965,22	58.528.703,52	
Altın			0	753.893,83	
Menkul Değerler Cüzdanı			359.673.225,00	13.985.720,00	
Bankalar Nezdiindeki Mev.			77.824.091,75	391.549.358,79	
Hariçteki Muhabirler			0	65.526.735,70	
II- DURAN DEĞERLER					498.150,69
Gayri Menkuller			303,92	0	
Demirbaşlar			497.846,77	0	
III- KREDİLER					73.943.169,24
A- Kamu Sektörü			67.172.288,39	0	
a- Haz.Kıs. Va.Av.	66.805.323,53	0			
b- Haz.Kef.Ha.Bo.Üz.Av.	366.964,86	0			
c- Ha.Ke.Ha.Ol..Bo.Üz.Av.					
B- Bankacılık Sektörü			0	6.770.880,85	
a- Tarım					
b- Ticari					
c- Sanayi	0	3.256.880,85			
d- Tasarruf Mev. Sig.Fonu					
e- Küçük Esnaf					
f- Eğitim	0	3.514.000,00			
IV- MUVAKKAT BORÇLULAR			41.382,02		41.382,02
V- DİĞER AKTİFLER					156.105.598,31
A- Borçlu Transitar Hes.			91.806.822,78	61.953.785,03	
B-Takipteki Alacaklar	19.732,18	11.724.967,52	0	2.344.990,50	
Takipteki Alacaklar Karş. (-)	-19.732,18	-9.379.977,02			
		TOPLAM	598.050.925,85	601.414.068,22	1.199.464.994,07

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-55: KKTC MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU (31.12.2006)

PASİF (YTL)	TÜRK LİRASI HESAP TUTARI	YABANCI PARA HESAP TUTARI	TÜRK LİRASI HESAP TOPLAMI	YABANCI PARA HESAP TOPLAMI	GENEL TOPLAM
I - ÖZKAYNAKLAR					109.682.970,
Sermaye			20.000.000		
Nominal Sermaye					
Ödenmemiş Sermaye					
İhtiyatlar			40.258.180,90		
Karşılıklar			25.607.304,15		
Kar			23.817.485,44		
II- YABANCI KAYNAKLAR					1.089.615.774,
A- Kamu Sek.Mevd.			6.306.129,65	58.836.345,49	
a- Hazine Mevduatı	5.990.808,91	3.425.551,65			
b- Gen.Bütçe.İda.	315.302,84	55.410.793,84			
c- Katma Büt.İda.	17,90	0			
B- Bankacılık Sektörü Mev.			479.828.846,12	531.893.874,72	
a-Bankalar Mevduatı	271.132.222,12	289.635.687,92			
b- Yasal .Karşılıklar	208.696.624,00	242.244.130,80			
c-Bloke Paralar	0	14.056,00			
C- Muhtelif Mevduat			5.582.741,90	694.174,74	
a-Kuruluş ve Şahıs Mevd.	333.597,37	694.174,74			
b-Diğer Mevd.	5.249.144,53	0			
D- Fonlar			1.927.498,66	4.546.162,79	
a- Mer.Bank.Fon.	128.924,85	0			
b- Hazineye Ait Fonlar	1.336.674,70	64.665,88			
c- Diğer Fonlar	461.899,11	4.481.496,91			
III- MUVAKKAT ALACAKLILAR				687,63	687,63
IV- DİĞER PASİFLER					165.561,88
Alacaklı Transitar Hes.			133.387,79	32.174,09	
		TOPLAM	603.461.574,61	596.003.419,46	1.199.464.994,07

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-56: KKTC MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU (31.12.2005)

AKTİF (YTL)	TÜRK LİRASI HESAP TUTARI	YABANCI PARA HESAP TUTARI	TÜRK LİRASI HESAP TOPLAMI	YABANCI PARA HESAP TOPLAMI	GENEL TOPLAM
I- DÖNER DEĞERLER					803.882.854,48
Kasa			215.945,55	43.645.032,50	
Altın			0	582.261,23	
Menkul Değerler Cüzdanı			356.328.235,00	13.350.910,00	
Bankalar Nezindeki Mev.			58.081.780,48	295.487.013,69	
Hariçteki Muhabirler			0	36.191.676,03	
II- DURAN DEĞERLER					534.319,47
Gayri Menkuller			324,96		
Demirbaşlar			533.994,51		
III- KREDİLER					95.154.112,92
A- Kamu Sektörü			75.206.398,39	16.437.518,38	
a- Haz.Kıs. Va.Av.	66.805.323,53	0			
b- Haz.Kef.Ha.Bo.Üz.Av.	366.964,86	0			
c- Ha.Ke.Ha.Olma.Bo.Üz.Av.	8.034110,00	16.437.518,38			
B- Bankacılık Sektörü			10.333,35	3.499.862,80	
a- Sanayi	0	3.032.916,40			
b- Küçük Esnaf	10.333,35	0			
c- Eğitim	0	466.946,40			
IV- MUVAKKAT BORÇLULAR			46.072,58	0	46.072,58
V- DİĞER AKTİFLER					164.641.778,13
A- Borçlu Transitar Hes.			91.558.152,10	70.930.650,71	
B-Takipteki Alacaklar	19.732,18	10.764.891,62	0	2.152.975,32	
Takipteki Alacaklar Karş. (-)	-19.732,18	-8.611.916,30			
		TOPLAM	581.981.236,9	482.277.900,66	1.064.259.137,58

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Tablo-57: KKTC MERKEZ BANKASI BİLANÇOSU (31.12.2005)

PASİF (YTL)	TÜRK LİRASI HESAP TUTARI	YABANCI PARA HESAP TUTARI	TÜRK LİRASI HESAP TOPLAMI	YABANCI PARA HESAP TOPLAMI	GENEL TOPLAM
I - ÖZKAYNAKLAR					117.714.898,34
Sermaye			20.000.000		
Nominal Sermaye					
Ödenmemiş Sermaye					
İhtiyatlar			28.154.364,50		
Karşılıklar			21.145.268,26		
Kar			48.415.265,58		
II- YABANCI KAYNAKLAR					946.451.880,04
A- Kamu Sek.Mevd.			11.437.379,91	97.627.177,39	
a- Hazine Mevduatı	9.027.491,09	5.978.744,90			
b- Gen.Bütçe.İda.	2.409.870,92	91.648.432,49			
c- Katma Büt.İda.	17,90	0			
B- Bankacılık Sektörü Mev.			392.982.750,22	418.039.504,45	
a-Bankalar Mevduatı	221.320.266,86	221.843.483,25			
b- Yasal.Karşılıklar	171.662.483,36	196.182.603,20			
c-Bloke Paralar	0	13.418,00			
C- Muhtelif Mevduat			18.990.773,13	684.681,24	
a-Kuruluş ve Şahıs Mev.	264.442,72	0			
b-Diğer Mevduat	18.726.330,41	684.681,24			
D- Fonlar			4.190.374,70	2.499.239,00	
a- Mer.Bank.Fon.	57.687,82	0			
b- Hazineye Ait Fonlar	876.390,27	59.998,35			
c- Diğer Fonlar	3.256.296,61	2.439.240,65			
III- MUVAKKAT ALACAKLILAR			0	693,54	693,54
IV- DİĞER PASİFLER					91.665,66
Alacaklı Transitar Hes.			66.253,42	25.412,24	
		TOPLAM	545.382.429,72	518.876.707,86	1.064.259.137,58

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır)

4. TASARRUF MEVDUATI SİGORTA FONU

4.1. Giriş

Mevduat sigortası bankacılık sistemlerinde problemlerin yaşandığı bir ortamda mevduat sahiplerine tasarruflarının en kısa sürede yasalarla çerçevesi belirlenmiş şartlarda geri ödeneceği şeklinde bir güvence vermesi nedeniyle mali sistemde istikrar sağlayıcı bir rol üstlenmektedir.

KKTC Merkez Bankası bünyesindeki Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu krizlerdeki önemli rolünü genelde başarılı bir şekilde yerine getirmiştir. Özellikle 2001 yılından itibaren sigorta kapsamındaki mevduat sahiplerinin alacaklarını bir defa da ve tamamen ödeyerek ekonomik sorunlara ilaveten olası sosyal sorunların yaşanmamasında önemli ve etkili bir görevi yerine getirmede başarılı olmuştur.

4.2. Fonun Kaynakları, Yetki ve Görevleri ile Faaliyetleri

4.2.1. Fon Kaynakları

41/2001 sayılı Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yasasının 7. maddesi Fonun kaynaklarının sigorta primleri, zamanasımına uğrayan mevduat, emanet ve alacaklar, bütçeden aktarılabacak avans miktarları, mevduat munzam karşılıklarından alınacak gecikme zamları, Türkiye’den ve/veya diğer ülkelerden bu amaçla sağlanacak yardımlar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar Yasası altında Merkez Bankasına alınacak cezalar ve Fon mevcudunun gelirleri ile diğer gelirler olarak belirlemiştir.

Yasa ayrıca Fona olağanüstü hallerde Bakanlar Kurulundan izin almak kaydıyla borçlanabilme imkanını da vermektedir.

4.2.2. Yetki ve Görevler

Diğer taraftan TMSF Yönetim Kurulu Fon hesaplarını denetlemek, Fonda oluşan miktarları nemalandırmak amacıyla belirlenecek esaslar çerçevesinde Türk Lirası ve döviz olarak değerlendirmek, Bakanlar Kurulunca yönetim, denetim ve/veya hisseleri Fona devredilen bankalara Bakanlıkça onaylanacak yetkili yönetici atamak, yönetim, denetim ve/veya hisseleri Fona devredilen bankada mevduat sahipleri ile diğer alacaklıların haklarını korumaya yönelik tedbirler almak, mevduat izni kaldırılan bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar Yasası'nın 39. Maddesinde sayılan ilgililerin mal, hak ve alacaklarına mahkeme tarafından teminat şartı aranmaksızın ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konmasını talep etmek, yönetim ve denetimi fona intikal eden bankadaki sigortalı mevduatı ödeyerek, mevduat sahipleri yerine bankanın tasfiyesini istemek, yönetim, denetim ve/veya hisseleri Fona devredilen birden fazla banka bulunması durumunda, bu bankaları birleştirebilmek veya bir başka banka ile birleştirilebilmek, hisselerini devraldığı banka mali bünyesini güçlendirdiği takdirde, bankaya ait hisseleri Bakanlıkça belirlenecek usuller çerçevesinde elden çıkarmak, yönetim, denetim ve/veya hisseleri fona intikal eden bankalar hakkında tasfiye istenmesi ve mahkemenin tasfiye talebini

onaylaması halinde, Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu Yönetim Kurulu tasfiye işlemlerinin tamamlanması süresini aşmayacak bir süre için ve sadece tasfiye amacına yönelik olmak kaydıyla hizmet satın alabilmekle görevli ve/veya yetkili bulunmaktadır.

4.2.3. Faaliyetler

Fon kendisine verilen görevler çerçevesinde esas itibarıyla iki tür faaliyette bulunmaktadır. Bu faaliyetlerden biri mevduat sigortacılığı, diğeri ise çözümleme faaliyetleridir.

TMSF, mevduat sigorta faaliyetleri kapsamında yönetim, denetim ve/veya hisseleri Fona devredilen bankada mevduat sahipleri ile diğer alacaklıların haklarını korumaya yönelik tedbirler almak, mevduat izni kaldırılan bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Bankalar Yasası'nın 39. Maddesinde sayılan ilgililerin mal, hak ve alacaklarına mahkeme tarafından teminat şartı aranmaksızın ihtiyati tedbir veya ihtiyati haciz konmasını talep etmek, yönetim ve denetimi fona intikal eden bankadaki sigortalı mevduatı ödeyerek, mevduat sahipleri yerine bankanın tasfiyesini istemek işlemlerini yapmaktadır.

Çözümleme faaliyetleri kapsamında ise Fon, yönetim, denetim ve/veya hisseleri kendisine devredilen bankaların uygun şekilde çözülmesi, gerek kendi bünyesindeki ve/veya 62/2002 sayılı 'Tasfiye Halindeki Bankalar ile Yönetimi ve Denetimi Fon'a Devredilen Bankalara Ait Alacakların TMSF'ye Devri Yasası' tahtında Fona devredilen alacakları yeniden yapılandırmak suretiyle veya bir defada tahsil edilmesi işlemleri ile bankaların kendine ait veya alacaklarından dolayı elde ettikleri varlıkların (gayrimenkul v.b.) satışı ve taraf olduğu davaların sonuçlandırılmasına yönelik işlemleri yerine getirmektedir.

4.2.4. Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna 2000-2006 Döneminde Devredilen Bankalar Nezdindeki Mevduat Ödemeleri ve Finansmanı

2000 ile 2005 döneminde 13 banka farklı yasal gerekçelerle Fona devredilmiştir. Peyak Bankası hariç bankacılık sektöründeki sözkonusu 13 banka nezdindeki mevduatlar için yapılan ödemeler toplamı 221,9 milyon amerikan dolarıdır. Peyak için yapılan ödemelerin 35,6 milyon dolar olduğu dikkate alındığı zaman mali sektör için yapılan ödemeler toplamı 257,5 milyon dolara ulaşmaktadır. Sözkonusu bu tutar 2005 yılı Gayri Safi Yurtiçi Hasılanın yüzde 11,33'üne denk gelmektedir. Bankacılık sektörü mevduat ödemelerinin toplam mali sektör içerisindeki payı yüzde 86,18 iken Peyak mevduat ödemelerinin payı yüzde 13,82'dir.

Bankacılık sektörü için yapılan toplam 221,9 milyon dolarlık mevduat ödemelerinin 168,4 milyon dolarlık kısmını tasfiye halindeki bankalar, 53,5 milyon dolarlık kısmını ise Fon bünyesindeki bankalar oluşturmaktadır.

Mevduat ödemelerinin yüzde 19,59'una denk gelen 50,5 milyon doları TMSF prim ve faizlerinden, yüzde 74,25'ine denk gelen 191,2 milyon dolarlık kısmı Hazine borçlanmalarından, yüzde 2,74'lük kısmına denk gelen 7,1 milyon doları Fon bünyesindeki bankaların KKTC Merkez Bankası nezdindeki mevduat munzam karşılık hesap bakiyeleri ile bunlardan elden edilen faiz gelirlerinden ve geriye kalan yüzde 3,10'luk kısma denk gelen 8,7 milyon

doları ise yapılan tahsilatlar ile diğer Fon gelirlerinden finanse edilmiştir. Tasfiye bankalarında aranmayan, dolayısıyla ödenmeyen mevduat bakiyesi sadece 18,736 amerikan dolarıdır. Bu şekilde yaratılan finansman kaynağı toplamı 257,5 milyon dolara balığ olmaktadır.

Tablo-58: TMSF'YE DEVREDİLEN BANKALARIN MEVDUAT ÖDEMESİ VE FİNANSMANI (2000 - 2006)

2000 - 2006 YILLARI TMSF GELİRLERİ	MİKTAR US\$	% PAY	2000 - 2006 YILLARI MUDİ ÖDEMELERİ	MİKTAR US\$	% PAY
TMSF SİGORTA PRİMİ VE FAİZLERİ	50.459.929	% 19.59			
T.M.S.F SİGORTA PRİMLERİ	48.295.704		BANKACILIK SEKTÖRÜ	221.914.121	% 86.18
T.M.S.F SİGORTA PRİM. FAİZLERİ	2.164.225		TASFİYE HALİNDEKİ BANKALAR	168.425.817	
HAZİNE KAYNAKLI TOPLAM	191.251.178	% 74.25	FONA DEVREDİLEN BANKALAR	53.488.304	
DEVLET BÜTÇE. ÖDENEN MEVDUAT	191.251.178				
TASFİYE HALİNDEKİ BANK.ÖDEME	155.662.727				
PEYAK BANKASI MUDİ ÖDEME	35.588.451				
TASFİYE BANK. KALAN ÖDEME	18.736	% 0.32			
			PEYAK BANKASI MUDİ ÖDEME	35.588.451	% 13.82
KKTC MERKEZ BANK.AL.AVANS.	0				
TASFİYE BANK. VE FON BANKALARI					
M.MUNZAM KARŞ.VE FAİZLERİ	7.068.434	%2,74			
FON BANKALARI TAH. VE FON GELİRLERİ	8.704.295	% 3.10			
TOPLAM MİKTARLAR	257.502.572	% 100	TOPLAM MALİ SEKTÖR	257.502.572	% 100

Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

4.3. TMSF'ye Devredilen Bankalar ile İlgili Gelişmeler

1999-2006 döneminde toplam 13 banka Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu'na devredilmiştir. Bu bankaların TMSF'ye alınmalarının yasal dayanağı devrediliş tarihleri de dahil olmak üzere aşağıdaki tabloda özetlenmiştir. Bu on üç bankanın beşi 14/2000 sayılı Bankalar Yasasına, sekiz tanesi ise 39/2001 sayılı Bankalar Yasası'na istinaden Fon bünyesine alınmışlardır.

TMSF bankalarının operasyonel ve finansal yapılandırılmaları, aktif yönetimi ve tahsilat, hakim ortaklarla yapılan protokoller ve hukuki sorunlarla ilgili gelişmelere bölüm içerisinde yer verilmiştir.

TMSF bünyesindeki söz konusu bu bankaların kısa sürede çözülmesi, bankacılık sektöründeki yeniden yapılandırma çalışmalarının önemli bir bölümünü oluşturmakla beraber, muhtelif tarihlerde alınan Fon Yönetim Kurulu kararlarıyla bu bankaların yeniden yapılandırma çalışmaları hızlandırılmış ve

sektör üzerinde yarattığı olumsuzlukların etkisi ciddi derecede azaltılarak asgari düzeye indirilmesi sağlanmıştır.

Tablo-59: TMSF'YE DEVREDİLEN BANKALARIN DEVİR GEREKÇELERİ

14/2000 Sayılı Bankalar Yasası Madde 37 (3)	39/2001 Sayılı Bankalar Yasası Madde 37 (3)	39/2001 Sayılı Bankalar Yasası Madde 37 (3) (4)	39/2001 Sayılı Bankalar Yasası Madde 13 (1) ve 37 (3)
1. K.Yurtbank Ltd.	1. Asya Bank Ltd.	1. Kıbrıs Ticaret Bankası Ltd.	1. Eurobank Ltd.
2. Everestbank Ltd.	2. Yasa Bank Ltd.	2. Tilmo Bank Ltd.	2. Rumelbank Ltd.
3. K.Hürbank Ltd.	3. Erbank Ltd.	3. K. Endüstri Bankası Ltd.	
4. K.Finansbank Ltd.			
5. K.Kredi Bankası Ltd.			

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

TMSF bünyesinde veya tasfiye halindeki bankalardan beş tanesi 2000 yılında, dört tanesi 2001 yılında, bir tanesi 2002 yılında ve iki tanesi de 2003 yılında bir tanesi de 2005 yılında TMSF'ye devredilmiştir. 2000 yılında TMSF'ye devredilen beş bankanın tasfiye süreci 2001 yılında başlatılmış ve halen devam etmektedir. 2001 ve 2002 yılında TMSF'ye devredilen bankalarla ilgili satış süreci 5 Kasım 2002 tarih ve 2002/3 sayılı basın duyurusu ile başlatılmış ancak süreç sonunda herhangi bir satış işlemi gerçekleştirilmemiştir.

2003 yılında 39/2001 sayılı KKTC Bankalar Yasası'nın 13. maddesinin 1. fıkrası ile 37. maddesinin 3. fıkrası hükümleri doğrultusunda bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılarak tasfiye amaçlı Fona alınan Eurobank Ltd. 31.03.2004 tarihinde tasfiye edilmiştir. Rumeli Bank Ltd. ise 39/2001 sayılı KKTC Bankalar Yasası'nın 13 (1) ve 37. maddesinin 3.fıkrası hükümleri doğrultusunda, KKTC Merkez Bankası Yönetim Kurulu'nun 10.06.2005 tarih ve 558 sayılı kararı ile bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izni kaldırılmış olup tasfiye çalışmalarına başlanmıştır.

Diğer 5 bankanın bankacılık işlemleri yapma ve mevduat kabul etme izinleri 24.06.2003 tarih ve 496 sayılı Merkez Bankası Yönetim Kurulu kararı ile kaldırılmış ve 2005 yılı Ekim ayı içerisinde ise tasfiye edilmişlerdir. Erbank Ltd.'de ise çalışmalar halen devam etmektedir.

4.4.Finansal ve Operasyonel Yeniden Yapılandırma

TMSF bünyesine alınan veya tasfiye halindeki bankaların devir, birleşme, satış veya tasfiye yoluyla çözümlenme öncesinde finansal ve operasyonel yönden yeniden yapılandırılması sürecinde atılan adımlar aşağıda özetlenmiştir.

2000 yılı içerisinde TMSF'ye devredilen ve şu an tasfiye halinde bulunan bankaların, devir tarihindeki tasarruf mevduat yükümlülükleri toplamı 161,3 milyon ABD\$'ı tutarındadır. Söz konusu tutarın yarattığı mudi sayısı 58,382

olup, kamu bankaları aracılığıyla yapılan ödemeler sonucunda bu rakam 2001 yıl sonuna göre önce 9,148 kişiye, Temmuz 2002’de ise 662 kişiye indirilmiştir.

Tablo-60: TMSF’YE DEVREDİLEN BANKALAR LİSTESİ

BANKALAR	FONA DEVİR TARİHİ	KARAR MERCİ	MEVCUT DURUM
1. K.Yurtbank Ltd.	21.03.2000	Bakanlar Kurulu	05.01.2001’de tasfiye sürecine girmiştir.
2. K.Finansbank Ltd.	21.03.2000	Bakanlar Kurulu	05.01.2001’de tasfiye sürecine girmiştir.
3. Everestbank Ltd.	21.03.2000	Bakanlar Kurulu	05.01.2001’de tasfiye sürecine girmiştir
4. K.Hürbank Ltd.	21.03.2000	Bakanlar Kurulu	29.01.2001’de tasfiye sürecine girmiştir
5. K.Kredi Bankası Ltd.	09.10.2000	Bakanlar Kurulu	25.06.2001’de tasfiye sürecine girmiştir.
6. Asya Bank Ltd.	21.12.2001	Merkez B.Y.Kurulu	28.10.2005’de tasfiye sürecine girmiştir.
7. Yasa Bank Ltd.	21.12.2001	Merkez B.Y.Kurulu	28.10.2005’de tasfiye sürecine girmiştir
8. K.Ticaret Bank.Ltd.	21.12.2001	Merkez B.Y.Kurulu	28.10.2005’de tasfiye sürecine girmiştir
9. Tilmo Bank Ltd.	21.12.2001	Merkez B.Y.Kurulu	28.10.2005’de tasfiye sürecine girmiştir
10. K.Endüstri Bank. Ltd.	31.03.2002	Merkez B.Y.Kurulu	28.10.2005’de tasfiye sürecine girmiştir
11. Euro Bank Ltd.	28.03.2003	Merkez B.Y.Kurulu	31.03.2004’de tasfiye sürecine girmiştir
12 .Erbank Ltd.	25.07.2003	Merkez B.Y.Kurulu	Fon Bünyesinde
13. Rumelibank Ltd.	10.06.2005	Merkez B.Y.Kurulu	Fon Bünyesinde

Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

2002 yılı sonuna göre 662 kişinin tasarruf mevduatları, 2004 yılında hitam bulacak şekilde KKTC Bakanlar Kurulu’nun 13 Ocak 2003 tarih ve E-86-2003 sayılı kararı ile yeniden yapılandırılarak vadelere yayılmış ve bunları devralmaya talip olan bankalara aktarılmıştır. Bu suretle, Tasfiye Halindeki Bankalardaki tasarruf nitelikli mevduatların bakiyeleri Kasım 2004 tarihi itibarıyla sonlandırılmıştır.

**Tablo-61: TMSF'YE DEVREDİLEN BANKALARDAKİ MUDİLERİN DURUMU
(2000 - 2006)**

AÇIKLAMA	BAŞLANGIÇ MUDİ SAYISI	ÖDENEN MEVDUAT TUTARI (US\$)	KALAN MUDİ SAYISI	ABD \$ KALAN MEVDUAT TUTARI
Tasfiye Halindeki 5 Banka	58.382	168.407.081	0	18.736
Fona Devredilen 6 Banka	16.169	53.488.304	0	0
Peyak Bankası	14.634	35.588.451	0	0
Toplam	89.185	257.483.836	0	18.736
Toplam Ödenen	257.502.572			

Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

Tasfiye Halindeki Bankalar nezdindeki tasarruf mevduatlarının 29,9 milyon doları 2000 yılında, 44,2 milyon doları 2001 yılında ve 45,2 milyon doları ise 2002 yılında olmak üzere toplam 119,3 milyon doları ödenmiş olup, bakiye 42 milyon doların yukarıda belirtildiği gibi vadelere yayılarak ödenmesi planlanmış 2003 yılı sonunda ise bu bakiye 23,5 milyon dolara inmiştir. 2004 yılı sonunda ise bu mevduatların tümü ödenerek sonuçlandırılmıştır. Tasfiye Halindeki K.Kredi Bankası Ltd. nezdinde bulunan İhtiyat Sandığı Dairesi'ne ait mevduatların ödenmesi faizleri ile birlikte 2006 yılı içerside tamamlanmış ve Tasfiye Halindeki Bankalara ödenen toplam mevduat 168,4 milyon dolar olmuştur. TMSF bünyesinde bulunan diğer 7 bankanın devir tarihlerine göre (faiz hariç) mevduat toplamı 51,2 milyon dolardır. Kıbrıs Ticaret Bankası Ltd., Yasa Bank Ltd., Tilmo Bank Ltd., Asya Bank Ltd. ve Erbank Ltd'e ait mevduatlar Akdeniz Garanti Bankası Ltd.'e; K.Endüstri Bankası Ltd.'e ait mevduatlar ise K.Vakıflar Bankası Ltd.'e devredilmiştir. Endüstri Bankası Ltd. nezdinde bulunan İhtiyat Sandığı Dairesine ait mevduatın faizleri ile birlikte ödenmesinin 2006 yılı içerisinde tamamlanmasından sonra TMSF bünyesinde bulunan 7 bankaya devir tarihi itibarı ile ödenen mevduat 53,4 milyon dolara yükselmiştir. K.Eurobank Ltd.'e ait mevduatlar ise Fon tarafından mudilere ödenmiştir.

Tablo-62: TASFİYE VE FONA DEVREDİLEN BANKALARIN KREDİ VE MEVDUAT ANALİZİ

2000-2006 DEVRESİ TASFİYE BANKALARI MEVDUAT ÖDEMELERİ	MIKTAR USS	% PAY	2001-2006 DEVRESİ FONA DEVREDİLEN BANKALAR MEVDUAT ÖDEMELERİ	MIKTAR USS	% PAY
TAS.BANK.(ŞİRKETLER MUKAYİTLİĞİ)	168.425.817	%100,00	T.M.S.F BANKALARI	53.488.304	% 100,00
TASFİYE BANK.ÖDENEN MEVDUAT.	168.407.081		FON.BANK.ÖDENEN MEVDUAT	53.488.304	
K.KREDİ BANKASI LTD.	72.007.797		K.TİCARET BANKASI LTD.	19.295.044	
EVEREST BANKASI LTD.	38.064.251		TİLMOBANK LTD.	3.493.213	
YURT BANK LTD.	22.595.895		YASABANK LTD.	404.113	
HÜRBANK LTD.	19.301.129		ASYABANK LTD.	400.744	
FINANSBANK LTD.	16.438.009		K.ENDÜSTRİ BANKASI LTD.	22.977.485	
TASFİYE BANK.KALAN MEVDUAT	18.736		ERBANK LTD.	6.917.705	
TASFİYE BANKALARI YAPILAN TAHSİLATLAR	19.939.230	%11,00	FON BANKALARI YAPILAN TAHSİLATLAR	54.789.934	%100,00
TASFİYE BANK.YAPILAN PROTOKOL	3.815.772		FON BANKALARI TAHSİLAT	8.052.936	
(University Of North Cyprus Kredi Bank.)	3.551.708		FON BANK.HESAP.AKTA RILAN	3.831.409	
(Balkan London Ltd. Yurt Bank.)	264.064		FON BANKA. KREDİLER.YAPILAN TAHSİLATLAR	4.016.518	
			FON BANK. MENKUL VE GAYRİMENKUL SATIŞLARI	205.009	
TASFİYE MASASI GELİRLERİ	9.011.540		YAPILAN PROTOKOLLER	46.736.998	
K.KREDİ BANKASI LTD.	3.002.106		ENDÜSTRİ BANKASI LTD. (ASİL NADİR +ÖZOK LTD.)	22.689.818	
EVEREST BANKASI LTD.	1.762.102		TİCARET BANKASI LTD. (YAR GRUBU)	18.481.436	
YURT BANK LTD.	1.464.646		ASYA BANK LTD. (ÇETİN KÜRŞAT)	4.605.012	
HÜRBANK LTD.	954.619		İSTANBUL HAVA YOLLARI A.Ş	960.732	
FINANSBANK LTD.	1.828.067				
TASFİYE BANK.HESAP.AKTA RILAN	5.190.177				
TASFİYE BANK.KREDİ TAHSİLATLARI	1.921.741				

Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

Tasfiye halindeki Bankaların devir tarihine göre 48 olan Şube sayısı 2002 yılı sonunda 5'e indirgenmiştir. 2003 yılı ortalarında ise tümüyle kapatılmıştır. Bu bankalardan devralınan personel sayısı 534 olup 2002 sonunda bu rakam 48'e düşmüştür. 2003 yılı Haziran ayında ise bu personelin Bakanlar Kurulu'nun 24 Haziran 2003 tarih ve E-946-03 sayılı kararı ile herhangi bir kamu ve özel kuruluşuna yerleştirilmelerine olanak sağlanarak Fon ile ilişkileri kesilmiştir.

TMSF bünyesine alınan bankaların devir tarihleri itibarıyla 22 olan şubelerinden 19 tanesi 2002 yılı sonunda kapatılarak önce 3'e, 2003 yılı ortalarında ise 1 şubeye indirgenmiştir. Bu bankalardan devralınan personel sayısı 181 olup 2002 yılı sonunda bu sayı 133'e gerilemiştir. 2003 yılı ortalarında bu personelin 19'u bankaların tasfiye çalışmalarında görevlendirilmek üzere Fon tarafından istihdam edilmiş, geriye kalan personelin ise Bakanlar Kurulu kararı doğrultusunda kamu veya özel kuruluşlarda istihdam edilmeleri sağlanmıştır.

2005 yılı Mayıs ayında ise Fon bankalarının tasfiye çalışmalarında görevlendirilen 19 kişinin 14'ü bu çalışmaların sonuçlanması nedeni ile Bakanlar Kurulu Kararı doğrultusunda kamu kuruluşlarına yerleştirilmişlerdir. 5 kişi ise Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu bünyesinde kalan bankaların tasfiye işlerini Merkez Bankası denetiminde sürdürmek üzere Fonda istihdam edilmişlerdir.

Tablo-63: TMSF VE TASFİYE HALİNDEKİ BANKALARIN ŞUBE VE PERSONEL SAYISI

Açıklama	Devir Tarihi İtibarıyla Şube Sayısı	Temmuz 2003 İtibarıyla Şube Sayısı	Devir Tarihi İtibarıyla Personel Sayısı	Temmuz 2003 İtibarıyla Personel Sayısı
TMSF Bankaları	22	1	181	5
Tasfiye Halindeki Bankalar	48	0	534	0
TOPLAM	70	1	715	5

Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

4.5. Tahsilat Bilgileri

Aktif varlıkların etkin ve kısa sürede çözümlenmesine çalışılmaktadır. Buna göre;

Tasfiye Halindeki Bankaların yaptığı tahsilatlardan 3,7 milyon lirası 2001 yılında, 2,3 milyon lirası 2003 yılında, 0,7 milyon lirası 2004 yılında, 2,0 milyon lirası 2005 yılında 0.3 milyon lirası ise 2006 yılında olmak üzere toplam 9,0 milyon lira tasfiye memuru aracılığıyla Fonun alacaklarına mahsuben TMSF'ye ödenmiştir.

TMSF bünyesindeki bankaların, demirbaş ve motorlu araç satışlarından 2002 yılında 70,0 bin YTL, 2003 yılındaki demirbaş, motorlu araç ile gayrimenkul satışlarından 190,0 bin YTL, 2004 yılındaki demirbaş ile motorlu araç satışlarından 23,0 bin YTL 2005 yılındaki menkul satışından 21,1 bin YTL 2006 yılındaki demirbaş satışından ise 6.6 bin YTL gelir elde edilmiştir.

TMSF'nin alacaklarının tahsil kabiliyetlerini artırmak amacı ile uygulamış olduğu Kredi Kriterlerinden faydalanan Tasfiye Halindeki Bankaların borçlularından yapılan nakit girişler aşağıdaki tabloda özetlenmiştir. 2006 sonuna göre yaklaşık 4,2 milyon liralık tahsilat yapılmıştır.

Tablo-64: TMSF'NİN TASFİYE HALİNDEKİ BANKALARIN KREDİLERİNDEN SAĞLADIĞI NAKİT GİRİŞLER (31/12/2006 itibarıyla)

BANKA ADI	YTL	ABD \$	EURO	STG
K.Kredi Bankası Ltd.	176.384,73	1.003.476,75	3.795,00	269.502,79
Finans Bank Ltd.	28.160,50	45.038,34	8.171,00	78.947,48
Yurt Bank Ltd.	13.505,40	13.267,00	----	329.896,36
Evreset Bank Ltd.	25.370,00	144.753,60	81.671,64	59.136,51
Hürbank Ltd.	5.016,00	6.329,43	5.753,76	40.357,89
Eurobank Ltd.	10.480,33			
TOPLAM	258.916,96	1.212.865,12	99.391,40	777.841,03
GENEL TOPLAM (YTL)	4.292.173,28			

Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

TMSF bankalarının kasa, efektif deposu ve bankalardaki mevcutları Merkez Bankası nezdindeki hesaplarına aktarılmıştır.

TMSF bünyesindeki bankaların kredilerinden sağladığı nakit girişler ise 9,6 milyon lira civarında olup 2006 yılı sonuna kadar yapılan tahsilatların ayrıntıları cins, miktar ve banka itibarıyla aşağıdaki tabloda görülebilmektedir.

Tablo-65: TMSF'NİN KREDİLERDEN SAĞLADIĞI NAKİT GİRİŞLER (31/12/2006 itibarıyla)

BANKA ADI	YTL	ABD\$	EURO	STG	KL
K.Ticaret Bankası Ltd.	502.926,24	1.130.007,04	28.882,00	822.973,41	----
Tilmo Bank Ltd.	69.648,99	698,02	31,05	34.859,06	----
Aşya Bank Ltd.	64.572,99	19.647,00	----	63.278,00	----
Yasa Bank Ltd.	32.654,69	2.145,00	----	36.360,04	----
K.Endüstri Bankası Ltd.	280.710,39	1.350.531,42	15.269,00	222.782,00	2.860,00
Erbank Ltd.	1.034.543,85	25.506,61	3.190,00	292.018,31	325,00
TOPLAM	1.985.057,15	2.528.535,09	47.372,05	1.472.270,82	3.185,00
GENEL TOPLAM (YTL)	9.695.673,69				

Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

4.6. Borç Yeniden Yapılandırma Çalışmaları

Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu, alacaklarının tahsil kabiliyetini artırmak amacıyla, borçlularla geri ödeme anlaşmaları yapmaktadır. 2006 yılı sonu itibarıyla Fon ile borçlular arasında yapılan toplam 494 protokolün (hakim ortaklar dahil) karşılığı 65,8 milyon lira civarındadır.

TMSF Bankalarındaki kredilerin geriye dönüşünü sağlamak, dolayısıyla da kamuya getirilen mali yükleri asgariye indirmek hedefine yönelik alacaklarla ilgili olarak öncelikle devir tarihindeki mevzuat uygulanmış ancak tahsilata, diğer ekonomik sebeplerin de katkısıyla etkinlik kazandırılmamıştır. TMSF bünyesindeki alacakların tahsilat ve takibinin hızlandırılması için gerekli yasal altyapıyı oluşturmak üzere Ekim 2002 tarihinde 62/2002 sayılı ‘Tasfiye Halindeki Bankalar ile Yönetimi ve Denetimi Fon’a Devredilen Bankalara Ait Alacakların TMSF’ye Devri Yasası’ çıkarılmış ve bu yasaya istinaden TMSF bünyesindeki alacaklara uygulanacak Kredi Kriterleri’yle ilgili düzenleme Kasım 2002 tarihinde Fon tarafından yürürlüğe konmuştur. Fon nezdindeki tahsilatların ve/veya geri ödeme planlarının daha hızlı ve verimli bir şekilde yürütülmesi amacıyla Kredi Kriterleri çerçevesinde Krediler Komitesi tesis edilmiş ve bu komite ile TMSF Yönetim Kurulu arasındaki yetki sınırları belirlenmiştir. Bu düzenlemelere itibar etmeyen kredi müşterileri hakkında Kamu Alacakları Tahsili Usulü Kurallarının uygulanacağına ise gerek düzenlemelerde gerekse ilanlar yoluyla açıklık kazandırılmıştır.

Tablo-66: GERİ ÖDEME PLANINA BAĞLANAN ALACAKLAR
(Hakim Ortaklar Dahil)

BANKA ADI	YTL	ABDS	EURO	STG	PROTOKOL SAYISI	ÖDENECEK TUTAR (YTL KARŞILIK)
K.Ticaret Bank Ltd.	73.327,22	23.050.595,40	92.073	993.836,35	95	35.383.624,71
Tilmo Bank Ltd.	93.024,07	7.963,38	--	28.593,72	90	183.047,42
Asya Bank Ltd.	1.525,25	111.971,99		22.857,13	22	221.927,90
Yasa Bank Ltd.	3.618,94	----	---	28.098,64	28	81.084,08
K.Endüstri Bank Ltd.	83.477,60	22.757.474,34	---	115.153,57	60	32.388.850,41
Erbank Ltd.	623.113,28	137.364,05	45	508.312,38	199	2.217.641,90
TOPLAM	878.086,36	46.065.369,16	92.118	1.696.851,79	494	70.476.176,42

Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu

4.7. Banka Hakim Ortakları/Grup Kredileri Hakkındaki Gelişmeler

Bankacılık sektöründe sağlıklı bir yapının tesis edilmesi ve mali bünyesi zayıflayan ve sistemik risk oluşturan bankaların sistemden çıkarılması ve bu bankalar nezdindeki tasarruf sahiplerinin hak ve menfaatlerini korumak amacıyla 11 banka tasfiye edilmek 2 banka da fon bünyesine alınmak suretiyle sektörün sağlıklı bir yapıya kavuşturulması sağlanmaya çalışılmıştır. Yukarıda belirtilen kararlılık ve sorunları çözmeye yönelik inanç içerisinde Fon ile bünyesinde bulunan K. Endüstri Bankası Ltd., K. Ticaret Bankası Ltd. ve Asya Bank Ltd’in yönetim ve/veya kontrolünü elinde bulunduran hakim ortakları

ve/veya grup şirketleri arasında Fona olan yükümlülüklerin ödenmesine yönelik anlaşma sağlanmıştır.

Bu bağlamda, 2003 ve 2004 yılları arasında aşağıda gösterilen hakim ortaklar/gruplar ile anlaşma sağlanmış ve hakim ortak/grup kredi portföyünün yaklaşık yüzde 94'ü protokole bağlanmış bulunmaktadır. Bu gruplar Fon ile imzaladıkları protokole sadık kalarak 2006 yılı içerisinde de taksitlerini düzenli bir şekilde yatırmışlardır.

Tablo-67: HAKİM ORTAKLARLA YAPILAN PROTOKOLLER (ABD \$)

Hakim Ortaklar	Protokole Bağlanan Tutar	31.12.2006 İtibarıyla Ödenen	31.12.2006 Sonrası Kalan Miktar
Asilkan Nadir Grubu (25/04/2003) Endüstri Bankası Ltd. (30/03/2004)	22.689.817,83	1.349.465,02	21.340.352,81
Yüksel A. Raşit Grubu (04/08/2003) Ticaret Bankası Ltd.	18.481.436,00	750.000,00	17.731.436,00
Çetin Kürşat Grubu (19/11/2003) Asya Bank Ltd.+Ticaret Bankası Ltd.	4.605.012,00	496.013,00	4.108.999,00
Toplam	45.776.265,83	2.595.478,02	43.180.787,81

Kaynak: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu.

4.8. Tasfiye Kapsamındaki Krediler

Tasfiye halindeki bankaların kredilerini çözümü için Ekonomi Bakanlığı'na bağlı Şirketler Mukayyitliği'nin uhdesindeki Tasfiye memurunun yetkisi dahilindedir. Ancak bu kredilerin de TMSF bünyesindeki bankalardaki gibi yeniden yapılandırılmak üzere Fona temlik edilebilmeleri 62/2002 Sayılı Yasa ile mümkün kılınmıştır.

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır)

İSTATİSTİK TABLOLARI

Tablo-68: EKONOMİNİN GENEL DENGESİ (Cari Fiyatlarla)

	YTL		ABD\$	
	2005	2006*	2005	2006*
1. Toplam Kaynaklar	3.516.842.762	4.215.669.900	2.604.104.230	1.795.933.951
1.1. GSMH	3.143.699.612	3.806.769.900	2.327.804.230	1.605.382.227
1.2. Dış Açık	373.143.150	408.900.000	276.300.000	190.551.724
2. Toplam Yatırımlar	686.011.307	900.737.730	507.968.388	350.323.026
2.1. Sabit Sermaye Yatırımları	645.460.056	848.733.924	477.941.545	329.614.858
2.1.1. Kamu	174.763.841	248.115.683	129.406.769	89.246.047
2.1.2. Özel	470.696.215	600.618.241	348.534.776	240.368.811
2.2. Stok Değişimleri	40.551.251	52.003.806	30.026.843	20.708.168
2.2.1. Kamu	6.335.936	5.029.348	4.691.549	3.235.551
2.2.2. Özel	34.215.315	46.974.458	25.335.294	17.472.617
3. Toplam Tüketim	2.830.831.455	3.314.932.170	2.096.135.842	1.445.610.926
4. Kamu Harcanabilir Geliri	606.582.468	762.185.038	449.153.993	309.761.375
4.1. Kamu Tüketimi	749.134.769	924.816.445	554.709.196	382.558.066
4.2. Kamu Tasarrufu	-142.552.301	-162.631.407	-105.555.203	-72.796.691
4.3. Kamu Yatırımı	181.099.777	253.145.030	134.098.317	92.481.598
4.4. Kamu Tasarruf -Yatırım Farkı	-323.652.078	-415.776.437	-239.653.519	-165.278.289
5. Özel Harcanabilir Gelir	2.537.117.144	3.044.584.861	1.878.650.236	1.295.620.853
5.1. Özel Tüketim	2.081.696.686	2.390.115.725	1.541.426.646	1.063.052.860
5.2. Özel Tasarruf	455.420.458	654.469.136	337.223.590	232.567.993
5.3. Özel Yatırım	504.911.530	647.592.699	373.870.070	257.841.428
5.4. Özel Tasarruf -Yatırım Farkı	-49.491.072	6.876.437	-36.646.481	-25.273.435
Özel Tasarruf Oranı (%)	18,0	21,5	18,0	21,5
6. Toplam Yurtiçi Tasarruflar	312.868.157	491.837.730	231.668.387	159.771.302
Yatırımlar/GSMH (%)	21,8	23,7	21,8	23,7
Tasarruflar/GSMH (%)	10,0	12,9	10,0	12,9

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Tablo-69: KKTC’DE 1978-2006 DÖNEMİ YILLIK ORTALAMA ABD DOLAR KURU DEĞİŞİM ORANI İLE ENFLASYON ORANI (%)

YILLAR	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
ABD\$ Kuru Değişim Oranı	35,2	49,6	104,1	50,5	44,9	41,6	58,5	43,8	29,2	27,7	63,1	50,5
Enflasyon Oranı	32,4	77,7	93,0	42,8	33,2	33,8	70,7	43,0	48,1	43,0	62,6	51,8
YILLAR	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
ABD\$ Kuru Değişim Oranı	22,4	60,4	64,2	61,1	169,3	55,6	76,5	88,5	69,4	61,0	48,3	88,0
Enflasyon Oranı	69,4	46,3	63,4	61,2	215,0	72,2	87,5	81,7	66,5	55,3	53,2	76,8
YILLAR	2002	2003	2004	2005	2006							
ABD\$ Kuru Değişim Oranı	27,9	-1,4	-3,9	-8,6	7,4*							
Enflasyon Oranı	24,5	12,6	11,6	2,7	19,2							

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) 2006 yılı ABD\$ Kuru Değişim Oranı hesaplanırken DPÖ gerçekleşme tahmini olan 1\$=1.4500 YTL değeri

Tablo-70: KAMU HİZMETLERİNİN GSYİH İÇERİSİNDEKİ REEL PAYI VE KAMU HİZMETLERİNDE ÇALIŞANLARIN TOPLAM ÇALIŞAN NÜFUSA ORANI (%)

YILLAR	1981	1991	1994	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*
Kamu Hizmetlerinin GSYİH İçerisindeki Reel Payı	22,9	19,7	18,8	16,4	17,1	16,0	15,1	13,9	13,1	12,9
Kamu Hizmetlerinde Çalışan Nüfusun Toplam Çalışan Nüfus İçerisindeki Payı	30,7	22,4	21,9	20,2	20,0	19,4	18,8	18,4	18,6	18,7

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Tablo-71: KKTC'DE 1977-2006 DÖNEMİ BÜTÇE AÇIĞININ GSMH'YA ORANI (%)

YILLAR	BÜTÇE AÇIĞININ GSMH'YA ORANI (%)	YILLAR	BÜTÇE AÇIĞININ GSMH'YA ORANI (%)
1977	9,6	1992	8,5
1978	6,9	1993	7,5
1979	8,3	1994	5,3
1980	8,9	1995	11,1
1981	8,2	1996	4,1
1982	8,3	1997	5,1
1983	7,9	1998	10,3
1984	9,2	1999	11,8
1985	9,9	2000	13,1
1986	11,6	2001	16,1
1987	7,3	2002	23,9
1988	4,0	2003	13,8
1989	2,7	2004	5,9
1990	9,6	2005	8,0
1991	11,2	2006*	7,8

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

Not: Bütçe açığı olarak sadece iç ve dış borçlanmalar dikkate alınmış, TC ve diğer dış yardımlar dahil edilmemiştir.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Tablo-72: ÖDEMELER DENGESİ (MİLYON ABD\$)

Sektörler	2005	2006*	Değişim (%)
1.Cari İşlemler			
1.1. Dış Ticaret			
1.1.1. Dışsatım	68,1	65,1	-4,4
1.1.2. Dışalım	1.255,5	1.291,0	2,8
Dış Ticaret Dengesi	-1.187,4	-1.225,9	3,2
1.2. Görünmeyen İşlemler			
1.2.1. Turizm (Net)	328,8	258,3	-21,4
1.2.2. Diğer Görünmeyenler (Net)	582,3	685,6	17,7
Görünmeyen İşlemler Dengesi	911,1	943,9	3,6
Cari İşlemler Dengesi	-276,3	-282,0	2,1
2. Sermaye Hareketleri			
2.1. TC Yardım ve Kredileri	217,2	180,0	-17,1
2.2. Diğer Sermaye Hareketleri (Net)	66,0	70,7	7,1
Sermaye Hareketleri Dengesi	283,2	250,7	-11,5
Genel Denge	6,9	-31,3	---
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	-53,0	42,6	---
4. Net Hata ve Noksan	46,1	-11,3	---
Ortalama ABD \$ Kuru	1,3505	1,4500	7,4

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Tablo-73: KAMU KESİMİ GENEL DENGESİ (Cari Fiyatlarla)

AÇIKLAMA	YTL		ABD\$	
	2005	2006*	2005	2006*
1. Kamu Gelirleri	1.245.082.982	1.488.609.157	927.781.656	663.193.664
1.1. Vergiler	690.929.562	795.289.181	514.850.642	335.658.585
1.1.1. Dolaysız Vergiler	345.618.392	291.910.193	257.539.785	125.278.779
1.1.2. Dolaylı Vergiler	345.311.170	503.378.989	257.310.857	210.379.806
1.2. Vergi Dışı Gelirler	158.417.565	211.257.660	118.045.876	123.922.180
1.3. Faktör ve Fon Gelirleri	395.735.855	482.062.316	294.885.138	203.612.899
2. Transferler	665.527.733	726.424.119	495.922.305	353.432.289
3. Kamu Harcanabilir Geliri	579.555.249	762.185.038	431.859.351	309.761.375
4. Kamu Cari Giderleri	747.202.502	924.816.445	556.782.788	382.558.066
5. Kamu Tasarrufu	-167.647.253	-162.631.407	-124.923.437	-72.796.691
6. Kamu Yatırımı	186.518.544	253.145.030	138.985.502	92.481.598
6.1. Sabit Sermaye	184.983.283	248.115.682	137.841.492	89.246.047
6.2. Stok Değişimi	1.535.261	5.029.348	1.144.010	3.235.551
7. Kamu Finansman Gereği	354.165.797	415.776.437	263.908.940	165.278.289

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleştirme tahmini.

Tablo-74: DIŞ TİCARET DENGESİ

AÇIKLAMA	2005	2006	(%) DEĞİŞİM
İhracat (Milyon \$)	68,1	67,8	-0,4
İthalat (Milyon \$)	1.255,5	1.376,2	9,6
Dış Ticaret Açığı (Milyon \$)	1.187,4	1.308,4	10,2
İhracat/İthalat (%)	5,42	5,00	-7,7
İhracat / GSYİH (%)	3,66	2,64	-27,9
İthalat / GSYİH (%)	67,49	53,60	-20,6
Dış Ticaret Açığı / GSYİH (%)	63,83	51,00	-20,1

Kaynak:Devlet Planlama Örgütü.

Tablo-75:KKTC’DE 1982-2006 DÖNEMİ KAMU HARCANABİLİR GELİRLERİ VE KAMU GİDERLERİ İLE FİNANSMAN GEREĞİ (1977 Fiyatlarıyla YTL)

YILLAR	KAMU HARCANABİLİR GELİRİ	KAMU CARİ GİDERLERİ	KAMU FİNANSMAN GEREĞİ
1982	409,3	988,1	793,8
1983	701,9	892,2	545,8
1984	774,1	1.032,6	646,1
1985	667,0	1.056,0	724,0
1986	645,3	1.122,3	820,4
1987	1.104,6	1.174,0	522,2
1988	1.595,2	1.201,8	-122,2
1989	1.521,7	1.233,4	21,7
1990	1.829,9	1.579,4	210,8
1991	1.604,0	1.719,1	386,9
1992	1.403,1	1.604,6	578,7
1993	1.661,4	1.656,3	486,9
1994	1.729,9	1.729,2	355,9
1995	1.052,8	1.712,7	930,2
1996	1.310,5	1.717,2	908,9
1997	1.489,0	1.976,7	990,9
1998	1.985,2	2.211,3	890,5
1999	2.465,4	2.511,0	746,0
2000	1.820,7	2.483,4	1.277,3
2001	1.040,4	1.864,5	1.206,6
2002	696,8	2.079,1	1.888,3
2003	1.730,9	2.555,1	1.392,1
2004	2.288,0	2.784,7	1.184,9
2005	2571,5	3.175,8	1.372,0
2006*	2.875,9	3.489,6	1.568,8

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Tablo-76: MALİ MÜESSESELERİN GSYİH İÇERİSİNDEKİ PAYI VE GSYİH’YE KATMA DEĞERİNİN REEL BÜYÜME HIZI (1977 Fiyatlarıyla, %)

YILLAR	1981	1991	1994	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*
Mali Müesseselerin GSYİH İçerisindeki Payı (%)	3,9	5,0	5,1	5,9	5,1	4,3	4,2	3,6	3,3	3,2
Mali Müesseselerin GSYİH’ye Katma Değerinin Reel Büyüme Hızı (%)	0,6	5,2	2,1	-6,8	-18,0	-10,1	6,7	-0,3	4,2	2,9

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Tablo-77 : KKTC'DE 1977-2006 DÖNEMİ KAMU SEKTÖRÜ İÇ BORÇ STOKUNUN GSYİH'YA ORANI (Bin YTL)

YILLAR	KAMU SEKTÖRÜ İÇ BORÇ STOKU	GSYİH'YA ORANI (%)	YILLAR	KAMU SEKTÖRÜ İÇ BORÇ STOKU	GSYİH'YA ORANI (%)
1977	0,5	13,14	1993	799,9	11,71
1978	0,6	12,27	1994	2.281,3	14,00
1979	0,7	7,74	1995	7.881,0	22,70
1980	0,8	4,47	1996	17.511,5	27,67
1981	1,0	4,16	1997	32.938,1	28,07
1982	1,3	3,99	1998	79.884,8	34,53
1983	2,9	6,22	1999	157.048,4	38,91
1984	3,8	5,24	2000	290.544,3	44,70
1985	10,1	8,07	2001	582.721,8	54,50
1986	15,3	7,98	2002	820.548,9	58,29
1987	15,1	5,31	2003	1.244.119,0	65,24
1989	21,0	2,34	2004	1.806.772,4	71,67
1990	90,0	5,85	2005	1.232.893,9	39,22
1991	89,4	3,97	2006	n/a	----
1992	262,1	6,53			

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

Not: Kamu sektörü iç borç stoku, Hazine ve diğer Kamu kurumlarının (belediyeler hariç), Merkez Bankası, Ticari Bankalar ve İhtiyat Sandığı'na olan borçlarını ifade etmektedir.

Tablo-78 : KAMU/ÖZEL YATIRIMLARIN VE TASARRUFLARIN GSYİH'YE ORANI (%)

YILLAR	1981	1991	1994	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006*
Toplam Yatırım / GSYİH	19,56	16,54	16,66	17,31	14,71	15,94	17,54	20,75	22,34	24,21
Kamu yatırımı /GSYİH	6,61	4,15	5,00	6,82	4,48	5,58	5,67	6,01	5,90	6,80
Özel Yatırım /GSYİH	12,95	12,39	9,66	10,49	10,23	10,36	11,87	14,74	16,44	17,41
Toplam Yurtiçi Tasarruf / GSYİH	9,39	11,58	13,88	14,14	12,83	17,41	19,07	19,93	10,19	13,22
Kamu Tasarrufu/GSYİH	----	-1,76	0,00	-7,35	-9,64	-15,25	-8,23	-4,34	-4,64	-4,37
Özel Tasarruf/GSYİH	----	13,34	13,88	21,49	22,47	32,66	27,30	24,27	14,83	17,59

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Tablo-79 : ULUSLARARASI FİNANSAL GELİŞMELER

	2003 Aralık	2004 Aralık	2005			
			Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Faiz Oranları (%)						
3 Ay Vadeli \$ Libor	1,15	2,56	3,10	3,50	4,07	4,54
3 Ay Vadeli Euro Libor	2,12	2,15	2,15	2,11	2,17	2,49
5 Yıllık ABD Hazine Tahvili	3,22	3,69	4,17	3,77	4,01	4,39
Döviz Kurları						
Euro/ABD Doları	1,26	1,36	1,30	1,21	1,21	1,18
Japon Yeni/ ABD Doları	107,31	102,70	107,22	110,91	113,29	117,88
Sterlin/ ABD Doları	1,78	1,92	1,89	1,79	1,77	1,72
Ruble/ABD Doları	29,24	27,85	27,83	28,67	28,50	28,78
Brezilya/ ABD Doları	2,90	2,66	2,67	2,36	2,21	2,33
Borsa Endeksleri (Puan)						
ABD (DJI)	100,00	103,15	108,59	98,29	101,10	102,52
ABD (NASDAQ)	100,00	108,59	99,79	102,67	107,40	110,08
Euro Alanı (FTSE 100)	100,00	107,54	109,33	114,21	122,35	125,51
Japonya (Nikkei)	100,00	107,61	109,29	108,50	127,14	150,90
Brezilya (Bovespa)	100,00	117,81	119,68	112,66	142,04	150,46
Rusya (RTS)	100,00	106,77	117,95	124,53	177,66	197,83

Kaynak: Economagic, FED, DJI, NASDAQ, FTSE, Nikkei, Bovespa, RTS, BDDK 2005 Yıllık Raporu.

Tablo-80 : KKTC MERKEZ BANKASI MEVDUAT FAİZ ORANI, YIL SONU ALIŞ KURLARI VE GSYİH'DEKİ GELİŞMELER

Faiz Oranları (%)	2001	2002	2003	2004	2005	2006
TL/YTL		38,00	25,00	17,00	13,25	17,00
ABD\$	2,00	0,75	0,75	1,00	2,25	3,75
Euro	2,00	1,25	1,25	1,25	1,50	1,75
Sterling	4,00	2,85	2,85	3,25	3,25	3,25
Alış Kurları						
\$/YTL	1,4395	1,6345	1,3958	1,3421	1,3418	1,4056
€/YTL	1,2681	1,7034	1,7450	1,8268	1,5875	1,8515
£/YTL	2,0814	2,6188	2,4766	2,5765	2,3121	2,7569
Reel Büyüme Hızı (GSYİH)	-5,4	6,92	10,6	14,2	13,8	7,8*

Kaynak: KKTC Merkez Bankası, Devlet Planlama Örgütü.

*DPÖ Gerçekleşme Tahmini.

Tablo-81 : BANKACILIK SEKTÖRÜ BİLANÇOSU

AKTİF	Bin YTL		ABD \$		YÜZDE PAY		Yüzde Değişim
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	
Nakit Değerler	34.076	43.108	25.395.737	30.668.754	0,81	0,77	26,51
Merkez Bankasından Alacaklar	433.486	557.514	323.063.050	396.637.735	10,28	10,00	28,61
Bankalardan Alacaklar	1.383.988	1.812.088	1.031.441.347	1.289.191.804	32,81	32,49	30,93
Menkul Değerler Cüzdanı	168.744	181.679	125.759.428	129.253.699	4,00	3,26	7,67
Mevduat Munzam Karşılıkları	369.830	450.482	275.622.298	320.490.894	8,77	8,08	21,81
Krediler	1.447.137	2.131.425	1.078.504.248	1.516.380.905	34,31	38,22	47,29
Takipteki Alacaklar (Net)	51.104	79.279	38.086.153	56.402.248	1,21	1,42	55,13
a.Takipteki Alacaklar	121.670	186.816	90.676.703	132.908.367			53,54
b.Takipteki Alacaklar Karşılığı.(-)	70.567	107.537	52.591.295	76.506.118			52,39
Faiz ve Gelir Tahakkuk Reeskontları	42.316	36.558	31.536.742	26.008.822	1,00	0,66	13,61
İştirakler ve Bağlı Ortaklıklar	106.099	180.607	79.072.142	128.491.036	2,52	3,24	70,22
Sabit Kıymetler	61.861	70.037	46.102.996	49.827.120	1,47	1,26	13,22
Diğer Aktifler	119.197	34.629	88.833.656	24.636.454	2,82	0,60	70,95
Aktif Toplamı	4.217.838	5.577.406	3.143.417.797	3.967.989.471	100,00	100,00	32,23
PASİF							
Mevduat	3.632.763	4.681.269	2.707.380.385	3.330.441.804	86,13	83,93	28,86
Kullanılan Krediler	88.188	329.672	65.723.655	234.541.833	2,09	5,91	273,83
Ödenecek Vergi-Resim-Harç ve Prim	6.058	7.845	4.514.831	5.581.246	0,14	0,14	29,50
Faiz ve Gider Reeskontları	45.118	62.265	33.624.981	44.297.809	1,07	1,12	38,00
Diğer Pasifler	174.690	154.076	130.190.788	109.615.822	4,14	2,76	11,80
Özkaynaklar	271.021	342.279	201.983.157	243.510.956	6,43	6,14	26,29
Ödenmiş Sermaye	189.276	203.232	141.061.261	144.587.365			2,50
İhtiyatlar	26.067	50.952	19.426.889	36.249.289			86,59
Dönem Kar / Zarar	57.465	76.833	42.826.800	54.662.066			27,64
Geçmiş Yıllar Karı /Zararı	1.787	11.262	1.331.793	8.012.237			501,62
Pasif Toplamı	4.217.838	5.577.406	3.143.417.797	3.967.989.470	100,00	100,00	32,23

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-82 : AKTİF BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE BANKALAR

No	Banka Adı	BİN YTL		ABD \$		YÜZDE PAY	
		Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
1	K.T.Koop Merkez Bankası Ltd.	1.099.573	1.342.836	819.476.078	955.347.182	26,08	24,08
2	T.İş Bankası A.Ş.	567.892	842.293	423.231.480	599.240.893	13,46	15,10
3	Türk Bankası Ltd.	432.194	511.063	322.100.164	363.590.637	10,25	9,16
4	HSBC Bank	437.812	642.794	326.287.077	457.309.334	10,38	11,52
5	Vakıflar Bankası Ltd.	456.041	563.502	339.872.559	400.897.837	10,81	10,10
6	Limasol T.Koop Bankası Ltd.	138.241	159.906	103.026.532	113.763.517	3,28	2,87
7	TC. Ziraat Bankası A.Ş.	173.449	197.081	129.265.911	140.211.298	4,11	3,53
8	Asbank Ltd.	164.493	216.560	122.591.295	154.069.437	3,90	3,88
9	K.İktisat Bankası Ltd	156.838	245.251	116.886.272	174.481.360	3,72	4,40
10	Altınbaş Bank Ltd.	126.301	185.528	94.128.037	131.992.032	2,99	3,33
11	Şekerbank (Kıbrıs) Ltd.	68.435	72.287	51.002.385	51.427.860	1,62	1,30
12	Universal Bank Ltd.	72.029	109.478	53.680.876	77.887.023	1,71	1,96
13	Yakındoğu Bank Ltd	71.368	116.236	53.188.255	82.694.935	1,69	2,08
14	T.Halk Bankası	39.946	48.607	29.770.458	34.580.962	0,95	0,87
15	Continental Bank Ltd	30.747	46.816	22.914.741	33.306.773	0,73	0,84
16	Faisal İslam Bankası Ltd.	19.408	21.493	14.464.153	15.290.979	0,46	0,39
17	Garanti Bankası A.Ş.	78.018	156.543	58.144.284	111.370.945	1,85	2,81
18	Viya Bank Ltd	36.906	21.656	27.504.844	15.406.944	0,87	0,39
19	Akfinans Bank Ltd	13.431	23.523	10.009.688	16.735.202	0,32	0,42
20	Oyak Bank A.Ş.	14.879	33.480	11.088.836	23.819.010	0,35	0,60
21	Yeşilada Bank Ltd	14.002	13.586	10.435.236	9.665.623	0,33	0,24
22	Artam Bank Ltd.	3.324	4.318	2.477.269	3.071.998	0,08	0,08
23	Deniz Bank Ltd.	2.511	2.569	1.871.367	1.827.689	0,06	0,05
	Toplam	4.217.838	5.577.406	3.143.417.797	3.967.989.470	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-83 : GRUPLAR İTİBARIYLA AKTİF BÜYÜKLÜĞÜNDEKİ GELİŞMELER

BANKA GRUPLARI	Toplam Aktifler (BİN YTL)		Toplam Aktifler (ABD\$)		Toplam Aktifler İçindeki Pay (%)		Yüzde Değişim
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	
Kamu Mevduat Bankaları	456.041	563.502	339.872.559	400.897.837	10,81	10,10	23,56
Özel Sermayeli Bankalar	2.449.801	3.093.106	1.825.757.192	2.200.559.192	58,08	55,46	26,26
Şube Bankalar	1.311.996	1.920.798	977.788.046	1.366.532.441	31,11	34,44	46,40
Genel Toplam	4.217.838	5.577.406	3.143.417.797	3.967.989.470	100,00	100,00	32,23

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-84 : TOPLAM KREDİLERİN TOPLAM AKTİFLERE VE ÖZKAYNAKLARA ORANI (%)

BANKA GRUPLARI	Krediler/T.Aktifler		Krediler Değişim Yüzdesi	Top.Krediler/Özkaynaklar		Özkaynaklar Değişim Yüzdesi
	Aralık 2005	Aralık 2006		Aralık 2005	Aralık 2006	
Kamu Mevduat Bankaları	53,24	67,59	56,87	990,88	1.243,62	24,99
Özel Sermayeli Bankalar	50,74	56,73	29,17	632,14	698,81	27,71
Şube Bankalar	6,32	9,50	54,53	166,36	301,50	21,35

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Not: Grupların kendi aktif toplamı içindeki payı verilmiştir.

Tablo-85: BANKA GRUPLARI İTİBARIYLA KREDİLERİN GRUP AKTİF TOPLAMI İÇİNDEKİ PAYI (%)

BANKA GRUPLARI	Toplam Aktifler (\$)		Toplam Krediler (\$)		Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Kamu Mevduat Bankaları	339.872.559	400.897.837	180.940.528	270.966.135	53,24	67,59
Özel Sermayeli Bankalar	1.825.757.192	2.200.559.192	926.398.867	1.248.483.921	50,74	56,73
Şube Bankalar	977.788.046	1.366.532.442	61.841.556	129.839.215	6,32	9,50
Genel Toplam	3.143.417.797	3.967.989.471	1.169.180.951	1.649.289.271	37,19	41,56

Kaynak :KKTC Merkez Bankası.

Not: Yüzde pay, banka gruplarına göre kredilerin kendi grup aktif toplamı içindeki payını ifade etmektedir

Tablo-86: KAMU KURUM VE KURULUŞLARINA AİT KREDİ VE AVANSLARIN TOPLAM PLASMANLAR İÇİNDEKİ PAYI VE YÜZDE DEĞİŞİMİ

AÇIKLAMA	BİN YTL		ABD\$		Yüzde Pay		Yüzde Değişim
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	
Toplam Kamu Kredi ve Avansları	550.228	774.505	410.067.074	551.013..802	35,07	33,41	40,76
Toplam Krediler (TGA Dahil)	1568.807	2.318.241	1.169.180.951	1.649.289.271			47,77

Kaynak :KKTC Merkez Bankası.

Tablo-87: GRUPLAR İTİBARIYLA LİKİT AKTİFLER (ABD\$)

BANKA GRUPLARI	TP		YP		TOPLAM		Yüzde Değişim
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	
Kamu Mevduat Bankaları	85.281.711	16.477.661	43.321.657	60.493.739	128.603.368	76.971.400	-40,15
Özel Sermayeli Bankalar	251.626.919	214.664.912	321.225.220	334.525.470	572.852.139	549.190.382	-4,13
Şube Bankalar	354.208.526	450.113.830	449.996.274	640.222.681	804.204.800	1.090.336.511	35,58
Genel Toplam:	691.117.156	681.256.403	814.543.151	1.035.241.890	1.505.660.307	1.716.498.293	14,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-88: LİKİT AKTİFLERİN TOPLAM AKTİFLER İÇİNDEKİ PAYI (%)

AÇIKLAMA	Toplam Aktifler İçindeki Yüzde Pay	
	2005	2006
Nakit Değerler	0,81	0,77
Merkez Bankasından Alacaklar	10,28	10,00
Bankalardan Alacaklar	32,81	32,49
MDC Hariç Toplam	43,90	43,26
Menkul Değerler Cüzdanı	4,00	3,26
Likit Aktifler + MDC	47,90	46,52

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-89: LİKİT AKTİFLERİN DAĞILIMI (%)

LİKİT AKTİFLER	Likit Aktiflerin Dağılımı Yüzde Pay	
	2005	2006
Nakit Değerler	1,69	1,66
Merkez Bankasından Alacaklar	21,46	21,49
Bankalardan Alacaklar	68,50	69,85
MDC Hariç Toplam	91,65	93,00
Menkul Değerler Cüzdanı	8,35	7,00
Likit Aktifler + MDC	100,00	100,00

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-90: LİKİT AKTİFLERİN GRUPLARA GÖRE GELİŞİMİ (%)

BANKA GRUPLARI	Toplam Aktifler İçinde Yüzde Pay		Likit Aktiflerin Kendi Grup İçindeki Dağılımı Yüzde Pay	
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006
Kamu Mevduat Bankaları	4,09	1,94	37,84	19,20
Özel Sermayeli Bankalar	18,22	13,84	31,38	24,96
Şube Bankalar	25,58	27,48	82,25	79,79

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-91: LİKİT AKTİFLERİN MEVDUATI KARŞILAMA ORANI (%)

BANKA GRUPLARI	YÜZDE			
	Aralık 2005		Aralık 2006	
	YTL	YP	YTL	YP
Kamu Mevduat Bankaları	51,45	38,54	28,42	41,53
Özel Sermayeli Bankalar	31,18	46,58	26,00	43,01
Şube Bankalar	96,57	86,87	1,01	97,10

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-92: GRUPLAR İTİBARIYLA MEVDUAT MUNZAM KARŞILIKLARI (ABD\$)

BANKA GRUPLARI	YTL		YP		TOPLAM		Yüzde Değişim
	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	Aralık 2005	Aralık 2006	
Kamu Mevduat Bankaları	16.989.864	15.572.709	12.426.591	16.533.865	29.416.455	32.106.574	9,14
Özel Sermayeli Bankalar	77.730.660	91.279.880	77.398.271	85.159.363	155.128.931	176.439.243	13,74
Şube Bankalar	33.856.014	41.609.277	57.220.897	70.335.800	91.076.911	111.945.077	22,91
Genel Toplam:	128.576.538	148.461.866	147.045.759	172.029.028	275.622.297	320.490.894	16,28

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-93: TAHSİLİ GECİKMiŞ ALACAKLARIN TOPLAM PLASMANLARA ORANI (ABD\$)

AÇIKLAMA	Aralık 2005	Aralık 2006
Toplam Krediler	1.078.504.248	1.516.380.905
Tahsili Gecikmiş Alacaklar	90.676.703	132.908.367
TGA/Toplam Krediler (%)	8,41	8,76

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-94: KKTC MERKEZ BANKASI LİKİT AKTİFLER VE MDC TOPLAMININ TOPLAM AKTİFLER İÇİNDEKİ PAYI

TARİH	LİKİT AKTİFLER VE MDC TOPLAMI (BİN YTL)	LİKİT AKTİFLER VE MDC TOPLAMI (ABD\$)	AKTİF TOPLAMI (ABD\$)	LİK.AKT.VE MDC/AKTİF DEĞERLER TOPLAMI
1985	16	28.245.645	41.452.962	68,14
1990	279	95.656.303	113.675.436	84,15
1994	4.282	111.543.350	171.036.982	65,22
1995	2.475	41.728.752	217.998.668	19,14
1996	4.995	46.518.944	280.787.918	16,57
1997	17.545	85.776.964	277.583.853	30,90
1998	17.197	55.048.430	352.188.411	15,63
1999	28.744	53.273.546	381.946.766	13,95
2000	33.997	50.660.080	289.815.277	17,48
2001	185.065	128.556.662	291.409.118	44,12
2002	395.663	242.069.974	426.943.853	56,68
2003	515.536	369.339.087	562.256.894	65,67
2004	673.968	502.174.205	671.720.438	74,76
2005	803.883	599.107.915	793.157.699	75,53
2006	968.877	689.297.809	853.347.325	80,78

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-95: KKTC MERKEZ BANKASI LİKİT AKTİFLER VE MDC TOPLAMININ YÜKÜMLÜLÜKLERİ KARŞILAMA ORANI

YILLAR	LİKİT AKTİFLER VE MDC TOPLAMI		YÜKÜMLÜLÜKLER TOPLAMI		KKTCMB YÜKÜMLÜLÜKLERİ KARŞILAMA ORANI
	BİN YTL	ABD\$	BİN YTL	ABD\$	YÜZDE (%)
1985	16	28.245.645	22	39.548.780	71,42
1990	279	95.656.303	285	97.626.580	97,98
1994	4.282	111.543.350	5.555	144.675.313	77,10
1995	2.475	41.728.752	8.569	144.454.907	28,89
1996	4.995	46.518.944	19.352	180.193.441	25,82
1997	17.545	85.776.964	39.617	193.687.013	44,29
1998	17.197	55.048.430	69.216	221.560.263	24,85
1999	28.744	53.273.546	132.760	246.054.645	21,65
2000	33.997	50.660.080	170.684	254.337.667	19,92
2001	185.065	128.556.662	379.539	263.648.286	48,76
2002	395.663	242.069.974	646.651	395.626.141	61,19
2003	515.536	369.339.087	721.473	516.875.730	71,47
2004	673.968	502.174.205	816.926	608.692.348	82,50
2005	803.883	599.107.915	946.544	705.428.529	84,93
2006	968.877	689.297.809	1.089.782	775.314.456	88,91

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Tablo-96: KKTC MERKEZ BANKASI LİKİT AKTİFLER VE MDC TOPLAMI

TARİH	LİKİT AKTİFLER VE MDC TOPLAMI (BİN YTL)	LİKİT AKTİFLER VE MDC TOPLAMI (ABD\$)	YÜZDE DEĞİŞİM (%)
1985	16	28.245.645	---
1986	28	37.335.099	32,18
1987	60	59.138.507	58,40
1988	137	76.082.736	28,65
1989	201	87.134.141	14,53
1990	279	95.656.303	9,78
1991	510	100.612.140	5,18
1992	984	115.038.223	14,34
1993	1.562	108.105.270	-6,02
1994	4.282	111.543.350	3,18
1995	2.475	41.728.752	-62,59
1996	4.995	46.518.944	11,48
1997	17.545	85.776.964	84,39
1998	17.197	55.048.430	-35,82
1999	28.744	53.273.546	-3,22
2000	33.997	50.660.080	-4,91
2001	185.065	128.556.662	153,76
2002	395.663	242.069.974	88,30
2003	515.536	369.339.087	52,58
2004	673.968	502.174.205	35,96
2005	803.883	599.107.915	19,30
2006	968.877	689.297.809	15,05

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

**Tablo-97: LİKİT AKTİFLER + MDC, YASAL KARŞILIKLAR VE HAZİNE’NİN
MERKEZ BANKASI’NA OLAN TOPLAM BORÇ MİKTARI**

YILLAR	LİKİT AKTİFLER VE MDC, TOPLAMI (ABD\$)	KKTCMB YASAL KARŞILIK TOPLAMI (ABD\$)	KKTC HAZİNE BORÇLARI TOPLAMI (ABD\$)
1984	19.653.846	4.276.888	---
1985	28.245.645	6.656.794	3.484.320
1986	37.335.099	7.434.805	4.635.761
1987	59.138.507	15.506.855	3.438.114
1988	76.082.736	23.872.129	---
1989	87.134.141	32.642.323	---
1990	95.656.303	39.869.428	8.540.789
1991	100.612.140	42.152.402	4.926.273
1992	115.038.223	53.210.878	8.765.932
1993	108.105.270	60.965.420	17.637.258
1994	111.543.350	62.486.080	50.334.948
1995	41.728.752	73.768.114	156.150.568
1996	46.518.944	92.663.104	109.947.205
1997	85.776.964	156.446.583	97.098.648
1998	55.048.430	117.521.000	121.965.306
1999	53.273.546	129.522.813	151.082.617
2000	50.660.080	125.092.615	187.699.839
2001	128.556.662	119.746.682	125.744.056
2002	242.069.974	156.849.901	120.475.989
2003	369.339.087	222.664.848	124.315.213
2004	502.174.205	243.157.738	118.287.013
2005	599.107.915	274.142.942	102.923.685
2006	689.297.809	320.817.445	91.865.396

Kaynak: KKTC Merkez Bankası

Tablo-98: KKTC BÜTÇE AÇIKLARI VE HAZİNEİN MERKEZ BANKASINA OLAN TOPLAM BORÇ MİKTARI

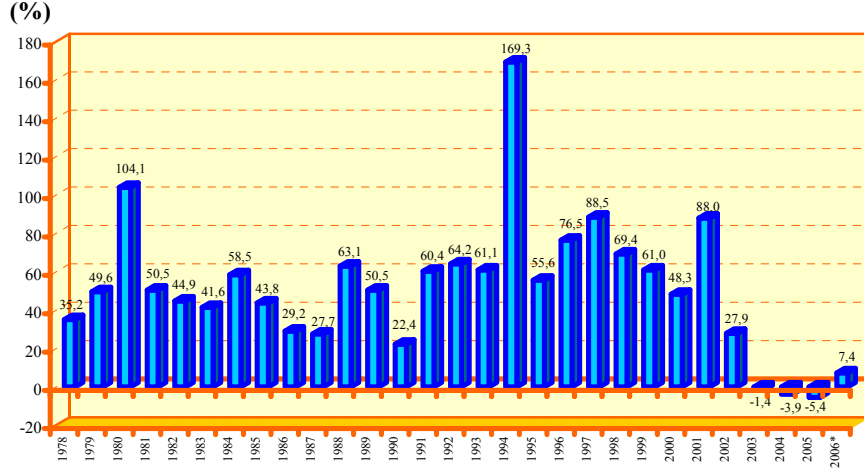
YILLAR	BÜTÇE AÇIKLARI (ABD\$)	HAZİNEİN MB'NA OLAN TOPLAM BORÇLARI (ABD\$)
1984	18.500.000	---
1985	23.700.000	3.484.320
1986	33.100.000	4.635.761
1987	24.200.000	3.438.114
1988	13.600.000	---
1989	11.300.000	---
1990	31.900.000	8.540.789
1991	60.800.000	4.926.273
1992	49.500.000	8.765.932
1993	46.700.000	17.637.258
1994	29.400.000	50.334.948
1995	83.700.000	156.150.568
1996	32.000.000	109.947.205
1997	38.700.000	97.098.648
1998	91.800.000	121.965.306
1999	114.100.000	151.082.617
2000	136.700.000	187.699.839
2001	146.100.000	125.744.056
2002	225.111.498	120.475.989
2003	176.878.617	124.315.213
2004	104.177.462	118.287.013
2005	199.647.592	102.923.685
2006	185.346.760	91.865.396

Kaynak: KKTC Merkez Bankası, KKTC Ekonomi ve Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Örgütü.

(Sayfa düzeni gereği boş bırakılmıştır)

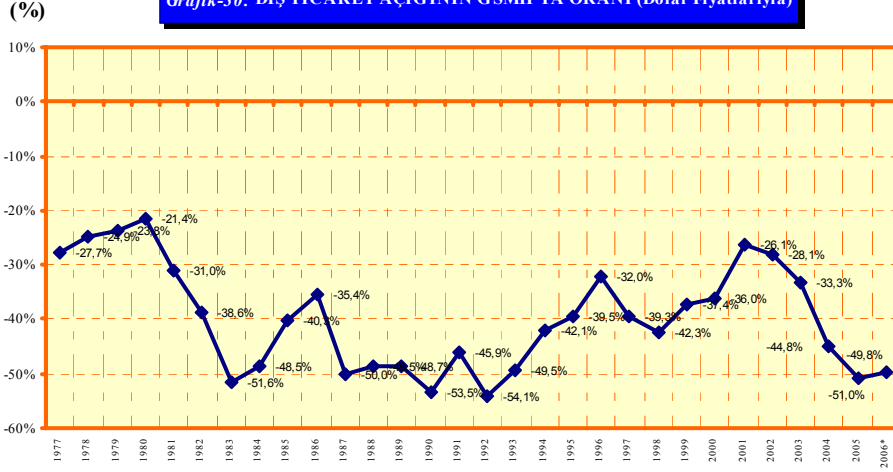
GRAFİKLER

Grafik-29: 1978-2006 DÖNEMİNDE ABD DOLAR KURU DEĞİŞİM ORANI (%)

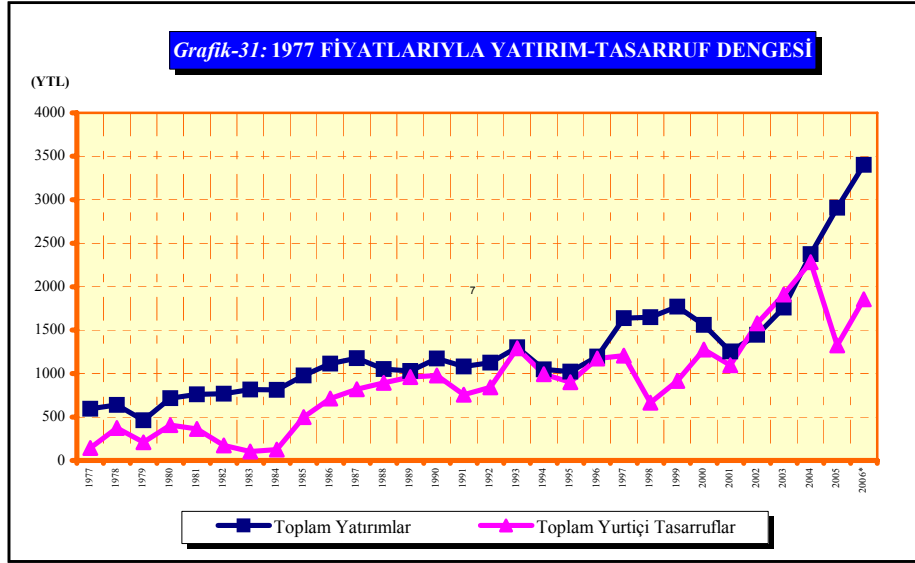

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

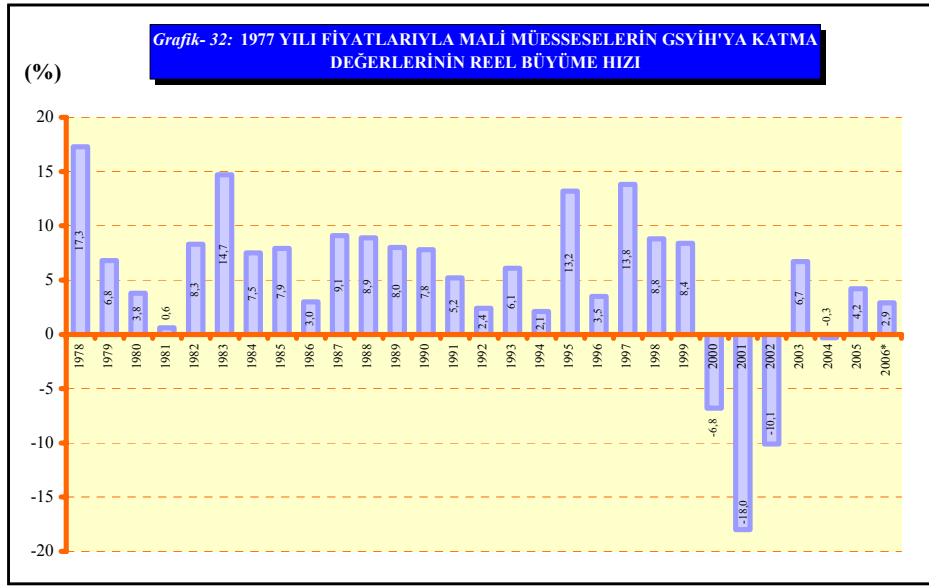
Grafik-30: DIŞ TİCARET AÇIĞININ GSMH'YA ORANI (Dolar Fiyatlarıyla)

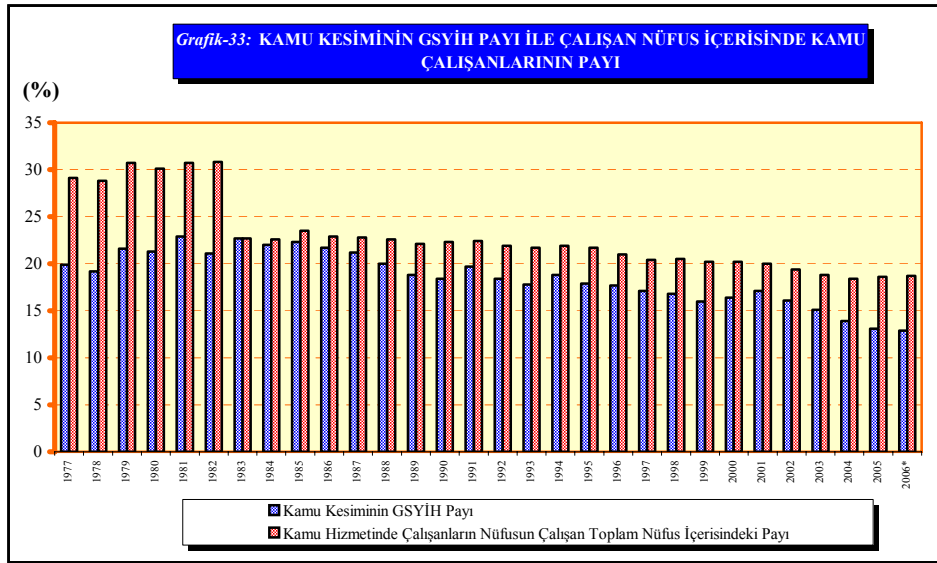
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) GSMH için DPÖ gerçekleşme tahmini kullanılmıştır.

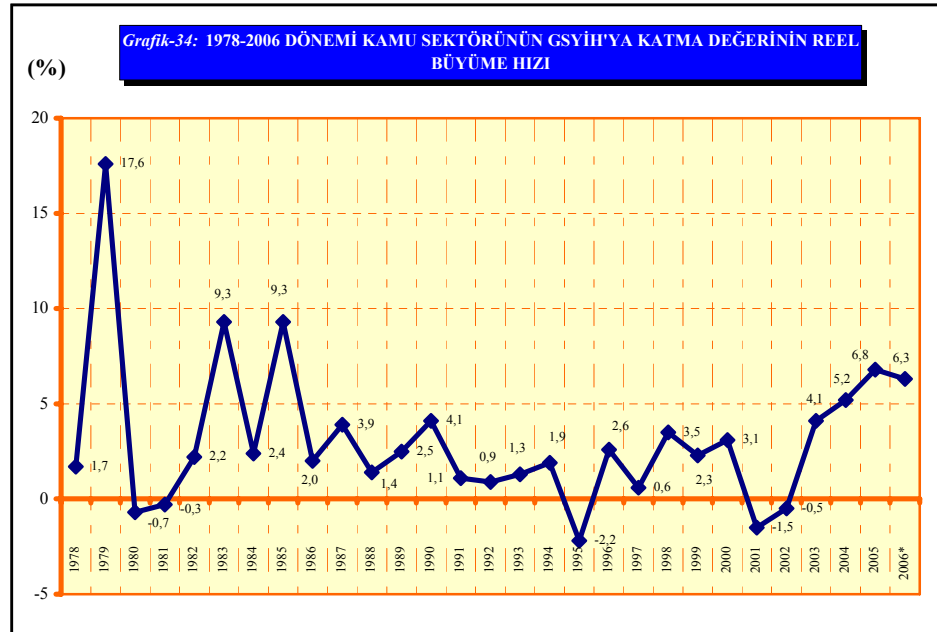
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

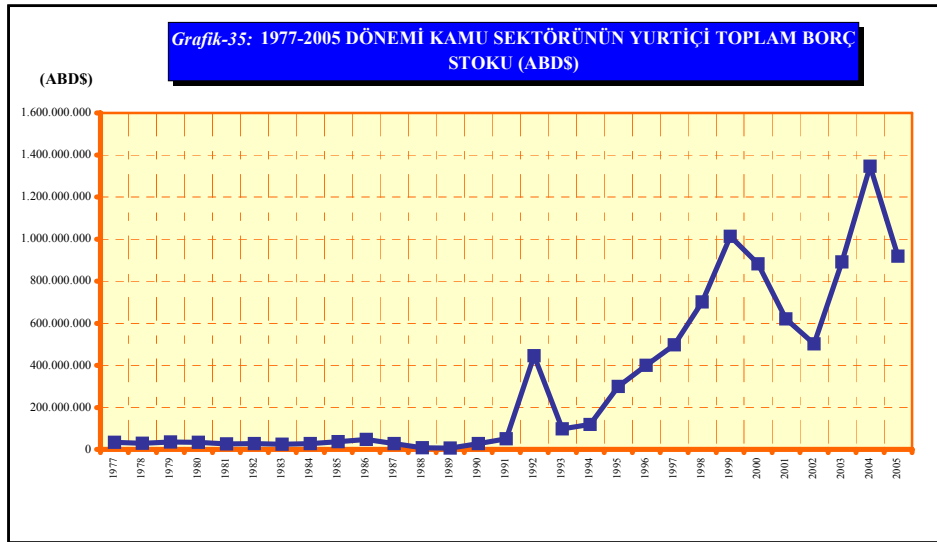
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

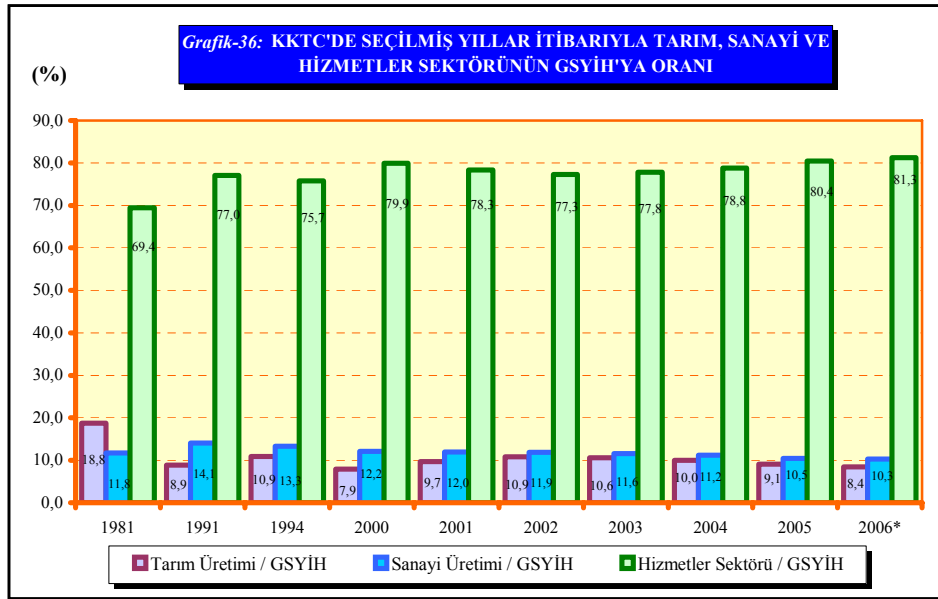
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü
(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

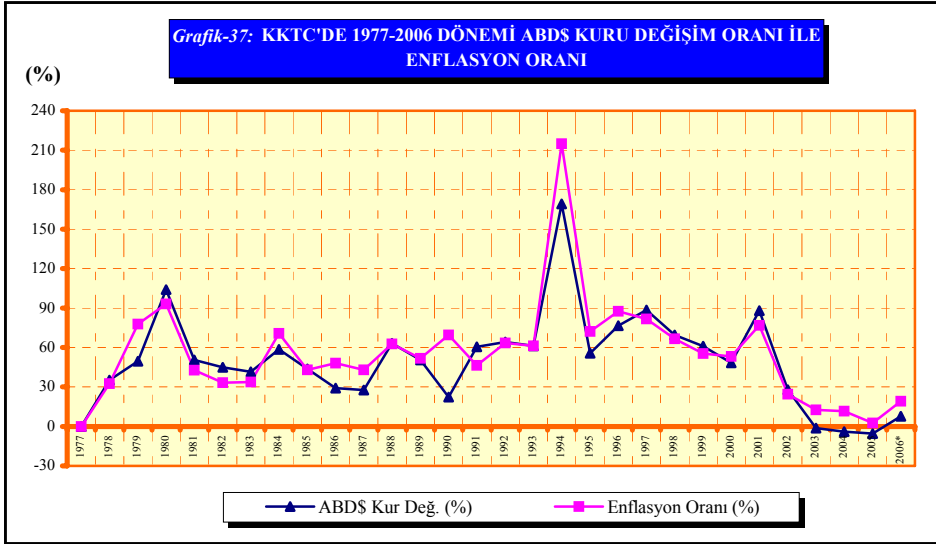

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

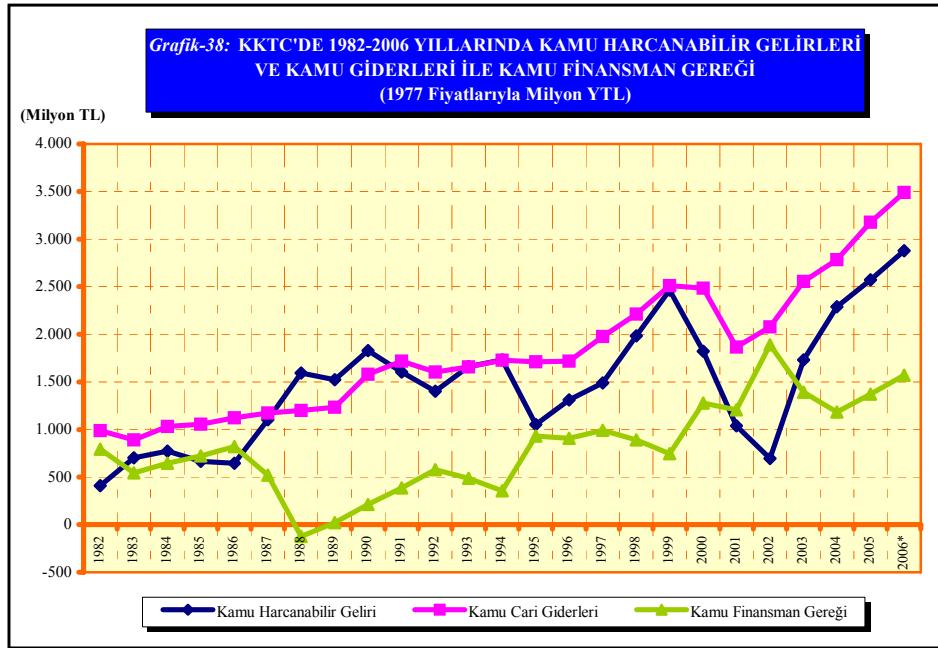
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) DPÖ gerçekleşme tahmini.

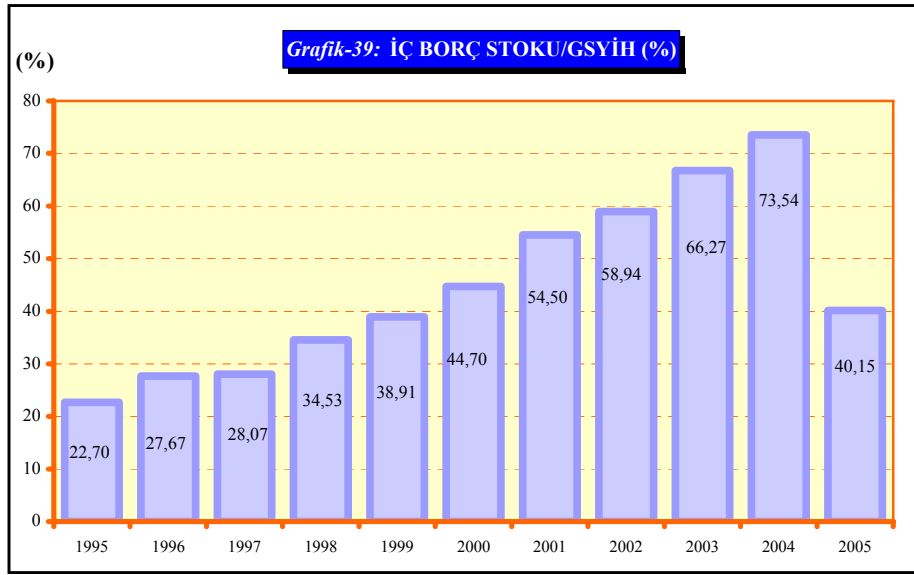
Kaynak: Devlet Planlama Örgütü.

(*) ABD\$ kuru değışim oranı hesaplanırken, DPÖ 2005 yılı tahmin değeri olan 1\$=1,3420 YTL kullanılmıştır.

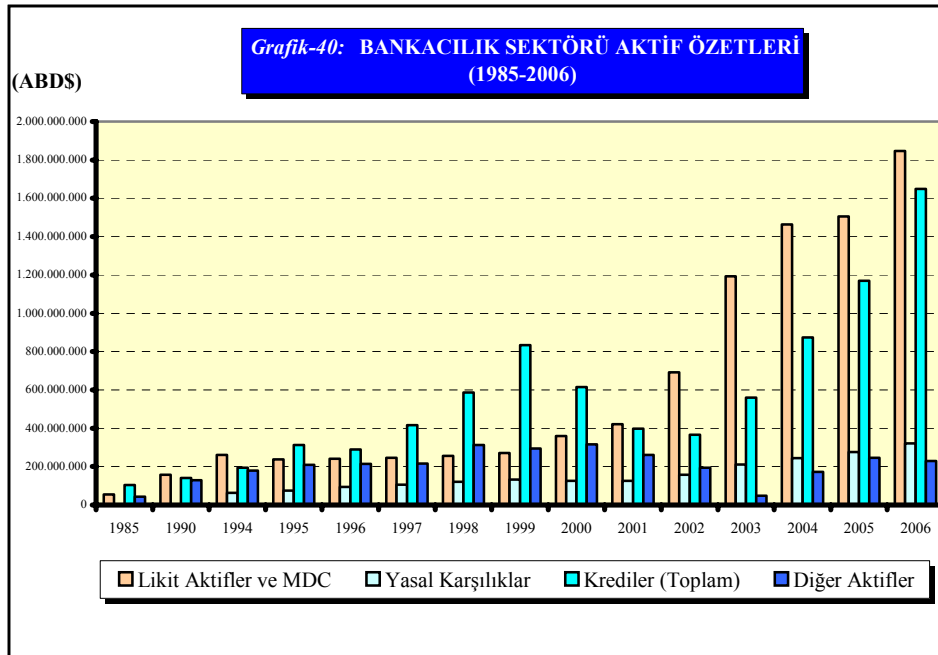

Kaynak: Devlet Planlama Örgütü

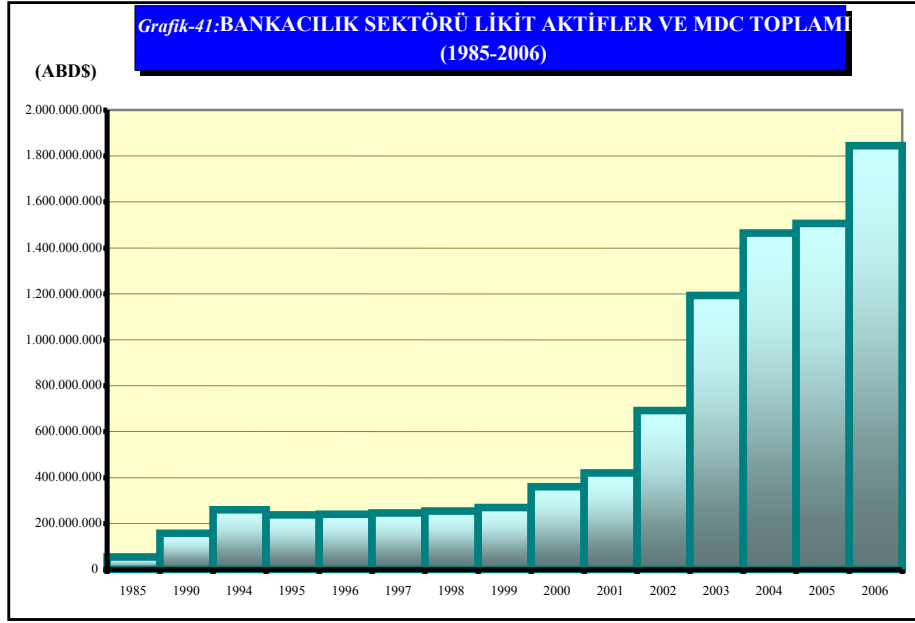
(*) DPÖ gerçekteşme tahmini.

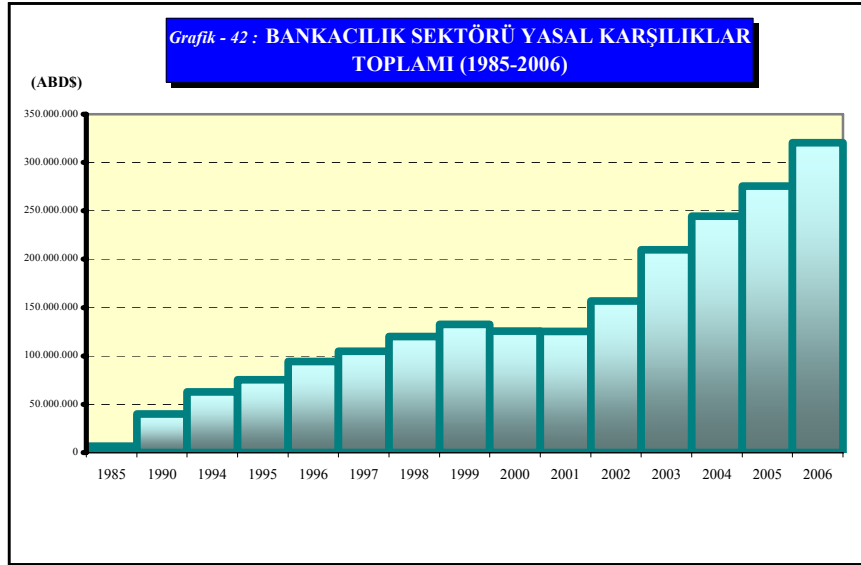
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

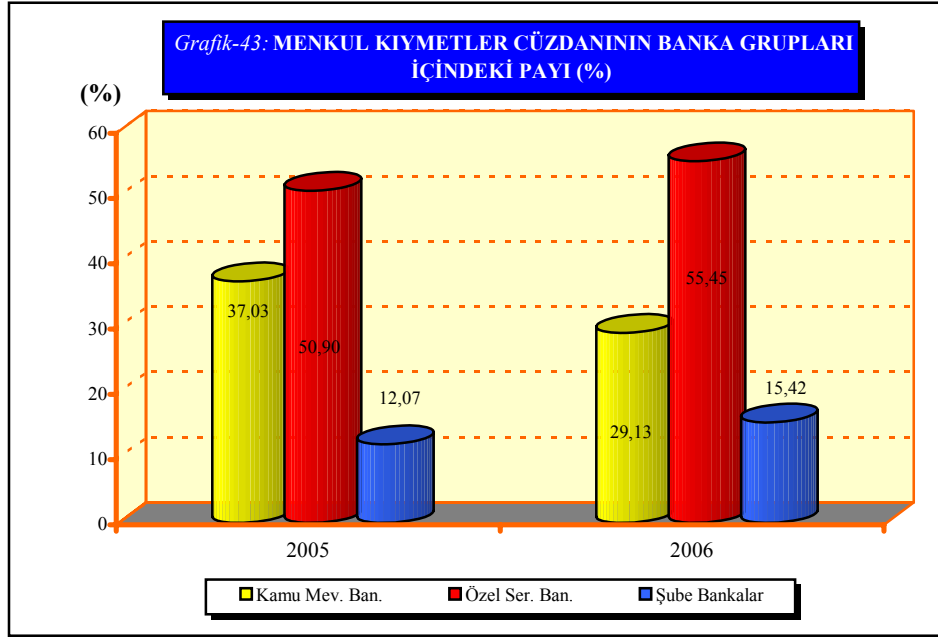
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

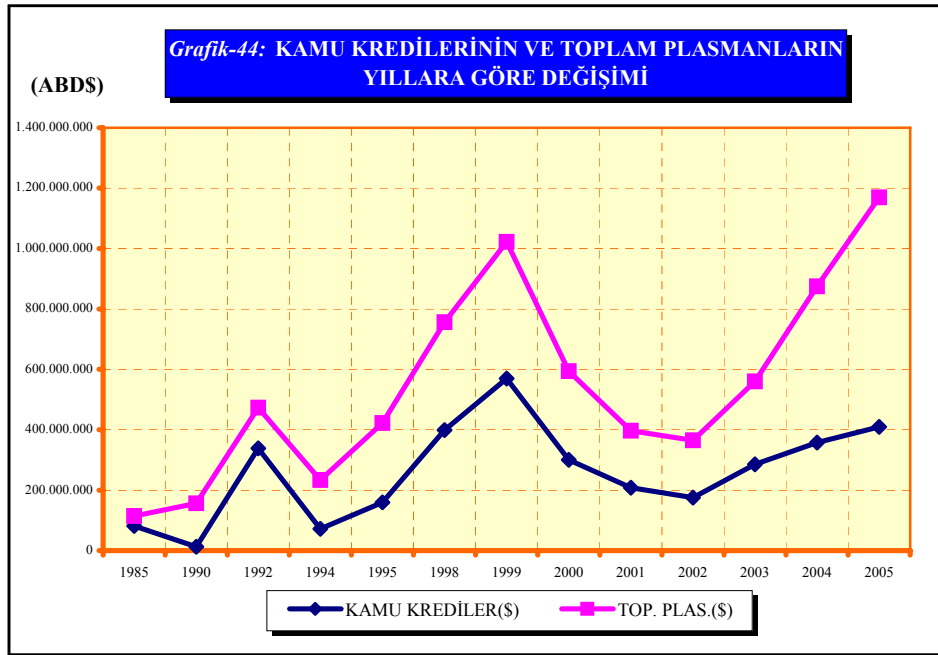
Kaynak: KKTC Merkez Bankası

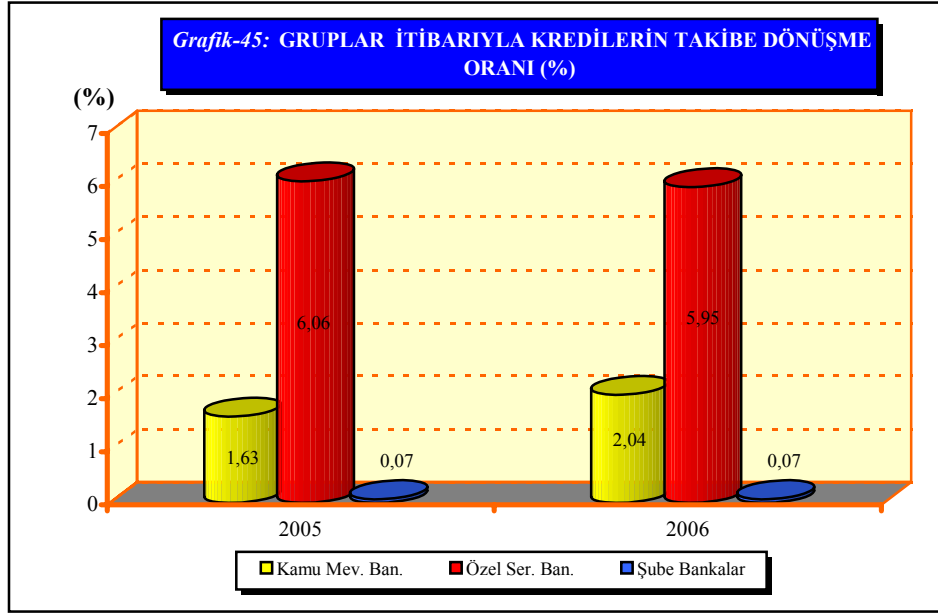
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

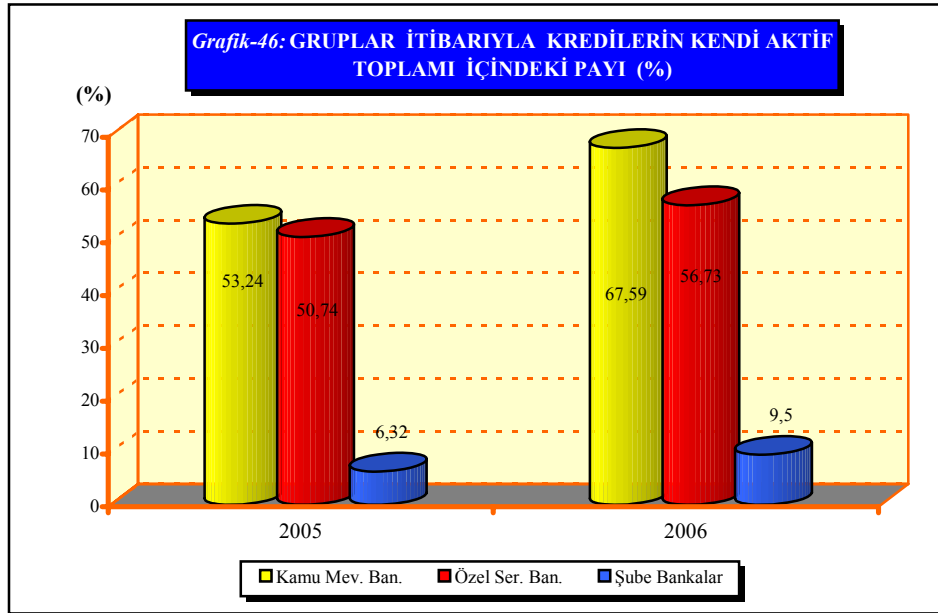
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

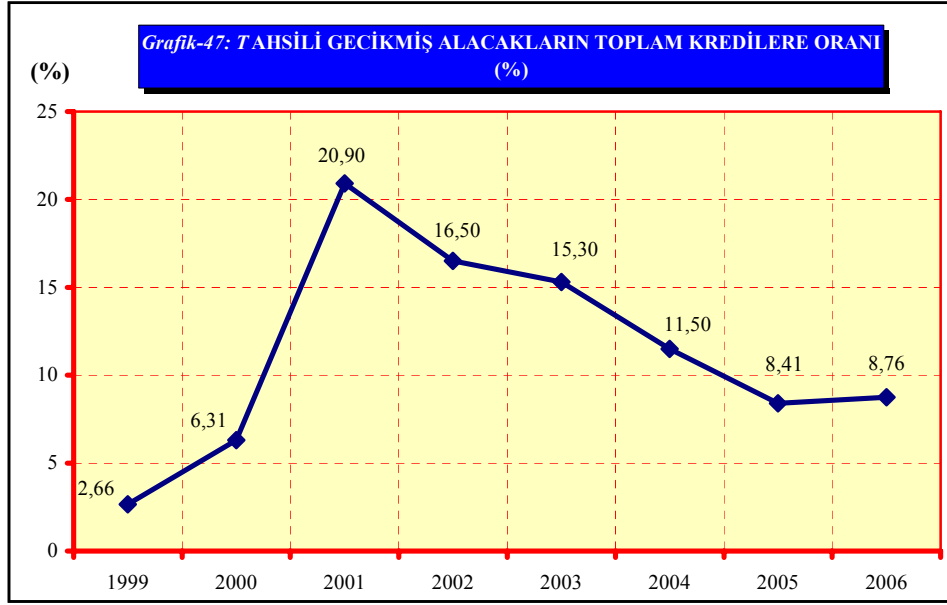
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

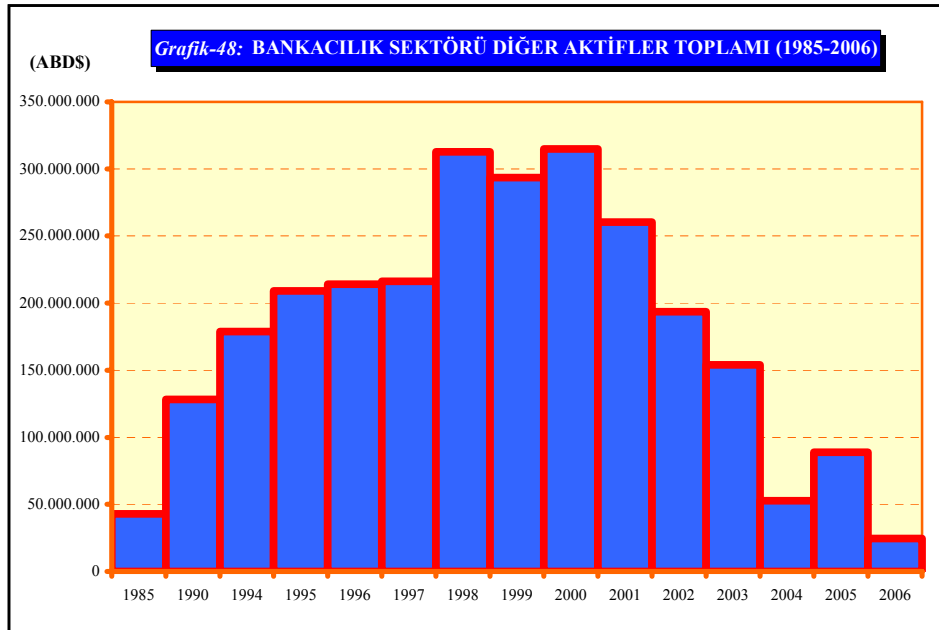
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

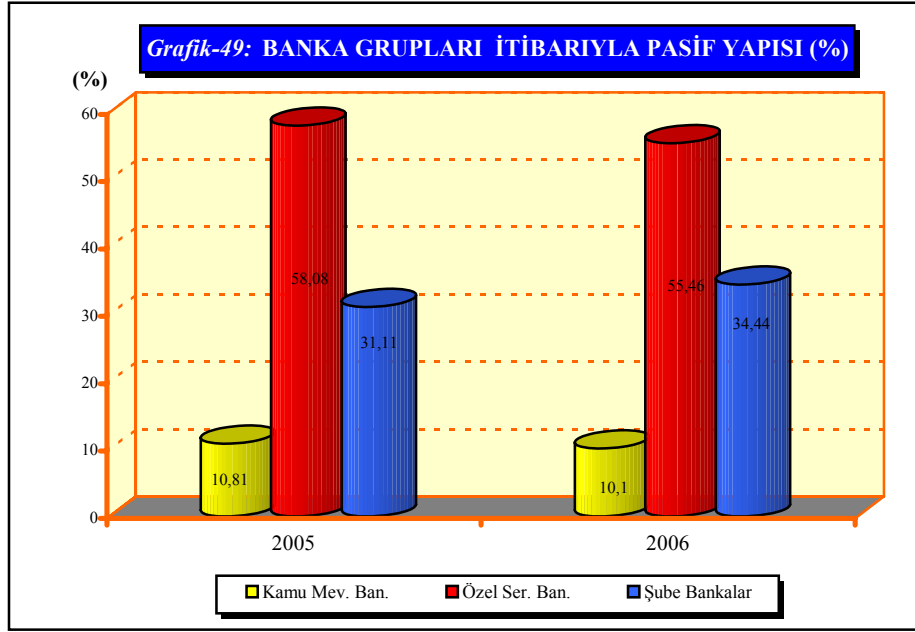
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

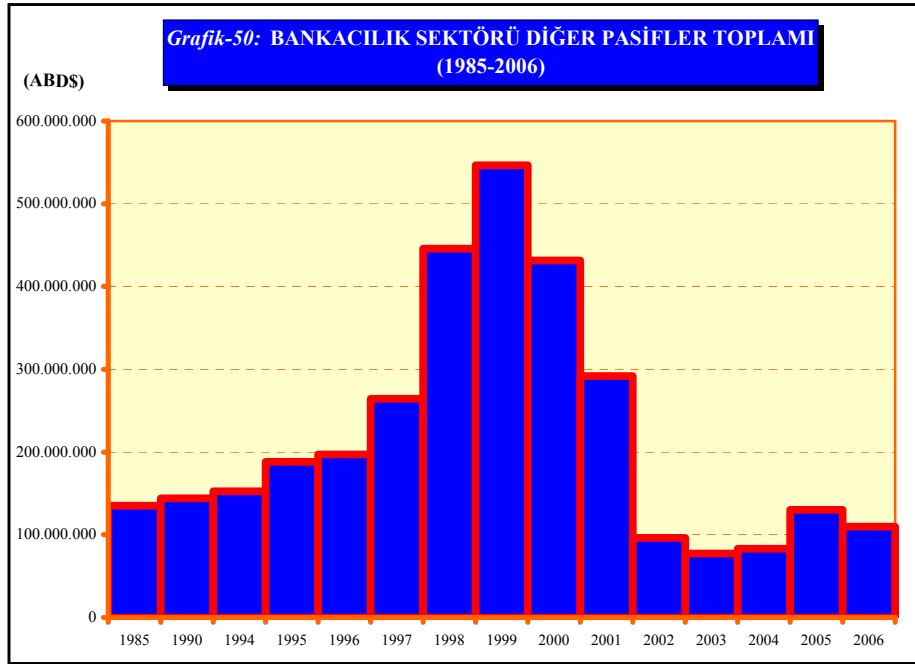
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

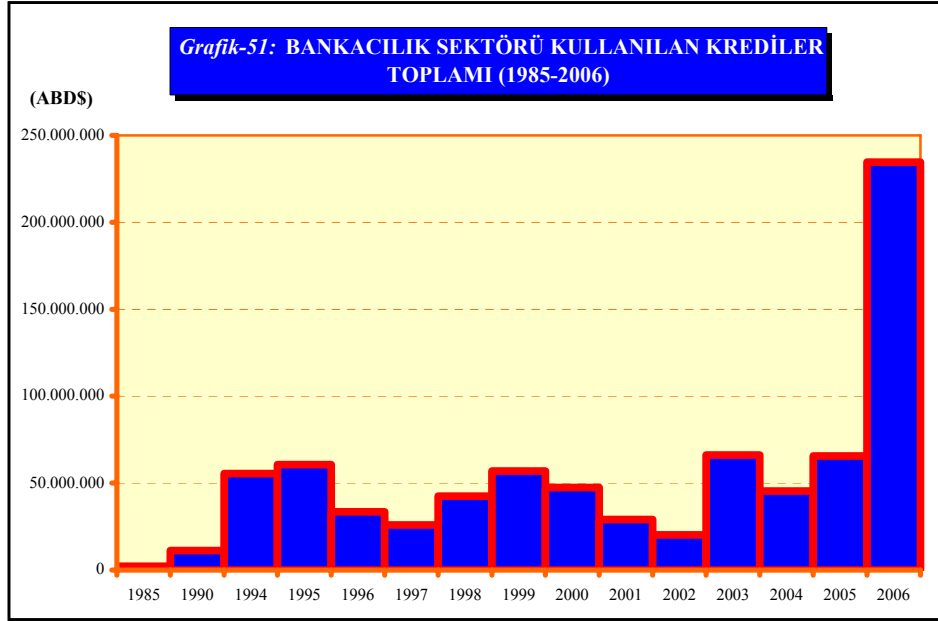
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

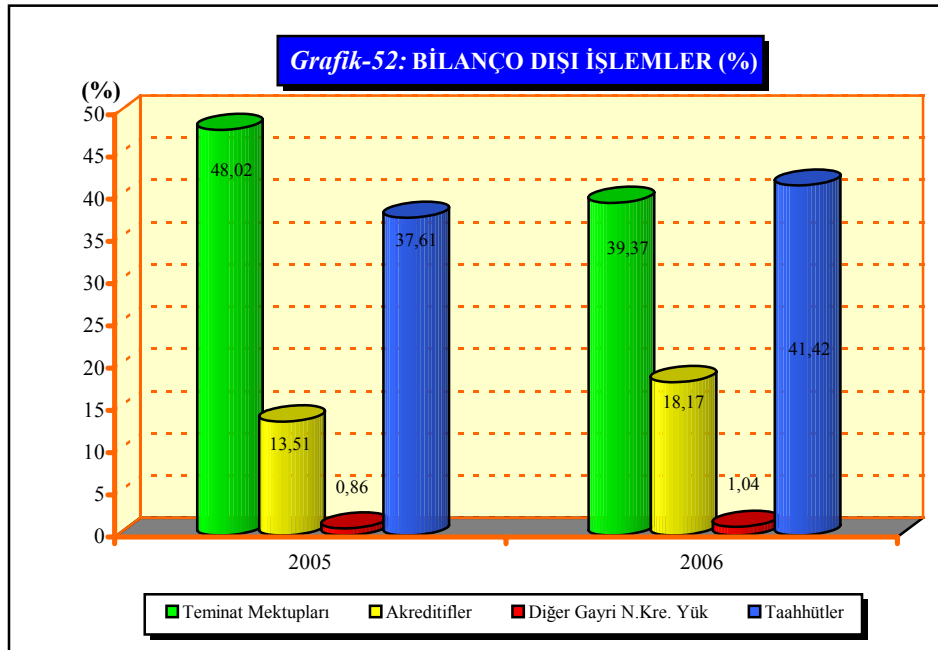
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

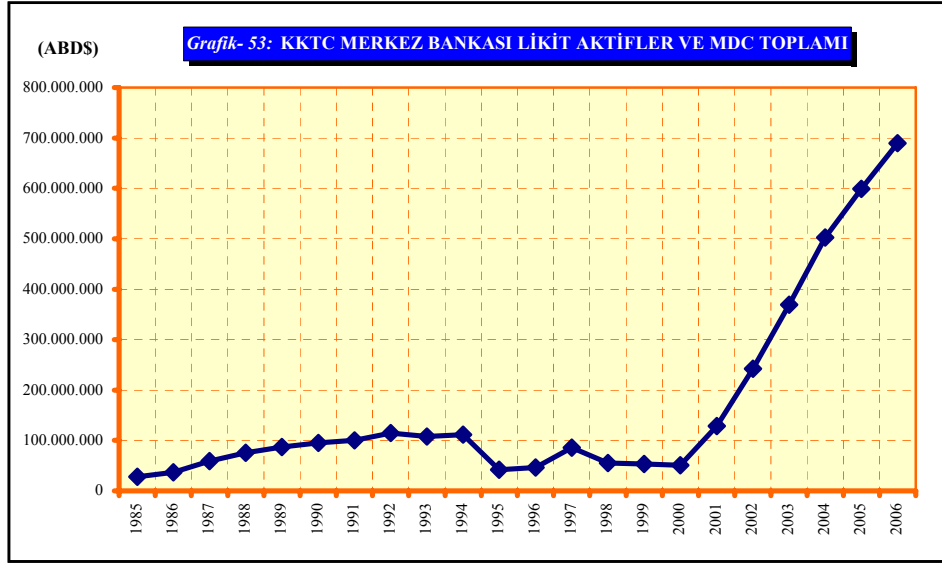
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

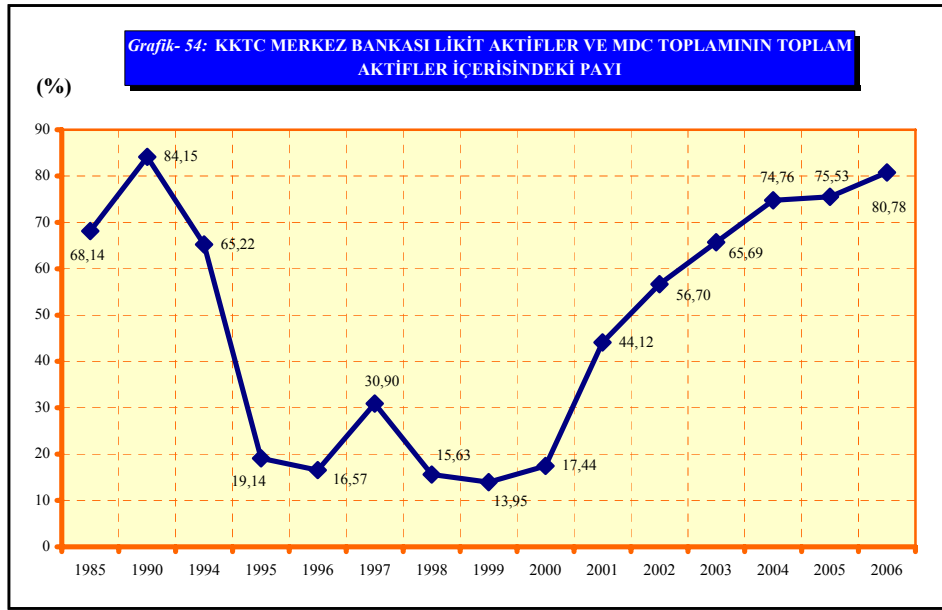
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

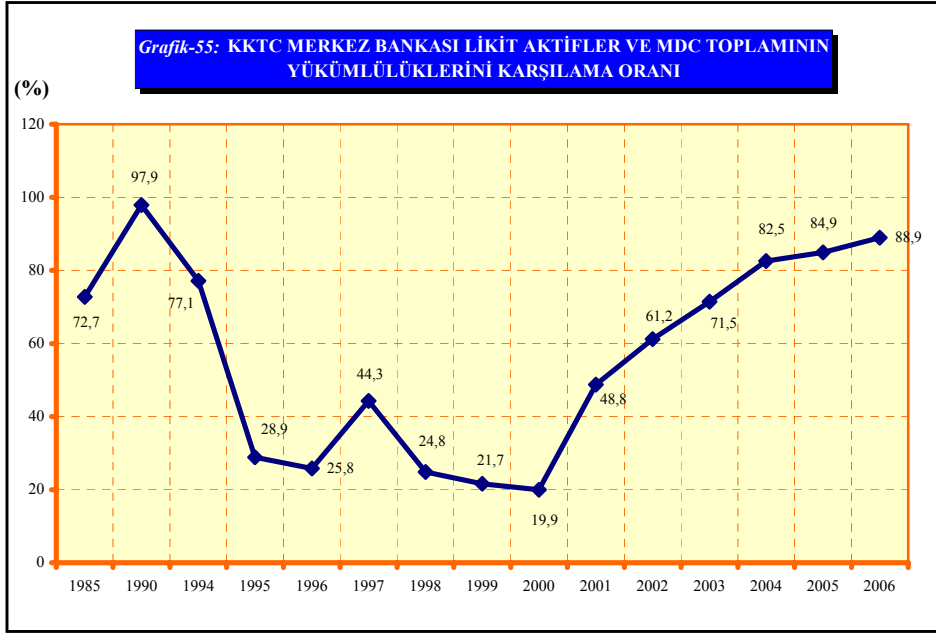
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

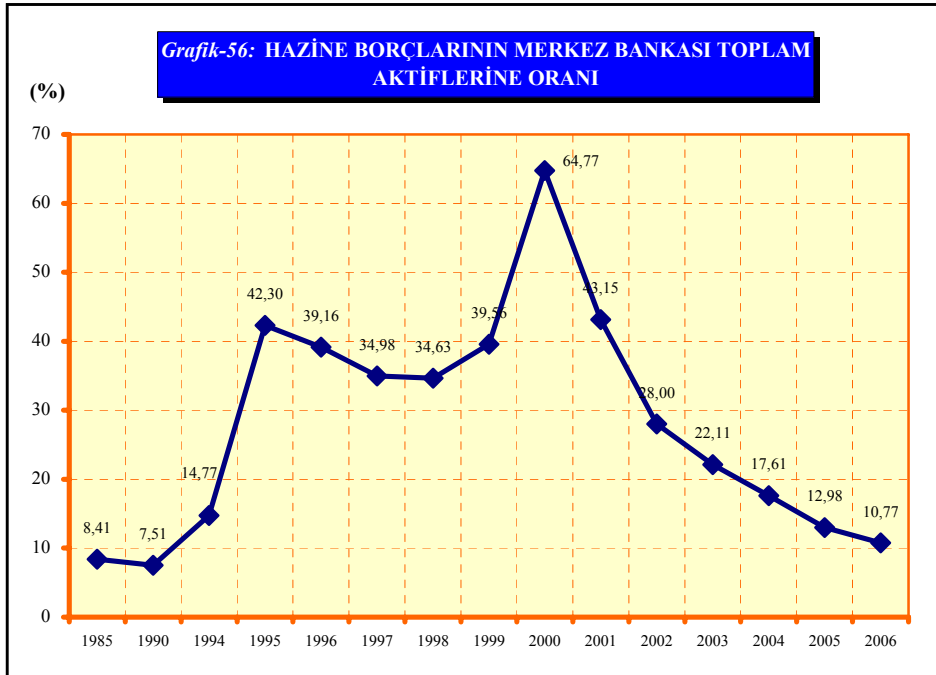
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

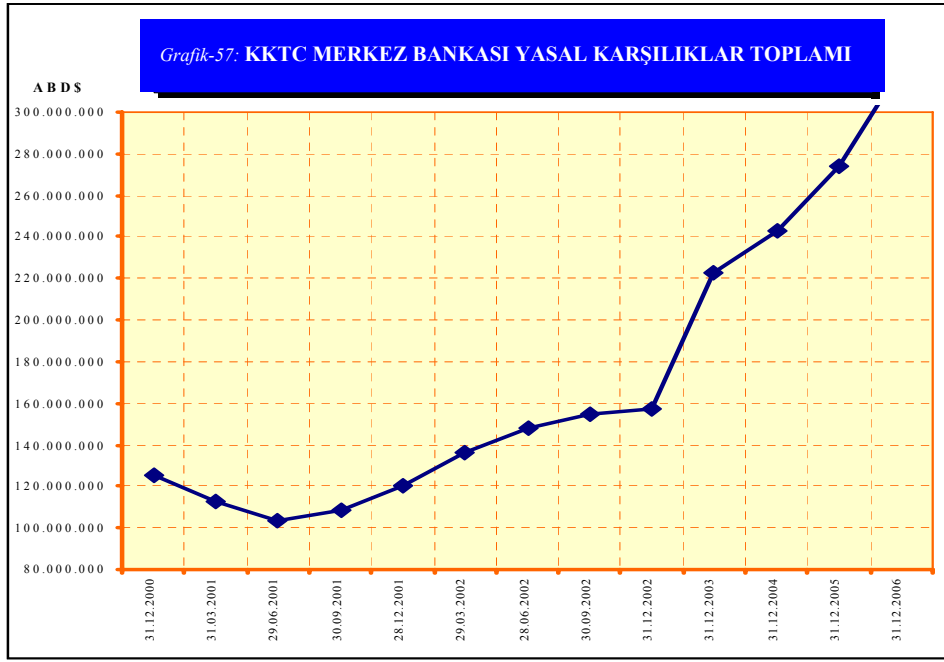
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

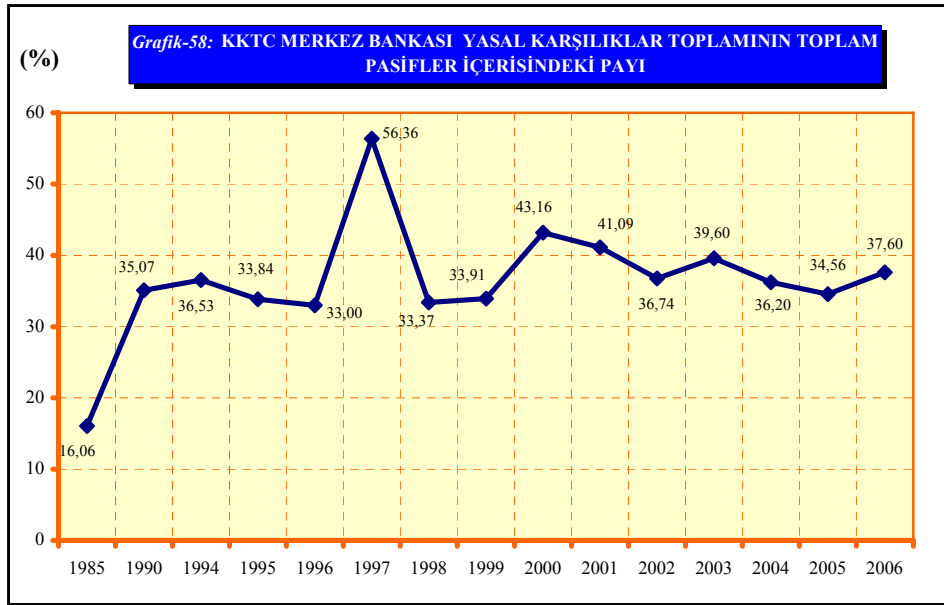
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

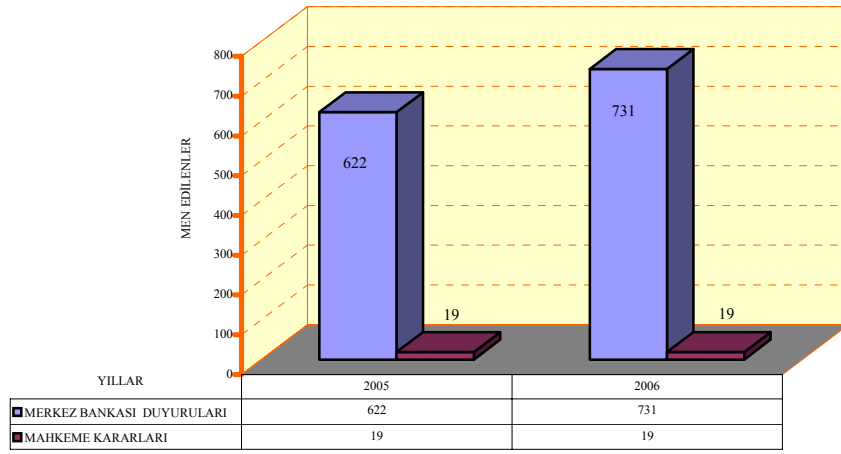

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

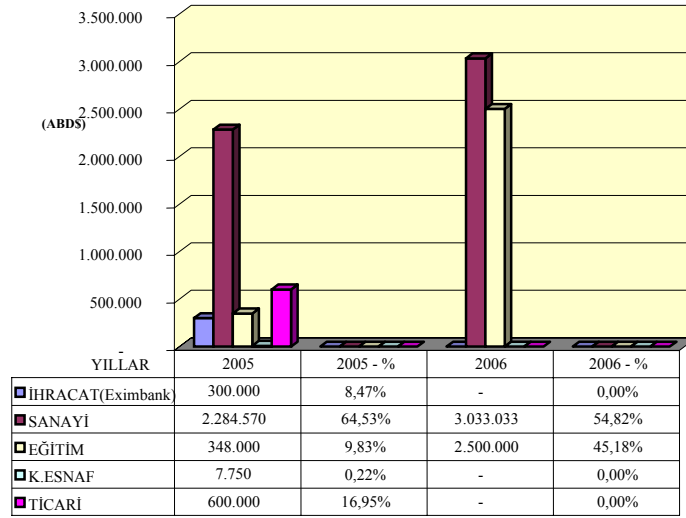
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Grafik-59: ÇEK KULLANMAKTAN MEN EDİLENLERİN 2005 - 2006 YILLARI DAĞILIMI

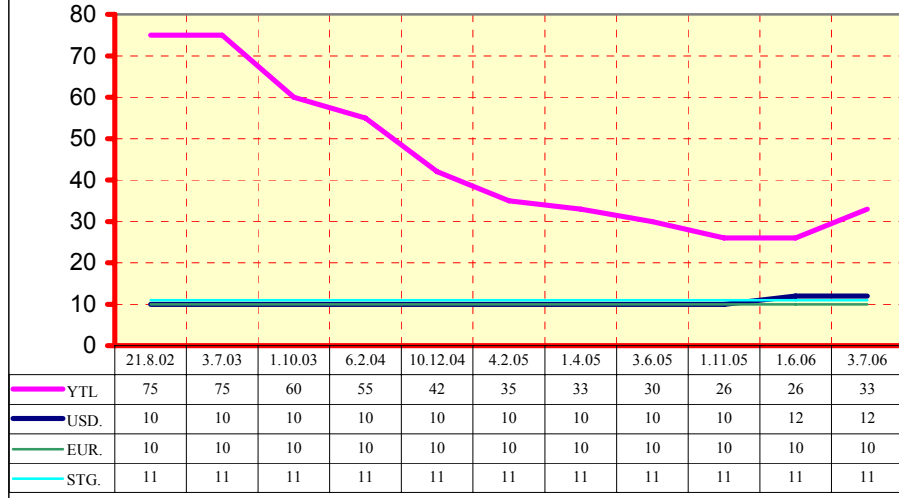
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Grafik-60:2005-2006 YILLARI ARASINDA KULLANDIRILAN RE-ESKONT KREDİLERİNİN S CİNSİNDEN SEKTÖREL BAZDA DAĞILIMI

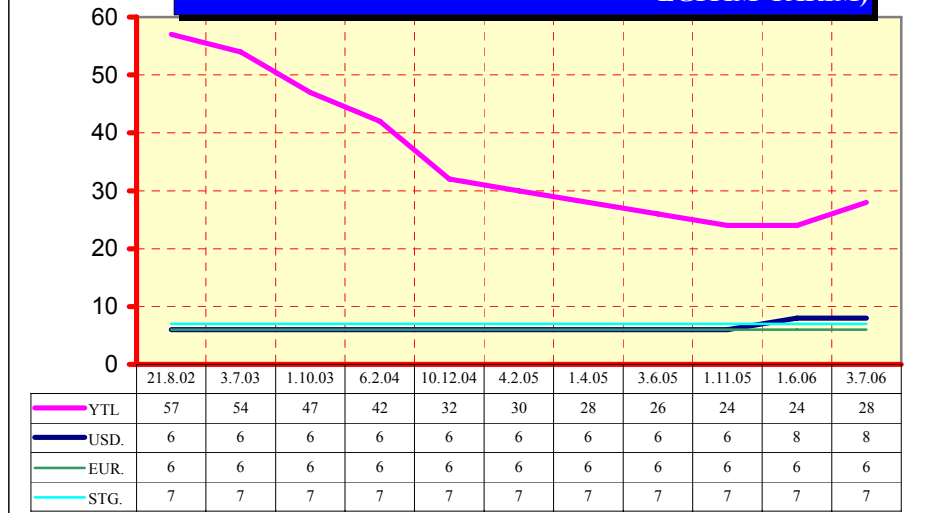
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Grafik-61 : BANKAMIZ REESKONT KREDİLERİNE UYGULANAN FAİZ ORANLARI (TİCARİ)

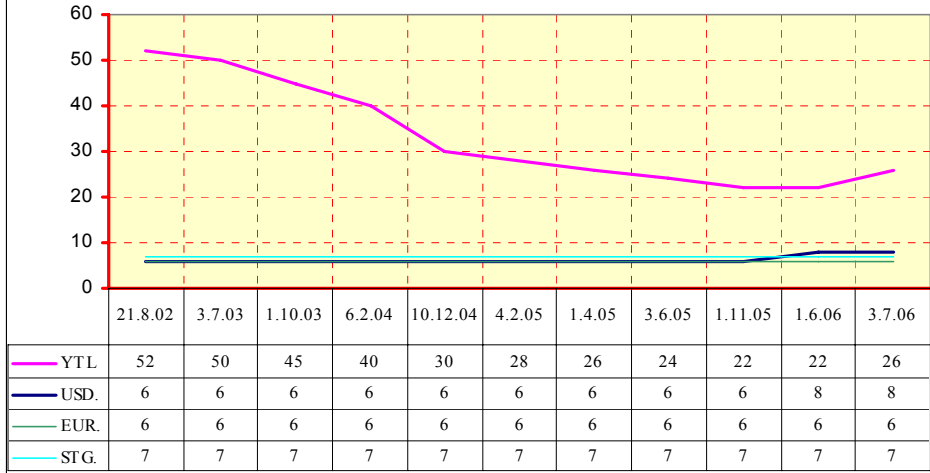
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Grafik-62: BANKAMIZ REESKONT KREDİLERİNE UYGULANAN FAİZ ORANLARI (SANAYİ-TURİZM-EĞİTİM-TARIM)

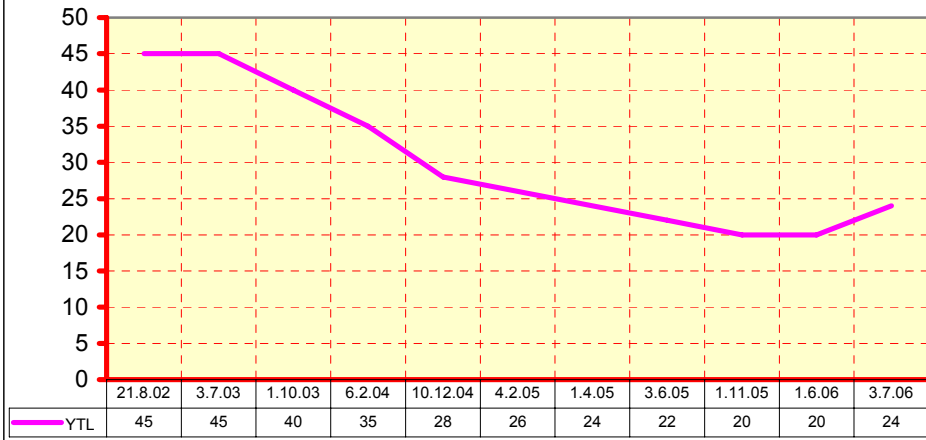
Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Grafik-63 : BANKAMIZ REESKONT KREDİLERİNE UYGULANAN FAİZ ORANLARI (İHRACAT)

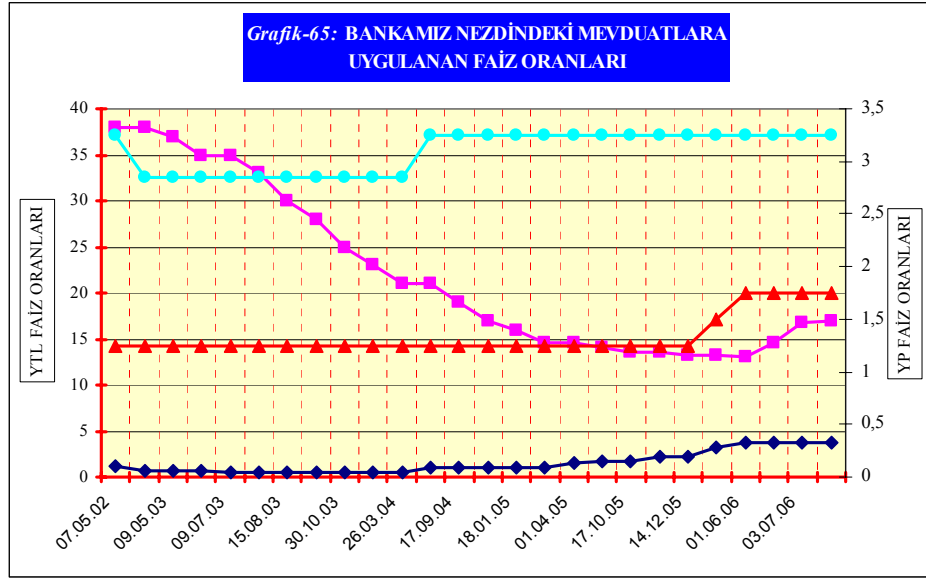

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

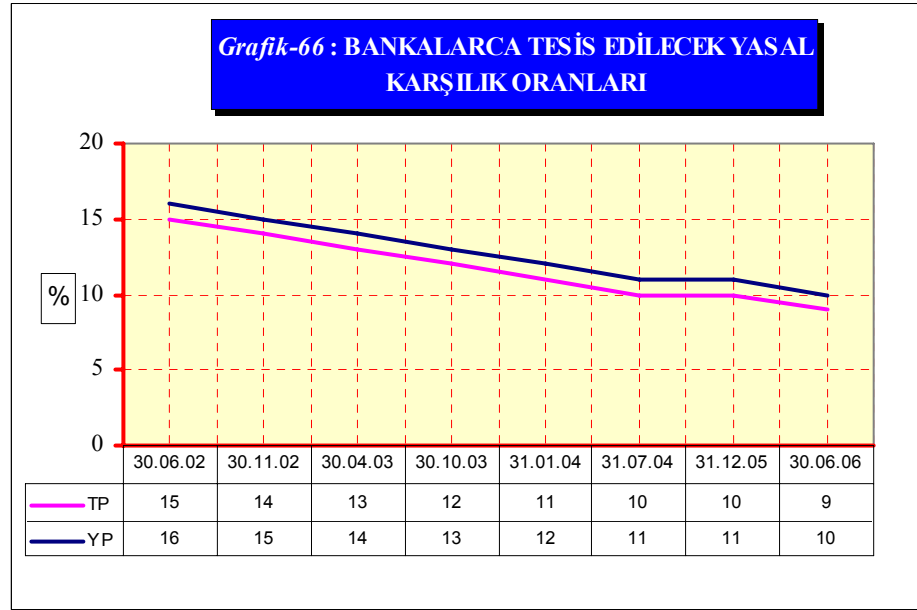
Grafik-64 : BANKAMIZ REESKONT KREDİLERİNE UYGULANAN FAİZ ORANLARI (KÜÇÜK ESNAF)

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

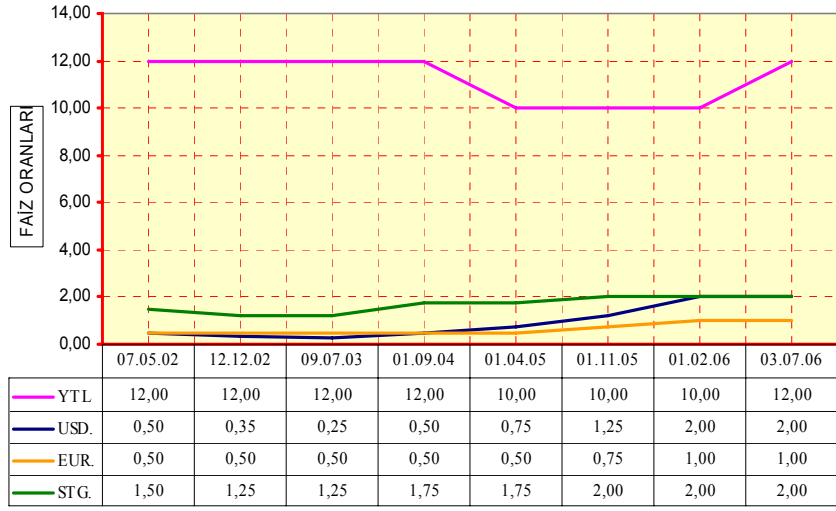

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.

Grafik-67: BANKAMIZ NEZDİNDEKİ YASAL KARŞILIK MEVCUTLARINA UYGULANAN FAİZ ORANLARI

Kaynak: KKTC Merkez Bankası.